

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Ústav radiologie, toxikologie a ochrany obyvatelstva

Diplomová práce

Zajištění bezpečnosti žáků základních škol
v běžném provozu v rámci obce
s rozšířenou působností České Budějovice

Vypracovala: Bc. Renata Stoklasová
Vedoucí práce: Ing. Lenka Brehovská, Ph.D.

České Budějovice 2016

Abstrakt

Tato diplomová práce pojednává o problematice Zajištění bezpečnosti žáků základních škol v běžném provozu v rámci obce s rozšířenou působností České Budějovice. Oblast bezpečnosti nabírá ve společnosti čím dál více na aktuálnosti. Do roku 2014 byla bezpečnost ve školním prostředí brána jako samozřejmá součást, které není třeba věnovat jakoukoli vyšší pozornost. Události posledních měsíců a let ukazují, že na bezpečnosti je třeba pracovat a věnovat se jí intenzivněji, než tomu bylo doposud.

K analýze současného stavu zajištění bezpečnosti žáků základních škol byly v práci použity vstupní informace z dostupné literatury, volně přístupných právních předpisů a internetových zdrojů. Zároveň byla provedena rešerše jednotlivých legislativních dokumentů souvisejících s bezpečností na školách. Bylo zjištěno, jakým způsobem nahlíží instituce na zajišťování bezpečnosti žáků základních škol v běžném provozu.

Cílem práce bylo analyzovat bezpečnost vybraných základních škol v rámci obce s rozšířenou působností České Budějovice. Na základě vytyčeného cíle byla definována výzkumná otázka, která zní „*Je na vybraných základních školách možné realizovat ještě vyšší zabezpečení žáků než je tomu dosud?*“.

Ke zjištění cíle byl, jako metoda výzkumu, zvolen kvalitativní sběr dat a dotazníkové šetření, kterého se zúčastnili ředitelé jednotlivých základních škol nebo pověření zástupci odpovědní za jednání v oblasti bezpečnosti jednotlivých základních škol. Všechny školy v rámci obce s rozšířenou působností České Budějovice byly požádány o vyplnění dotazníku čítajícího třicet otázek. Dotazník byl rozčleněn na tři oddíly, z nichž první část zjišťovala obecné informace o dané škole. Druhá část se zabývala požární ochranou a bezpečností a ochranou zdraví při práci. V posledním oddílu byly otázky zaměřeny zajištění bezpečnosti na dané škole.

Dále byla provedena analýza tematické zprávy České školní inspekce, která reflektovala stav bezpečnosti ve školách v roce 2014. Její výsledek byl následně porovnán s výstupem dotazníkového šetření. Navíc práce popsala a porovнала zkoumanou problematiku ve světě a v České republice. Konkrétně byla zjišťována úroveň zabezpečení na úrovni legislativy směřující k bezpečnosti žáků základních škol

v zahraničních státech – Spojené království Velké Británie a Severního Irska a Spojené státy americké.

Provedením analýz dokumentů a dotazníkového šetření byla zodpovězena předem určená výzkumná otázka. Cíl této diplomové práce byl splněn analyzováním bezpečnosti vybraných základních škol v rámci obce s rozšířenou působností České Budějovice.

Problematika zajišťování bezpečnosti žáků na základních školách je dlouhodobě podceňována. Legislativní normy nedávají dostatečnou oporu, finanční podpora pro zajištění bezpečnostních opatření na školách také není uspokojivá. Spolupráce ústředních správních úřadů, zřizovatelů škol a škol samotných by také mohla být na vyšší úrovni. V současné době se česká společnost s touto oblastí učí pracovat a připravuje se na ni formou preventivních opatření. Moderní přístupy pravděpodobně obsáhne nově chystaná Česká technická norma – ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“.

V diskuzi a v závěru této práce jsou uvedena další užitečná doporučení, která se vztahují ke zkoumané problematice. Pro Českou republiku mohou být inspirující přístupy k zajišťování bezpečnosti dětí na základních školách ze Spojeného království Velké Británie a Severního Irska a Spojených států amerických a to zejména z toho důvodu, že se jedná o státy, které mají s touto oblastí větší zkušenost.

Klíčová slova: bezpečnost, ochrana, školský zákon, zajištění, základní škola, žáci, studenti

Abstract

This master thesis deals with the issue of Ensuring the safety of primary school pupils under standard circumstances in municipality České Budějovice. The issue is becoming currently rather topical. By 2014 the security of the educational environment was rather self-evident problem without much greater attention. However, for the last couple of years and months it has been rather clear that this sphere of concern needs to be analysed more carefully than before.

Among the recourses used for the analysis of the current safety ensuring there are the introductory information from the available literature as well as publicly available legal regulations and internet resources. The research of the individual legislative documents related to the school safety and we concluded the way how the institutions deal with the ensuring of the safety of primary school pupils under standard circumstances was carried out.

Goal of the paper was to analyse safety of the selected primary schools within the municipality of České Budějovice. The research question was defined based on the presented goal, sounding as follows – *“Is it possible to ensure more safety of the pupils within the selected primary schools than it has been before?”*.

The research method for the goal achieving was chosen to be a qualitative accumulation of the data and the questionnaire method with the primary schools headmasters or the representatives responsible for the sphere of safety within the selected primary schools. The selected primary schools within the municipality of České Budějovice were asked to fill in the questionnaire consisting of thirty questions. It was divided into three areas concerning general information about the school, next the area of the fire safety and the working health and safety protection and finally questions concerning the safety security within the analysed schools.

Afterwards the analysis of the thematic report from the Czech schools inspection was carried out. It reflected the current state of the school safety of year 2014. It was compared with the results of the questionnaires. Moreover issues of abroad and Czech Republic attitude to school safety was described and compared. The legislation safety

level concerning the primary schools pupils in abroad was clarified – particularly the United Kingdom, Northern Ireland and the United States.

The initially formulated research question was answered within the documents analysis and the filled in questionnaire. Hence, goal of this diploma paper was fulfilled by analysing the safety of the selected primary schools of the municipality České Budějovice.

The issues of primary schools pupils' safety has been underestimated for a long time. The legislation side does not give a sufficient support and the financial support is lacking too. The cooperation between the administrative centres, the school founders and the schools themselves should be more elaborated as well. At present the Czech society is beginning to work with this issue and the preventive measures are being prepared. The modern attitudes will be probably revealed within the upcoming Czech technical regulation – ČSN 73 4400 „Criminality Prevention – safety management within the planning, implementing and operating of the schools and educational institutions“.

The discussion and the conclusion of this paper states further effective recommendations relating to the analysed issue. The acquired outputs from the United Kingdom, Northern Ireland and the United States may serve as an inspiration for Czech Republic for ensuring the safety of the primary schools pupils resulting from the fact that the above mentioned countries share more profound experience in this sphere of concern.

The key words: safety, protection, the school regulation, ensuring, primary school, pupils, students

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 16. 5. 2016

.....

(jméno a příjmení)

Poděkování

Ráda bych v této části poděkovala paní Ing. Lence Brehovské PhD., která odborně vedla mou diplomovou práci a věnovala mi svůj čas. Poskytovala mi cenné rady a byla vždy ochotná mi poradit. Dále děkuji mé rodině a blízkým, kteří mi v průběhu psaní diplomové práce a celého studia, byli velkou oporou.

Obsah

Seznam použitých zkratk	10
Úvod	11
1 Současný stav	13
1.1 Bezpečnost ve školském prostředí	13
1.1.1 Minimální standard bezpečnosti	14
1.1.2 Národní akční program bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	15
1.1.3 Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách	16
1.2 Právní rámec ošetřující bezpečnost na ZŠ	18
1.2.1 Ústava České republiky a Listina základních lidských práv a svobod	19
1.2.2 Školský zákon	20
1.2.3 Krizový zákon	21
1.2.4 Zákon o IZS	23
1.2.5 Zákon o požární ochraně	23
1.2.6 BOZP	25
1.2.7 Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení	26
1.3 Zajištění bezpečnosti na ZŠ z hlediska institucí	27
1.3.1 MŠMT	27
1.3.2 Česká školní inspekce	28
1.3.3 Územně samosprávné celky	29
1.3.4 Policie České republiky	30
1.3.5 Ředitel školy	31
1.4 Školní dokumenty k prevenci	34
2 Výzkumná otázka a metodika výzkumu	35
2.1 Výzkumná otázka	35
2.2 Metodika výzkumu	35
3 Výsledky	43
3.1 Dotazníkové šetření	44
3.1.1 Analýza výsledků části PO a BOZP dotazníkového šetření	74

4	Diskuze	76
4.1	Popis výsledků dotazníkového šetření	76
4.2	Stav zajištění bezpečnosti žáků ZŠ v ČR	83
4.2.1	Školení Krajského úřadu Jihočeského kraje	89
4.3	Komparace zahraničního zajištění bezpečnosti žáků na ZŠ versus ČR	90
4.3.1	Zajištění bezpečnosti žáků na ZŠ v UK	90
4.3.2	Zajištění bezpečnosti žáků na ZŠ v USA	92
4.4	Vyhodnocení výzkumné otázky	96
	Závěr	98
	Seznam použité literatury	99
	Seznam obrázků	109
	Seznam tabulek	111
	Přílohy	112

Seznam použitých zkratk

BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
ČR	Česká republika
ČŠI	Česká školní inspekce
FEMA	Federal Emergency Management Agency, Federální agentura pro zvládání krizí
HSE	Health and Safety Executive, BOZP
IZS	integrováný záchranný systém
LZPS	Listina základních lidských práv a svobod
MSB	Minimální standard bezpečnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MU	mimořádná událost
ORP	obec s rozšířenou působností
OZO	odborně způsobilá osoba
PO	požární ochrana
PČR	Policie České republiky
REMS	Readiness And Emergency Management For Schools, Organizace pro připravenost a nouzový management škol
UK	The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, Spojené království Velké Británie a Severního Irsku
USA	United States of America, Spojené státy americké
ZŠ	základní škola

Úvod

Žijeme v době, kdy téma bezpečnosti je velmi aktuální a denně diskutovanou záležitostí. Základní předpoklad bezpečnosti pro občany představuje zajištění bezpečnostní politiky státu. Jednou z nejvýznamnějších oblastí, která spadá do působnosti státních orgánů, je zajištění bezpečnosti státu, jeho občanů a prosazování státních bezpečnostních zájmů země. Institucionalizace bezpečnostní politiky vytváří podmínky pro relativní stabilitu v zajišťování bezpečnosti země. Primární zodpovědnost za bezpečnost státu mají bezpečnostní instituce.

Ochrana obyvatelstva, která počítá i s ochranou nezletilých dětí, zahrnuje základní principy, úkoly a kroky, jež jsou nutné k plnohodnotné protekci životů, zdraví, majetku a životního prostředí. Rodina, která funguje jako základní stavební kámen pro budoucí psychosociální vývoj dítěte, představuje prvotní zdroj informací o vnímání bezprostředního okolí dítěte a jeho osobní bezpečnosti. Další informace získávají děti ze školy, kde jsou kromě vzdělávání také vychovávány ke zdravému životnímu stylu, informovanému pohledu na svět, a zejména zde nabírají znalosti o základech bezpečnosti. Poté čerpají informace prostřednictvím různých organizací a z vlastní zkušenosti z pobytu ve škole. S povinnou školní docházkou je spjata i nutnost zajištění bezpečnosti dětí ve škole.

Ředitel školy jako statutární orgán školské právnické osoby je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví při výchově a vzdělávání dětí, žáků a studentů. Odpovídá za výkon dohledu nad činností dětí a nezletilých žáků ve škole a školských zařízeních. Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 155, která stanoví bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců, dává povinnosti k jejímu plnění jak zaměstnavateli, tak i vedoucím zaměstnancům, v našem případě řediteli a učitelům, pedagogickým pracovníkům apod. Ne vždy jsou školy a jejich vedení schopny zabránit všem rizikům. Příkladem je tragická událost z října roku 2014 ve Žďáru nad Sázavou, kdy po napadení útočnice s nožem, jeden student zemřel a další dvě studentky byly zraněny. Následně Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) vydává jako jedno z opatření „Minimální standard bezpečnosti“ (dále jen „MSB“). Jedná se o metodické

doporučení k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů v budovách škol a školských zařízení. Ukazuje se, že v současné době neexistuje právní předpis, který by na jednom místě shrnoval základní a konkrétní opatření na zajištění bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních.

Cílem práce je analyzovat bezpečnost vybraných základních škol (dále jen „ZŠ“) v rámci obce s rozšířenou působností České Budějovice. Jako metodu svého výzkumu jsem si zvolila kvalitativní sběr dat a dotazníkové šetření s řediteli jednotlivých ZŠ nebo pověřenými zástupci odpovědnými za jednání v oblasti bezpečnosti jednotlivých ZŠ.

1 Současný stav

1.1 Bezpečnost ve školském prostředí

Bezpečnost v kontextu školy byla z pohledu veřejnosti donedávna vnímána jako automatická součást, jako něco, co je samozřejmé a není potřeba jí věnovat zvýšenou pozornost. Z pohledu ředitelů škol, pedagogů a dalších pracovníků byla a je řešena především oblast bezpečného prostředí školy ve smyslu úrazovosti, šikany, záškoláctví, závislostí na návykových látkách včetně alkoholu a tabáku, agrese mezi školáky, vandalismu a dalších negativních projevů u školních dětí. Nebezpečí hrozící z vnějšího prostředí, ve smyslu útočnicka nebo ozbrojeného agresora, nebylo do roku 2014 v českém prostředí tolik uvažováno. Školský zákon vykládá bezpečnost školního prostředí ve smyslu, aby si děti neublížily samy sobě nebo mezi sebou – viz Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT. Konkrétně se pak jedná o příklady jako: čl. č. 10 *Dozor nad žáky*, čl. 13 *Tělesná výchova*, čl. 15 *Lyžařský výcvik*, apod. Vycházíme-li z předpokladu, že ze strany ředitelů škol, zřizovatelů a ústředních orgánů státní správy není uvažováno o existenci vnějšího nebezpečí pro žáky, je pak pravděpodobné, že školní objekty nebudou mít dostatečné podmínky, finanční prostředky a dále pak vyhovující zabezpečení budov proti vniknutí cizích nepovolaných osob. Podle statistické ročenky školství se základní docházky v České republice (dále jen „ČR“) v roce 2015/2016 účastní 880 251 dětí (Statistická ročenka školství, 2016). Počet potenciálních nechráněných obětí z hlediska případných útoků je tedy vysoký. Událost ze Žďáru nad Sázavou je toho důkazem.

1.1.1 Minimální standard bezpečnosti

V návaznosti na výše zmíněnou tragickou událost, MŠMT pod tlakem veřejnosti a médií zrevidovalo legislativní a další podpůrné a závazné dokumenty pro školy. Po přezkoumání bylo zjištěno, že problematika bezpečnosti žáků není v žádném předpisu právně a jednotně ukotvena. Poté byl na pokyn Vlády ČR vydán tzv. Minimální standard bezpečnosti neboli Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (MŠMT, 2015a). MSB je určen pro právnické osoby vykonávající činnost školy nebo školského zařízení. Zahrnuje opatření prostorová, organizačně-technická, personální a opatření v oblasti zpracované dokumentace. Jedná se o opatření, která směřují především k zajištění fyzické bezpečnosti dětí, žáků a studentů. Mimo jiné se škola musí zaměřit na zabezpečení psychického bezpečí žáků, a proto opatření k zajištění fyzické bezpečnosti ve škole nesmí snížit psychické bezpečí a komfort žáků. Problematika zajištění MSB je vnímána ve třech rovinách:

1. *Prevence mimořádné události* (dále jen „MU“) - technická opatření, poučení zaměstnanců a žáků, nácvik řešení MU dle specifických podmínek škol, přehled o cizích osobách v objektu, spolupráce se složkami integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“).
2. *Účinná a efektivní reakce na MU* – snaha o omezení škod na životech a zdraví zaměstnanců a žáků.
3. *Vyhodnocení MU a přijmutí opatření* - neopakování MU ze stejných příčin i v budoucnu.

MSB upravuje a blíže popisuje následující tři základní oblasti: prostorová a organizačně-technická opatření, pak personální opatření a jako poslední vnitřní předpisy a dokumentace školy. Tyto části jsou detailně vysvětleny v následujících třech odstavcích.

Prostorová a organizačně-technická opatření. V této části MSB jsou popsána pravidla pro vstup žáků, zaměstnanců a cizích osob do prostor školy. Dále je zde řešeno monitorování vstupů a výstupů cizích osob a také zabezpečení školy proti jejich

vniknutí. Aby škola byla schopna zajistit všechna tato opatření, musí zajistit provedení např. bezpečnostních zámků, závor, oplocení, osvětlení, drobných stavebních a terénních úprav (MŠMT, 2015a).

V personálním opatření jsou charakterizována pravidla pro zajištění průběžného dohledu nad žáky ve všech prostorách, včetně zastupitelnosti pedagogických či nepedagogických pracovníků vykonávajících dohled. Škola v případě avizovaného nebezpečí využívá možnosti posílení ostrahy budovy městskou či státní policií. K vykonání požadavků je předpokladem zajištění finančních prostředků pro vrátné nebo jiné osoby vykonávající ostrahu školy a prostředků na nárůst pracovních úvazků na zajištění dohledu (MŠMT, 2015a).

V oddíle **vnitřních předpisů a dokumentace školy** jsou určeny způsoby a spolupráce při provádění analýzy rizik a zpracování dokumentů pro řešení MU. Škola má vymezen formální rámec bezpečnosti a ochrany zdraví a účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví, se kterým seznamuje žáky a zaměstnance v rámci zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví (MŠMT, 2015a).

Od výše uvedeného minimálního standardu by se měla škola odchýlit jen v nezbytně nutných a odůvodněných případech. Školy mají možnost zajistit bezpečnost osob v areálu školy také dalšími např. technickými prostředky, které jdou nad rámec výše vymezených minimálních požadavků. Školy při eliminaci bezpečnostních rizik spolupracují se zřizovatelem, se zákonnými zástupci žáků, zletilými žáky, policií, složkami IZS a se školskou radou. MSB pro úplnost a kompletní přehled uvádí další předpisy a české státní normy související se zabezpečením budov, které uvádím v Příloze A.

1.1.2 Národní akční program bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Národní akční program bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen „BOZP“) pro období 2015 – 2016 je realizačním dokumentem Národní politiky BOZP, který byl schválen Radou vlády pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Národní politika BOZP stanoví základní priority a cíle v oblasti BOZP a ukládá Radě vlády pro BOZP jejich

rozpracování do konkrétních krátkodobých a střednědobých úkolů, včetně stanovení termínů a odpovědnosti za jejich splnění. Současně má Rada vlády za úkol průběžně sledovat plnění stanovených úkolů, vyhodnocovat a aktualizovat je podle vývoje a potřeb v oblasti BOZP (Národní akční program bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pro období 2015 – 2016, 2015).

Národní akční program pro období 2015 – 2016 je rozvržen do sedmi základních priorit:

- A. Zavedení funkčního systému úrazového pojištění
- B. Zajištění financování oblasti BOZP
- C. Prevence pracovních rizik
- D. Bezpečnost a ochrana zdraví dětí, žáků a studentů**
- E. Rehabilitace osob po pracovním úrazu a nemoci z povolání
- F. Vzdělávání specialistů v oblasti BOZP
- G. Výzkum a vývoj

Za prioritu D „**Bezpečnost a ochrana zdraví dětí, žáků a studentů**“ zodpovídá MŠMT. Opatření ministerstva k tomuto bodu spočívá v předložení návrhu právní úpravy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních ve smyslu § 29 školského zákona. Dále pak v přípravě návrhu právní úpravy bezpečnosti a ochrany zdraví studentů vysokých škol, včetně evidence a dokumentace jejich úrazů, vzniklých v rámci studia (Národní akční program bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pro období 2015 – 2016, 2015).

1.1.3 Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách

Předem je nutné podotknout, že Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT je určen pro školy a školské zařízení zřizované MŠMT (MŠMT, 2005). Ministerstvo zřizuje 47 ZŠ, to představuje zhruba 1,3 % z celkového počtu základních škol na území ČR, který čítá 4165 škol (viz tabulka 1). Nicméně tento pokyn mohou podpůrně užívat

i ostatní školy zapsané do školského rejstříku a poskytovatelé služeb souvisejících se vzděláváním a výchovou.

Tabulka 1 Přehled o počtech ZŠ v ČR řízených jednotlivými zřizovateli (ke dni 4. 11. 2015)

Zřizovatel školy	Počet ZŠ v ČR
MŠMT	47
obec	3626
kraj	292
církev	43
privátní sektor	157
celkem	4165

Zdroj: Dle dat MŠMT (2015c)

V tomto metodickém pokynu se uvádí, že pro bezpečnost a ochranu zdraví při výchově a vzdělávání dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních má výkon dozoru nad činností dětí, žáků a studentů mimořádný význam. Konkrétní úkoly a podrobnosti v péči o bezpečnost a ochranu zdraví, a v jejich rámci i úkoly dohledu nad dětmi, žáky a studenty škol a školských zařízení, stanoví pro jednotlivé typy škol a školská zařízení obecně platné právní předpisy. Seznam záležitostí řešených v metodickém pokynu je uveden v tabulce 2.

Tabulka 2 Oblasti k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví

Č.	Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT
1	Předcházení rizikům
2	Povinnosti žáků
3	Omezení pro činnost žáků
4	Zdravotní předpoklady
5	Uvolňování žáků z vyučování
6	Osobní ochranné pracovní prostředky
7	První pomoc a ošetření
8	Poučení žáků
9	Dozor nad žáky
10	Zvláštní pravidla při některých činnostech
11	Praktické vyučování a praktická příprava
12	Tělesná výchova
13	Výuka plavání
14	Lyžařský výcvik
15	Sportovně turistické kurzy
16	Koupání
17	Bruslení
18	Bezpečnost žáků při soutěžích a přehlídkách
19	Zahraníční výjezdy
20	Úrazy žáků
21	Evidence úrazů žáků
22	Odpovědnost za škodu při úrazech žáků
23	Sledování úrazovosti žáků

Zdroj: Dle dat MŠMT (2005)

1.2 Právní rámec ošetřující bezpečnost na ZŠ

Bezpečnost dětí na základních školách ošetřuje v českých podmínkách hned několik zákonů. Na obecné rovině se tohoto tématu týkají zákony nejvyšší právní síly a to Ústava ČR a Listina základních lidských práv a svobod (dále jen „*LZLPS*“). Detailněji pak téma bezpečnosti na ZŠ rozebírá školský zákon včetně dalších vyhlášek a metodických pokynů. Krizový zákon také myslí na bezpečnost dětí a to zejména

v oblasti přípravy na řešení krizových situací. Konkrétní postupy pak určuje prováděcí vyhláška krizového zákona, č. 281/2001 Sb., která stanovuje podmínky a způsob vykonávání péče o žáky. Civilní ochranu obyvatelstva, a tím i ochranu života a zdraví žáků při plnění povinné školní docházky, v širším společenském rámci pojímá zákon o IZS. Bezpečnosti z hlediska požární ochrany (dále jen „PO“) se věnuje zákon o PO včetně prováděcí vyhlášky o požární prevenci a také česká státní norma Shromažďovací prostory. Úmluva O bezpečnosti a zdraví pracovníků a o pracovním prostředí nastavuje obecný rámec povinností pro stát a zaměstnavatele na úseky ochrany zdraví pracovníků, potažmo žáků. Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení stanovuje požadavky na zajištění dozoru nad žáky. To je jako jeden ze způsobů, jak zajistit bezpečnost a ochranu zdraví žáků ve škole.

1.2.1 Ústava České republiky a Listina základních lidských práv a svobod

V Ústavě ČR se říká, že „ČR je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana“. Čl. 3 a 4 uvádí, „že součástí ústavního pořádku ČR je LZLPS. Základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci.“ (zákon č. 1/1993 Sb.). Zejména z posledního zmiňovaného článku se dá usoudit, že právo na ochranu zdraví dětí při povinné školní docházce, je pod ochranou soudní moci a tudíž soudně vymahatelné, resp. soudně nárokovatelné.

LZLPS stanovuje, že „ženy, mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na zvýšenou ochranu zdraví při práci a na zvláštní pracovní podmínky“ (zákon č. 2/1993 Sb.), do této kategorie je možno zařadit i děti na ZŠ. Dále pak čl. 31 říká, že každá osoba má právo na ochranu zdraví. Poté čl. 33 sděluje, že „každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon. Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, ...“ (zákon č. 2/1993 Sb.). Z tohoto článku, který určuje občanova práva i povinnosti, ze strany státu a jeho institucí vyplývá nutnost poskytnout podmínky k plnění výše zmiňovaného. Zejména pak chránit bezpečnost dětí při povinné školní docházce.

1.2.2 Školský zákon

Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství (zákon č. 561/2004 Sb.). Na téma bezpečnosti a ochrany zdraví ve školním prostředí se vztahují pouze dvě ustanovení školského zákona: níže zmiňovaný §29 Bezpečnost a ochrana zdraví ve školách a školských zařízeních a pak §164 ods.1 písm. h) - odpovědnost ředitele školy za zajištění dohledu nad žáky, ke kterému se dostaneme v kapitole 3.5 *Ředitel*.

Paragraf 29 školského zákona řeší otázku bezpečnosti a ochrany zdraví ve školách a školských zařízeních. V prvním odstavci uvádí, že *„školy a školská zařízení jsou při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb povinny přihlížet k základním fyziologickým potřebám dětí, žáků a studentů a vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů.“* (zákon č. 561/2004 Sb.).

Dále pak je ve druhém odstavci řečeno, že *„školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Ministerstvo stanoví vyhláškou opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání ve školách a školských zařízeních a při činnostech s ním souvisejících.“* (zákon č. 561/2004 Sb.). Touto vyhláškou je míněn Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, který je uveden v předchozí kapitole. Jak bylo upozorněno, tento pokyn je závazný pouze pro školy a školské zařízení zřizované MŠMT (což představuje zhruba 1,3 % z celkového počtu základních škol na území ČR). Ostatní školy jej mohou využívat podpůrně – čili nezávazně.

Třetí a poslední odstavce §29 uvádí povinnost vést „*evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, k nimž došlo při činnostech uvedených v odstavci 2, vyhotovit a zaslat záznam o úrazu stanoveným orgánům a institucím. Ministerstvo stanoví vyhláškou způsob evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, jimž se záznam o úrazu zasílá.*“ (zákon č. 561/2004 Sb.). Vyhláškou je zde myšlena vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, ve znění vyhlášky č. 57/2010 Sb. Tento právní dokument nastavuje pravidla pro zapisování úrazů do Knih úrazů, dále podmínky vyhotovení záznamu o úrazu a specifikuje také zásady pro hlášení úrazu a zasílání záznamu o úrazu různým institucím (vyhláška č. 64/2005 Sb.).

Dále pak je zmíněn pokyn, že ředitel školy vydává školní řád, ve kterém jsou upraveny „*podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí*“ (zákon č. 561/2004 Sb.). Bližší specifikace, např. co má školní řád konkrétně z hlediska bezpečnosti ošetřovat, nejsou legislativně dány.

1.2.3 Krizový zákon

Krizový zákon stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace. Jedná se o krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením (zákon č. 240/2000 Sb.).

Pro přípravu na krizové situace a jejich řešení je v §9 odstavci 3 definováno, že „*prováděcí právní předpis stanoví podmínky a způsob vykonávání péče o děti v mateřských školách, žáky plnící ve školách povinnou školní docházku, ..., pokud tuto péči nemohou za krizové situace vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce*“ (zákon č. 240/2000 Sb.).

Výše zmíněným prováděcím právním předpisem je vyhláška MŠMT č. 281 z roku 2001, která určuje podmínky a způsob vykonávání péče o žáky. „*Pokud příslušný orgán vyhlásí stav nebezpečí nebo nouzový stav anebo stav ohrožení státu*

a nemohou-li zákonní zástupci vykonávat péči o žáky, vykonává po dobu nezbytně nutnou základní péči určené vzdělávací zařízení s cílem zabezpečit ochranu života, zdraví, osobního majetku a základních práv žáků.“ (vyhláška č. 281/2001 Sb.). Vzdělávací zařízení je určeno k této péči příslušným orgánem krizového řízení. Péče o žáky je zajišťována v určených objektech vhodných pro tuto činnost s vytvořenými materiálně technickými, personálními a jinými podmínkami. Rozsah péče je stanoven plány krizové připravenosti, které jsou zpracovány ve spolupráci s orgány kraje, orgány obcí, popřípadě dalšími orgány určenými podle zvláštních právních předpisů. Mimo výchovně vzdělávací činnosti zařízení zajišťují, dle vyhlášky zejména:

- a) ubytování,
- b) stravování,
- c) první pomoc, psychologickou a zdravotní péči v součinnosti s příslušnými odbornými orgány a zařízeními,
- d) pomoc žákům při vyhledání jejich zákonných zástupců i při řešení dalších potřeb vyvolaných krizovou situací,
- e) trvale aktualizovanou evidenci ubytovaných osob. (vyhláška č. 281/2001 Sb.).

Připravenost určených vzdělávacích zařízení na řešení krizových situací zajišťují v rámci svých pravomocí jejich ředitelé. Odbornou připravenost ředitelů na řešení krizových situací zajišťuje ve spolupráci se zřizovateli určených vzdělávacích zařízení orgán kraje v rámci přípravy kraje (vyhláška č. 281/2001 Sb.).

1.2.4 Zákon o IZS

V základních ustanoveních zákona o IZS je definována ochrana obyvatelstva. Tento předpis ji vykládá jako „... *plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku*“ (zákon č. 239/2000 Sb.). Ochranou obyvatelstva je mimo jiné i ochrana života a zdraví obyvatelstva, potažmo také nezletilých dětí. Protože školský zákon dle §36 nařizuje povinnou školní docházku, je stát povinen zajistit její bezpečný průběh, tzn. zabezpečit bezpečnost dětí ve škole.

1.2.5 Zákon o požární ochraně

Cílem PO je „*vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných MU*“ (zákon č. 133/1985 Sb.). Zákon o PO ukládá všem právnickým osobám, tedy i školám, resp. ředitelům škol, bez ohledu na zařazení do kategorie, povinnosti spojené se zajišťováním a kontrolováním požární techniky, věcných prostředků PO a požárně bezpečnostních zařízeních. Dále pak udržování volných příjezdových a nástupních ploch, únikových cest a východů, přístupových cest k rozvodným zařízením elektrické energie, k uzávěrům vody, plynu, topení a produktvodům, označení pracovišť značkami, příkazy a zákazy. Poté je zde povinnost pravidelně kontrolovat prostřednictvím odborně způsobilé osoby či preventisty požární ochrany dodržování předpisů o PO - formou preventivních požárních prohlídek, zajistit odstranění závad a oznamovat bezodkladně každý vzniklý požár územně příslušnému operačnímu středisku hasičského záchranného sboru kraje (zákon č. 133/1985 Sb.). „*Právnické osoby a podnikající fyzické osoby plní povinnosti na úseku PO ve všech prostorách, které užívají k provozování činnosti.*“ (zákon č. 133/1985 Sb.). Což znamená nejen v učebnách, ale i v šatnách, chodbách, jídelně, tělocvičně apod. Za plnění povinností na úseku PO odpovídá ředitel školy. Podle míry požárního nebezpečí se provozované činnosti, dle §4 výše zmiňovaného zákona, člení do třech kategorií:

- a) bez zvýšeného požárního nebezpečí,
- b) se zvýšeným požárním nebezpečím,
- c) s vysokým požárním nebezpečím.

V ČR se ZŠ začleňují jen do dvou kategorií. V kategorii bez zvýšeného požárního nebezpečí se vyskytují menší školy, např. malotřídky. V kategorii se zvýšeným požárním nebezpečím se může objevit většina ZŠ a to zejména ze dvou důvodů. Prvním je fakt, že se jedná o stavbu pro shromažďování většího počtu osob. ZŠ běžně vzdělávají větší počet žáků v rozmezí od několika desítek až přes jeden tisíc. Druhým faktem je ten, že se budova školy může nacházet ve 4 a více nadzemních podlažích a pokud objekt nemá zřízeny chráněné únikové cesty, může být škola začleněna do kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím.

Se začleněním do této příslušné kategorie se váží další povinnosti. Například pro školy v kategorii se zvýšeným požárním nebezpečím je nutno provádět školení o PO, zpracovat a vést dokumentaci o PO. Školám, jež provozují činnost bez zvýšeného požárního nebezpečí, se zpracování dokumentace PO pouze doporučuje (Dodržování předpisů z oblasti hygieny a požární ochrany, 2012). Nicméně dle vyhlášky o požární prevenci je závazně stanoveno vytváření podmínek pro hašení požárů a pro záchranné práce. Navíc právnické osoby musí např. zveřejňovat číslo tísňového volání, umožnit přístup ke spojovacím prostředkům, zajistit trvalou použitelnost zásahových cest apod. Podmínky pro dokumentaci PO stanovuje vyhláška (vyhláška č. 246/2001 Sb.). Pro podmínky školy ji tvoří:

- a) dokumentace o začlenění do kategorie dle požárního nebezpečí,
- b) posouzení požárního nebezpečí,
- c) stanovení organizace zabezpečení požární ochrany,
- d) dokumentace o školení zaměstnanců
- e) požární poplachové směrnice,
- f) požární evakuační plán,

- g) požární kniha,
- h) požární řád.

Preventista PO zabezpečuje pravidelná školení zaměstnanců o PO. Školení se provádí zvláště pro vedoucí zaměstnance a zvláště pro ostatní zaměstnance. Preventista dále označuje pracoviště příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy a zákazy ve vztahu k PO. Dále pravidelně kontroluje dodržování předpisů o PO (zákon č. 133/1985 Sb.). Technik PO má pravomoci k zabezpečení všech činností, jako má preventista PO. Dále pak v prostředí škol se zvýšeným požárním nebezpečím může stanovit organizaci zabezpečení PO, stanovit podmínky dodržování požární bezpečnosti, zajišťovat údržbu, kontrolu a opravu technických zařízení. Dle zákona o PO odborně způsobilá osoba (dále jen „*OZO*“) plní všechny povinnosti jako technik PO a navíc je oprávněna k zabezpečení povinností u objektů, které jsou zařazeny do kategorie s vysokým požárním nebezpečím. ZŠ se s touto kategorií na území obce s rozšířenou působností (dále jen „*ORP*“) České Budějovice nenachází.

1.2.6 BOZP

Mezinárodní organizace práce vydala „Úmluvu č. 155 o bezpečnosti a zdraví pracovníků a o pracovním prostředí“ a byla ratifikována v roce 1988 jako jeden z mezinárodních závazků státu v oblasti BOZP (zákon č. 20/1989 Sb.). Ustanovuje zásady vnitrostátní politiky BOZP, opatření na státní a na podnikové úrovni. Upravuje právo zaměstnanců na BOZP a na zlepšování pracovního prostředí. Stát má za úkol vypracovat zákony a předpisy a následně bude jejich dodržování kontrolovat prostřednictvím systému inspekce práce. Cílem Úmluvy je předcházet úrazům a dalším újmám na zdraví (Romaněnko, 2006). Za zajištění státní politiky zodpovídá stát, nicméně je nutné, aby se na její realizaci podíleli také zaměstnavatelé a zaměstnanci (Romaněnko, 2008).

Z hlediska zákoníků práce § 101 má zaměstnavatel, to je v případě školy její ředitel, povinnost zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci, která se vztahuje

na všechny fyzické osoby, jež se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích (zákon č. 262/2006 Sb.). V našem případě se toto ustanovení týká i žáků, kteří se ve škole pohybují.

1.2.7 Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení

Vyhláška č. 263/2007 ze dne 4. října 2007, kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených MŠMT, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí, mimo jiné stanovuje dohled nad žáky, jako způsob zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků ve škole. Dohled nad žáky se vykonává v zájmu předcházení škodám na zdraví, majetku, přírodě a životním prostředí. Ředitel školy určuje způsob, jak bude prováděn. Vychází z konkrétních podmínek a přihlíží zejména k vykonávané činnosti, věku žáků, jejich rozumové vyspělosti a dopravním a jiným rizikům. Pedagogický pracovník pak *„koná podle rozvrhu dohled nad žáky zejména ve škole před vyučováním, o přestávkách mezi vyučovacími hodinami, podle potřeby při přecházení žáků mezi budovami školy, do zařízení školního stravování a do školní družiny“* (vyhláška č. 263/2007 Sb.). Dohled ve škole začíná nejméně 15 minut před začátkem dopoledního vyučování a 15 minut před začátkem odpoledního vyučování a končí nejdříve ukončením výchovy a vzdělávání nebo poskytováním školských služeb. Dohled se uskutečňuje i mimo školu zejména při kurzech, exkurzích a jiných činnostech vyplývajících ze školních vzdělávacích programů apod. Dohled může vykonávat vedle pedagogického pracovníka i jiný zletilý zaměstnanec školy nebo školského zařízení, jestliže byl o výkonu tohoto dohledu řádně poučen (vyhláška č. 263/2007 Sb.).

1.3 Zajištění bezpečnosti na ZŠ z hlediska institucí

Ústředním orgánem státní správy pro oblast školství je MŠMT, které řídí výkon státní správy v rozsahu stanoveném školským zákonem. Je také nadřízeným orgánem pro Českou školní inspekci (dále jen „ČŠI“), jež analyzuje a hodnotí systém vzdělávání a zpracovává výstupy včetně pokynů k nápravě. Dále se v hierarchii školství nachází územně samosprávné celky, kterými jsou kraj a obec. Ředitel školy, jako statutární orgán školské právnické osoby, plní dvojčinnou roli – z pohledu zákoníku práce vůči pedagogickým pracovníkům vystupuje z pozice zaměstnavatele a zajišťuje jejich BOZP, druhou roli plní vůči žákům. Spolupráce Policie ČR (dále jen „PČR“) a resortu školství se týká především prevence sociálně patologických jevů na školách. Spolupráce je upravena věstníkem vydaným MŠMT a závazným pokynem Policejního prezidenta.

1.3.1 MŠMT

„MŠMT je ústředním orgánem státní správy pro předškolní zařízení, školská zařízení, ZŠ, střední školy a vysoké školy, pro vědní politiku, výzkum a vývoj, včetně mezinárodní spolupráce v této oblasti, a pro vědecké hodnosti, pro státní péči o děti, mládež, tělesnou výchovu, sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu.“ (zákon č. 2/1969 Sb.). MŠMT je podřízena ČŠI.

Ministerstvo odpovídá za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy. Zajišťuje a provádí kontrolu správnosti a efektivnosti využití finančních prostředků, které přiděluje nebo smluvně zajišťuje ze státního rozpočtu. Dále také pomocí směrnice stanovuje závazné zásady, podle kterých provádějí krajské úřady a obecní úřady obce s rozšířenou působností rozpis finančních prostředků státního rozpočtu. Ministerstvo vydá metodiku pro vypracování školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (zákon č. 561/2004 Sb.).

Po tragické události ve Žďáru nad Sázavou MŠMT zhotovilo několik zásadních opatření ke zvýšení bezpečnosti na školách. Ministerstvo připravilo speciální fond finanční pomoci na zajištění maximální bezpečnosti dětí, žáků, studentů a učitelů. Dále

také nachystalo metodické doporučení ohledně řešení krizových situací a vyhlášku k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů. Ta stanovuje jak podmínky dohledu nad dětmi a nezletilými žáky, tak i pravidla vstupu do škol a na pozemky škol. Její součástí je i MSB. MŠMT dále přichystalo vzdělávací programy pro zaměstnance škol v oblasti analýzy rizik a bezpečnosti při výuce a výukové a metodické materiály pro děti, žáky a studenty v oblasti chování za mimořádných okolností (MŠMT, 2015a).

1.3.2 Česká školní inspekce

ČŠI je správní úřad s celostátní působností, který je organizační složkou státu. Zpracovává koncepční záměry inspekční činnosti a systémy hodnocení vzdělávací soustavy. ČŠI ve školách zapsaných do školského rejstříku v rámci inspekční činnosti:

- a) „získává a analyzuje informace o vzdělávání dětí, žáků a studentů, o činnosti škol a školských zařízení zapsaných do školského rejstříku, sleduje a hodnotí efektivnost vzdělávací soustavy,*
- b) zjišťuje a hodnotí podmínky, průběh a výsledky vzdělávání, a to podle příslušných školních vzdělávacích programů a akreditovaných vzdělávacích programů,*
- c) zjišťuje a hodnotí naplnění školního vzdělávacího programu a jeho soulad s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem,*
- d) vykonává kontrolu dodržování právních předpisů, které se vztahují k poskytování vzdělávání a školských služeb,*
- e) vykonává veřejnosprávní kontrolu využívání finančních prostředků státního rozpočtu“ (zákon č. 561/2004 Sb.).*

Výstupem inspekční činnosti je inspekční zpráva, protokol o kontrole, tematická zpráva nebo výroční zpráva ČŠI (zákon č. 561/2004 Sb.).

1.3.3 Územně samosprávné celky

Působnost územně samosprávných celků ve školství upravuje školský zákon. Územní samosprávu ve školství vykonává kraj a obec. Při zajišťování vzdělávání a školských služeb, zejména při zřizování a zrušování škol, dbá kraj a obec zejména o:

- a) *„soulad rozvoje vzdělávání a školských služeb se zájmy občanů obce a kraje, s potřebami trhu práce, s demografickým vývojem a rozvojem svého území,*
- b) *dostupnost vzdělávání a školských služeb podle místních podmínek“* (zákon č. 561/2004 Sb.).

Kraj

Dle školského zákona kraj zajišťuje podmínky *„pro uskutečňování středního a vyššího odborného vzdělávání, vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním, dále jazykového, základního uměleckého a zájmového vzdělávání a pro výkon ústavní výchovy“* (zákon č. 561/2004 Sb.). Dále kraj zajišťuje výdaje u jím zřízených právnických osob vykonávajících činnost škol. Úkoly v přenesené a samostatné působnosti vykonává Oddělení školství krajského úřadu dle školského zákona a dle zákona o krajích č. 129/2000 Sb.

Kraj společně s MŠMT zajišťuje širší rámec a základní podmínky pro provozování jednotlivých škol. Z hlediska zajišťování bezpečnosti pak kraj pouze spolupracuje s ČŠI, která je kontrolorem dodržování podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví žáků. Kraj pouze informuje a doporučuje školám a ředitelům zavést jednotlivé pokyny MŠMT do školní dokumentace, nicméně tyto náležitosti dále již nekontroluje (Učitelské noviny, 2006).

Obec

Obec je dle školského zákona povinna zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejím území. Obec zřizuje a zrušuje ZŠ. Dále může právníckým osobám vykonávajícím činnost škol, které zřizuje, přispívat na další neinvestiční výdaje jinak hrazené ze státního rozpočtu (zákon č. 561/2004 Sb.).

Obec plní úkoly v rámci přenesené a samostatné působnosti přes Odbor školství a tělovýchovy. Úkoly jí stanovuje školský zákon a zákon o obcích č.128/2000 Sb.

1.3.4 Policie České republiky

PČR jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor slouží veřejnosti. *„Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony.“* (zákon č. 273/2008 Sb.). Spolupráce PČR a resortu školství je realizována v rámci prevence sociálně patologických jevů na školách.

Spolupráce škol s PČR je upravena věstníkem vydaným MŠMT „Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s PČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané“. Závazný pokyn Policejního prezidenta č. 8/2002 upravuje systém práce a postupy policistů v oblasti preventivně výchovného působení na děti a mládež a v oblasti odhalování a dokumentování kriminality dětí a trestné činnosti páchané na mládeži (MŠMT, 2003).

Ke kontaktu se sociálně patologickými jevy, mezi které patří zejména problematika násilí, šikany a zneužívání návykových látek, dochází na všech typech škol. Z tohoto důvodu by měla být navázána preventivní spolupráce především v rámci spolupráce škol (MŠMT, 2003). Řešení problémů spojených s výskytem těchto jevů je až sekundárně důležité.

1.3.5 Ředitel školy

Osoba ředitele školy má mnoho zákonných povinností. Jedná se o záležitosti stanovené zejména školským zákonem, zákonem o PO, úmluvou o BOZP a také zákoníkem práce. Ředitel školy vydává školní řád, který upravuje provoz a vnitřní režim školy. Školní řád dále specifikuje podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy, diskriminací, nepřátelstvím a násilím (zákon č. 561/2004 Sb.). Ředitel školy dle tohoto zákona:

- a) rozhoduje o záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání,
- b) odpovídá za poskytování vzdělávání v souladu se školským zákonem a vzdělávacími programy,
- c) odpovídá za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání,
- d) vytváří podmínky pro výkon inspekční činnosti ČŠI a přijímá následná opatření,
- e) odpovídá za zajištění dohledu nad dětmi a nezletilými žáky ve škole,
- f) stanovuje organizaci a podmínky provozu školy,
- g) může být odvolán za závažné porušení nebo neplnění právních povinností, které bylo zjištěno zejména inspekční činností ČŠI nebo zřizovatelem.

Ředitel školy, jako statutární orgán zaměstnavatele, vždy nese plnou odpovědnost za zajištění podmínek BOZP a to i tehdy, když škola najme na plnění úkolů v oblasti BOZP specialisty (Valenta, 2010). Plná odpovědnost stále leží na řediteli školy. Povinnosti ředitelů škol na úseku PO jsou velmi rozsáhlé (Valenta, 2010):

1. zajistit zařazení školy do kategorie,
2. zajistit proškolení vedoucích zaměstnanců odborně způsobilou osobou v oblasti PO,
3. zajistit proškolení všech nových zaměstnanců, poučení žáků škol,
4. vyhledávat požárně nebezpečné činnosti, zpracovat požární řád,
5. soustavně kontrolovat dodržování předpisů v oblasti PO,
6. zpracovat evakuační řád,

7. zpracovat požární poplachovou směrnici,
8. zpracovat provozní řád školy na dobu omezeného provozu,
9. vést evidenci o prostředcích PO,
10. kontrolovat volnost nástupních, únikových cest a východů,
11. instalovat na pracovišti bezpečnostní značky,
12. vést evidenci o požárech,
13. vést evidenci o prováděných kontrolách na úseku PO,
14. zajistit provedení kontroly školy odborně způsobilou osobou v PO.

Řídit školu v praxi není jednoduchá záležitost. Z hlediska bezpečnosti a vlastního řízení školy existuje mnoho povinností a právních předpisů, které se musí dodržovat. Pokud škola zaměstnává více než 25 zaměstnanců, může zajišťovat úkoly v prevenci rizik ředitel školy sám, ovšem pouze v případě, pokud je k tomu odborně způsobilý. V případě, že tuto podmínku nesplňuje, je třeba tuto oblast pokrýt jednou nebo více OZO, které zaměstnává. Nemá-li takové zaměstnance, je úkoly v prevenci rizik povinen zajistit jinou OZO (Dandová, 2008).

Při základních a dalších školách se zřizuje školská rada. Školská rada je orgán školy umožňující zákonným zástupcům nezletilých žáků, zletilým žákům, pedagogickým pracovníkům školy, zřizovateli a dalším osobám podílet se na správě školy. Mezi její činnosti spadá schvalování školního řádu a navrhování změn školního řádu, projednávání návrhu rozpočtu právnické osoby na další rok a projednávání inspekční zprávy ČŠI (zákon č. 561/2004 Sb.). Svými aktivitami se tedy může podílet na stanovení rozpočtu na zajištění bezpečnosti školy, např. na nákup bezpečnostních kamer a čipů pro žáky.

Funkce "školního metodika prevence" je obsazována vhodným pracovníkem školy, který je vybrán ředitelem, který na něho přenáší část svých povinností týkajících se bezpečnosti. Ředitel zodpovídá za jeho soustavné získávání odborné způsobilosti, vytváří mu podmínky pro další vzdělávání v této oblasti.

Školní metodik prevence

Zákon č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních definuje poradenské služby ve školách a školských poradenských zařízeních. Tyto služby jsou poskytovány dětem, žákům, studentům jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením zdarma. Ředitel školy zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole zpravidla výchovným poradcem a školním metodikem prevence. Ti mají ze zákona spolupracovat zejména s třídními učiteli, učiteli výchov, případně s dalšími pedagogickými pracovníky školy (zákon č. 72/2005 Sb.).

Metodický pokyn MŠMT k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže (MŠMT, 2000) určuje celou řadu činností, které by měl školní metodik prevence zastávat. Koordinuje přípravu „Minimálního preventivního programu“ a jeho zavádění ve škole podle aktuálních potřeb a vyhodnocuje jeho účinnost. Odborně a metodicky pomáhá učitelům odpovídajících výchovně-vzdělávacích předmětů, ve kterých je možné vhodnou formou zavádět do výuky etickou a právní výchovu, výchovu ke zdravému životnímu stylu aj. oblasti preventivní výchovy (MŠMT, 2000). Dále pak sleduje rizika vzniku a projevy sociálně patologických jevů a navrhuje cílená opatření k včasnému odhalování těchto rizik. Informuje pracovníky školy o způsobech řešení krizových situací v případech výskytu sociálně patologických jevů ve škole. Spolupracuje především s krajským školským koordinátorem prevence a účastní se pravidelných porad organizovaných těmito pracovníky (MŠMT, 2000). Na základě pověření ředitele školy kooperuje se školskými a dalšími krizovými, poradenskými a preventivními zařízeními, se zařízeními realizujícími vzdělávání v prevenci a s institucemi zajišťujícími sociálně právní ochranu dětí a mládeže. (zákon č. 72/2005 Sb.). Zajišťuje informovanost žáků školy, jejich zákonných zástupců a pracovníků školy o činnosti těchto institucí a organizací (MŠMT, 2000).

1.4 Školní dokumenty k prevenci

Prevence je nedílnou součástí školního života, na kterou myslí školský zákon a stejně tak výše zmíněný zákon o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Dle těchto dvou zákonů je povinnost zpracovat školní preventivní strategie, minimální preventivní program a krizové plány. Dále se navrhuje vypracovat vnitřní směrnice a program proti šikanování.

Školní preventivní strategie je dlouhodobý program (3-5 let) primární prevence, který vychází z příslušného rámcového vzdělávacího programu a je součástí školního vzdělávacího programu. Mimo jiné pojmenovává problémy z oblasti rizikových forem chování a snaží se snížit jejich výskyt. Poskytuje podněty po vypracování Minimálního preventivního programu (Ciklová, 2014).

Minimální preventivní program je vždy zpracován na příslušný školní rok a má krátkodobé cíle primární prevence. Podléhá kontrole ČŠI a na závěr roku je hodnocena kvalita a efektivita zvolených strategií. Toto hodnocení je součástí výroční zprávy o činnosti školy. Vypracovává ho školní metodik prevence ve spolupráci s výchovným poradcem a školním psychologem. Oba dokumenty, jak Školní preventivní strategie, tak Minimální preventivní program, nemají jasně definovanou oficiální strukturu. Tyto písemnosti se v praxi nacházejí v různé podobě, resp. s různým obsahem (Ciklová, 2014).

Krizové plány školy by měly obsahovat jasné postupy při řešení rizikových projevů chování. Měly by být závazné pro každého pedagogického pracovníka. Dále by měly určovat způsoby provádění první pomoci, zapisování, informování zákonných zástupců, informování PČR a Orgánu sociálně-právní ochrany dětí (Ciklová, 2014).

2 Výzkumná otázka a metodika výzkumu

Tato kapitola uvádí cíl diplomové práce, stanovuje výzkumnou otázku, kterou se diplomová práce zabývá a popisuje metody, jakými byla práce zpracována.

2.1 Výzkumná otázka

V rámci diplomové práce byla stanovena výzkumná otázka, která zní: Je na vybraných základních školách možné realizovat ještě vyšší zabezpečení žáků než je tomu dosud?

2.2 Metodika výzkumu

Současný stav diplomové práce byl zpracován na základě literární rešerše dostupných zdrojů. Jednalo se zejména o právní předpisy týkající se bezpečnosti v oblasti školství (tabulka 3), dále pak knižní publikace (tabulka 4) a internetové prameny týkající se bezpečnosti a ochrany dětí ve školním prostředí (tabulka 5).

Tabulka 3 Právní předpisy týkající se bezpečnosti v oblasti školství

Č.	Název právního předpisu
1	MŠMT. Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti
2	MŠMT. Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT
3	MŠMT. Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže
4	MŠMT. MŠMT připravilo fond k zajištění bezpečnosti na školách
5	MŠMT. Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané
6	Vyhláška MŠMT č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí
7	Vyhláška MŠMT č. 281/2001 Sb., kterou se provádí § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
8	Vyhláška MŠMT č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů
9	Zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních lidských práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
10	Zákon č. 20/1989 Sb., o úmluvě o bezpečnosti a zdraví pracovníků a o pracovním prostředí (č. 155)
11	Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
12	Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
13	Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
14	Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
15	Zákon č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 4 Knižní publikace týkající se bezpečnosti v oblasti školství

Č.	Název knižní publikace
1	CIKLOVÁ, Kateřina. Rizikové chování ve škole s vazbou na legislativní úpravu: rádce školního metodika prevence. 1. vyd. Ostrava: EconomPress, 2014, 160 s. ISBN 978-80-905065-6-5.
2	DANDOVÁ, Eva. Bezpečnost a ochrana zdraví dětí ve školách. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008, 171 s. Řízení školy (ASPI). ISBN 978-80-7357-373-7.
3	Dodržování předpisů z oblasti hygieny a požární ochrany: [praktické rady pro ředitele škol. Praha: Raabe, 2012. Legislativa a management pro ZŠ. ISBN 978-80-87553-45-9.
4	MARÁDOVÁ, Eva. Ochrana dětí v každodenní práci školy. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007, 36 s. ISBN 978-80-86991-33-7.
5	ROMANĚNKO, Jan a kol. Legislativa BOZP ve školství: kompletní přehled, úplná dokumentace, výklady, příklady pro praxi, bezpečnost a ochrana zdraví při práci ve školství, BOZ dětí, žáků a studentů, požární ochrana ve školství, spisová služba ve školství. Praha: Soudy, 2008. 403 s. Paragrafy do kapsy. ISBN 978-80-86846-26-2
6	ROMANĚNKO, Jan. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci ve školské praxi. 1. vyd. Karviná: Paris, 2006, 316 s. ISBN 80-903817-0-7.
7	VALENTA, Jiří. Právní rámec řízení škol a školských zařízení: základy práva pro školský management. 1. vyd. Karviná: Paris, 2010. 340 s. ISBN 978-80-87173-16-9

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 5 Internetové prameny týkající se bezpečnosti v oblasti školství

Č.	Název internetového zdroje
1	Národní akční program bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pro období 2015 – 2016 [online]. Dashöfer Holding, Ltd. a Verlag Dashöfer, nakladatelství, spol. s r. o., 2015 [cit. 2015-11-18]. Dostupné z: http://www2.bozpprofi.cz/33/narodni-akcni-program-bezpecnosti-a-ochrany-zdravi-pri-praci-pro-obdobi-2015-2016-uniqueidgOkE4NvrWuOKaQDKuox_Z4Mys80dL6N2O8DwpRwFLr8/?reltype=2
2	Security magazin. Bezpečnost ve školách - jak dál? Řešení existuje [online]. 2014 [cit. 2015-11-02]. Dostupné z: http://www.securitymagazin.cz/kalendar-akci/bezpecnost-ve-skolach-jak-dal-reseni-existuje-1404043448.html
3	Security magazin. KALVACH, Zdeněk. Bezpečnost škol po útoku ve Žďáru nad Sázavou [online]. 2014 [cit. 2015-11-02]. Dostupné z: http://www.securitymagazin.cz/zpravy/bezpecnost-skol-po-utoku-ve-zdaru-nad-sazavou-1404043287.html
4	Učitel'ské noviny. Bezpečnost a ochrana zdraví dětí a žáků ve školách [online]. Učitel'ské noviny, 2006 [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=2947
5	VESELÁ, Michaela. 2014. Jak zvládnout extrémní násilí ve škole. Společně k bezpečí, o.s. [online]. s. 16 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://izdravi.info/soubory/files/jak_zvladnout_extremni_nasili_.pdf

Zdroj: vlastní výzkum

K provedení rozboru daného tématu a posouzení současného stavu bylo z důvodu použitelnosti a vyhodnotitelnosti dat oproti plánovaným polostrukturovaným rozhovorům využito dotazníkové šetření s uzavřenými, polouzavřenými a otevřenými otázkami. Bylo získáno velké množství informací od malého počtu odborníků a zachyceno nahlížení subjektů na zkoumaný jev.

Základní soubor byl tvořen všemi ZŠ ORP v České Budějovici, který dle dat školského rejstříku čítal celkem 38 ZŠ. Seznam ZŠ na území ZŠ ORP České Budějovici je uveden v přehledné tabulce 6.

Tabulka 6 Seznam ZŠ na území ZŠ ORP České Budějovice

Č.	Typ	Školy obec	Adresa	PSČ
1	ZŠ a MŠ	Borek	U školky 195	373 67
2	ZŠ	Boršov nad Vlt.	Poříčská 180	373 82
3	ZŠ a MŠ	Dobrá Voda	Na Vyhlídce 6	373 16
4	ZŠ a MŠ	Doudleby	Doudleby 2	370 07
5	ZŠ a MŠ	Dříteň	Dříteň 153	373 51
6	ZŠ a MŠ	Dubné	Dubné 35	373 84
7	ZŠ	Hluboká nad Vlt.	K. Čapka 800	373 41
8	ZŠ a MŠ	Hosín	Hosín 41	373 41
9	ZŠ	Hrdějovice	Školní 108	373 61
10	ZŠ a MŠ	Kamenný Újezd	Plavnická 300	373 81
11	ZŠ a MŠ	Ledenice	Náměstí 88	373 11
12	ZŠ a MŠ	Lišov	Nová 611	373 72
13	ZŠ	Nedabyle	Nedabyle 15	370 06
14	ZŠ a MŠ	Olešník	Olešník 16	373 50
15	ZŠ a MŠ	Rudolfov	Na Točně 5	373 71

Č.	Typ	Školy obec	Adresa	PSČ
16	ZŠ a MŠ	Římov	Římov 63	373 24
17	ZŠ	Strýčice	Strýčice 13	373 41
18	ZŠ a MŠ	Střížov	Střížov 27	374 01
19	ZŠ a MŠ	Ševětín	Školská 189	373 63
20	ZŠ a MŠ	Šindlovy Dvory	Šindl. Dvory 40	370 01
21	ZŠ a MŠ	Štěpánovice	Nová 166	373 73
22	ZŠ a MŠ	Zahájí	Zahájí 8, Dívčice	373 48
23	ZŠ a ZUŠ	Zliv	Lidická 315	373 44
24	ZŠ	J.Š. Baara	Jírovцова 9a	370 21
		Nová	Nová 5	370 01
25	ZŠ	Dukelská	Dukelská 11	370 01
		N. Hodějovice	Novohradská 115	370 08
26	ZŠ	Grünwaldova	Grünwaldova 13	370 01
27	ZŠ	Kubatova	Kubatova 1	370 04
28	ZŠ	Máj I	M. Chlajna 21	370 05
29	ZŠ	Máj II	M. Chlajna 23	370 05

č.	typ	Školy obec	Adresa	PSČ
30	ZŠ	Matice školské	Matice školské 3	370 03
31	ZŠ	Nerudova	Nerudova 9	370 04
		Čečova	Čečova 66	370 04
32	ZŠ	O. Nedbala	Osk. Nedbala 30	370 05
33	ZŠ	L. Kuby	L. Kuby 48	370 07
34	ZŠ	Pohůrecká	Pohůrecká 16	370 06
35	ZŠ	Bezdvěská	Bezdvěská 3	370 06
36	ZŠ	Vl. Rady	Vl. Rady 1 (Mladé)	370 08
37	ZŠ	T.G. Masaryka	Rudolfovská 143	370 01
38	ZŠ	při Biskupském gymnáziu J.N. Neumanna	Rudolfovská tř. 1982/23	370 01

Zdroj: Dle dat MŠMT (2015c)

Základní soubor tedy činil 38 ZŠ na území ORP. Ke sběru dat byl zpracován dotazník, na který ředitel/ka školy popř. pověřená osoba (zástupce) odpovídala jménem školy. Celkem bylo elektronickou formou rozesláno 38 dotazníků, bylo osloveno 100 % škol. Zpět bylo navraceno 27 dotazníků, návratnost se tedy rovnala 71 %. Dotazník je Přílohou B této diplomové práce.

Vyplnění dotazníků probíhalo elektronicky a bylo dobrovolné a anonymní. Dotazník obsahoval celkem 30 otázek, které byly uzavřené, polouzavřené a otevřené. Uzavřené otázky nabízely volbu mezi dvěma nebo čtyřmi možnostmi a tím usnadňovaly

zpracování dotazníku. Tato forma však neumožňuje hlubší zjištění podstaty problému. Z tohoto důvodu byl dotazník tvořen i s polouzavřenými a otevřenými otázkami. U otevřených otázek se dotazovaný vyjadřoval k problematice vlastními slovy. Odpovědi z polouzavřených a otevřených otázek byly zpracovány dle podobnosti do jednotlivých kategorií, které byly dále graficky a slovně vyhodnoceny.

Dotazník byl rozdělen na tři části – obecnou část, část PO a BOZP a poslední část týkající se zajištění bezpečnosti. První část (od otázky č. 1 po otázku č. 7) slouží k získání základních identifikačních informací o respondentech (školách) k následnému snadnějšímu třídění dat. Druhá část dotazníku (od otázky č. 8 po otázku č. 14), týkající se PO a BOZP má ověřovací úlohu ve smyslu znalostí. Celkem 7 otázek, resp. odpovědí, mapuje povědomí ředitelů škol nebo jejich zástupců o problematice PO a BOZP, která je dána legislativně. Protože jediné tato oblast je podchycena zákonnými úpravami, tak tuto problematiku musí respondenti nutně znát. Dle Paretova pravidla (pravidlo 80/20) dotazovaní museli v této části dotazníku správně odpovědět na 80 % otázek, aby jejich odpovědi prokazovaly znalost ve zmiňované oblasti a aby dále použitelné ke statistickému vyhodnocení. Poslední část dotazníku (od otázky č. 15 po otázku č. 30), v němž jsou kladeny uzavřené, polouzavřené i otevřené otázky a kde měli respondenti možnost formulovat odpovědi svými subjektivními slovy, si neklade za cíl statistické hodnocení. Vzhledem k problematice, slabé legislativě a rozdílnosti přístupů jednotlivých škol k bezpečnosti to ani není možné. Výsledky ze závěrečné části dotazníku mají pouze informativní charakter.

3 Výsledky

V této kapitole jsou souhrnně prezentovány a vyhodnoceny jednotlivé otázky dotazníku. Všechny otázky dotazníku jsou doplněny o grafické znázornění výsledků a slovní popis.

Dotazník byl rozčleněn na tři části. První část (od otázky č. 1 po otázku č. 7) je *obecná část* a slouží k získání základních identifikačních informací o respondentovi k následnému snadnějšímu třídění dat. Druhá část dotazníku (od otázky č. 8 po otázku č. 14) se vztahuje k *PO a BOZP* a má ověřovací úlohu. Otázky v tomto oddílu zjišťují, zda a jaké povědomí mají respondenti k dané problematice. Poslední část dotazníku (od otázky č. 15 po otázku č. 30) se týká *zajištění bezpečnosti*. Jsou zde kladeny uzavřené, polouzavřené i otevřené otázky, kde měli respondenti možnost formulovat odpovědi svými subjektivními slovy. Tato třetí část dotazníku si neklade za cíl statistické hodnocení, které vzhledem k problematice, nedůslednosti legislativy a rozdílnosti přístupů jednotlivých škol není možné, ale má pouze informativní povahu.

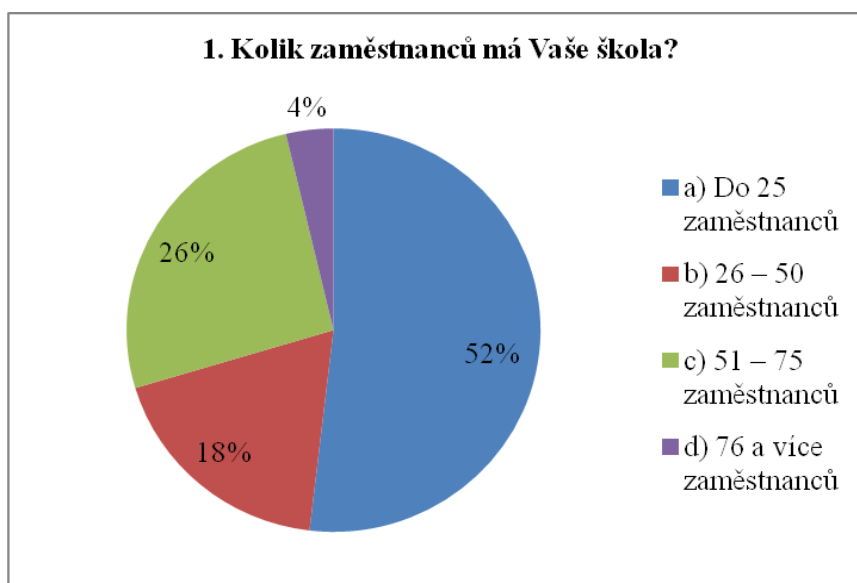
3.1 Dotazníkové šetření

Obecná část:

Vyhodnocení otázky č. 1

1. Kolik zaměstnanců má Vaše škola?

- a) Do 25 zaměstnanců
- b) 26 – 50 zaměstnanců
- c) 51 – 75 zaměstnanců
- d) 76 a více zaměstnanců

Obrázek 1 Počet zaměstnanců ve škole

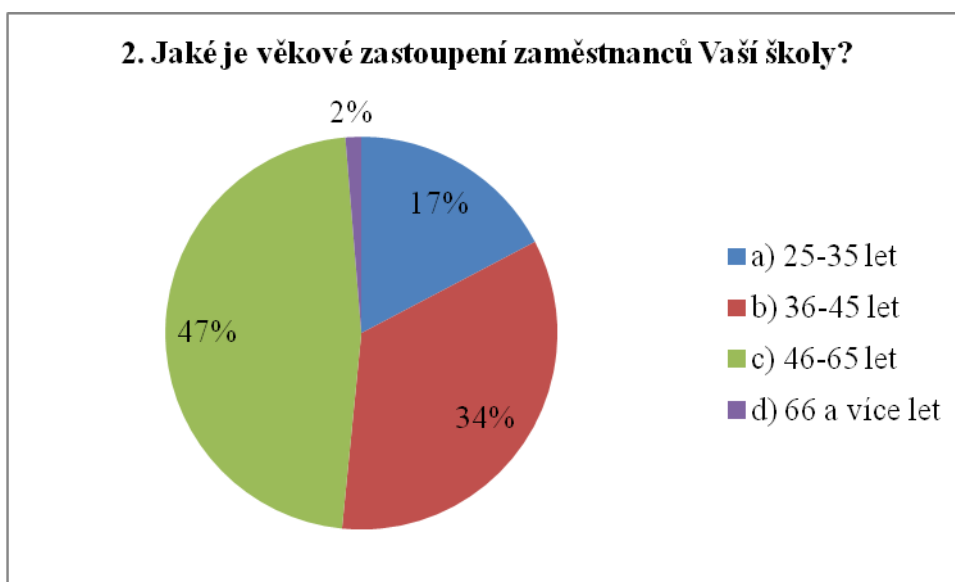
Zdroj: vlastní výzkum

Na první otázku odpovědělo 14 (52 %) škol, že mají do 25 zaměstnanců, 5 (18 %) škol má 26 – 50 zaměstnanců, 7 (26 %) škol má 51 – 75 zaměstnanců a pouze jedna škola (4 %) uvedla, že má 76 a více zaměstnanců.

Vyhodnocení otázky č. 2

2. Jaké je věkové zastoupení zaměstnanců Vaší školy? (uved'te počet u všech kategoriích)

- a) 25 - 35 let _____
- b) 36 - 45 let _____
- c) 46 - 65 let _____
- d) 66 a více let _____

Obrázek 2 Věkové zastoupení zaměstnanců školy

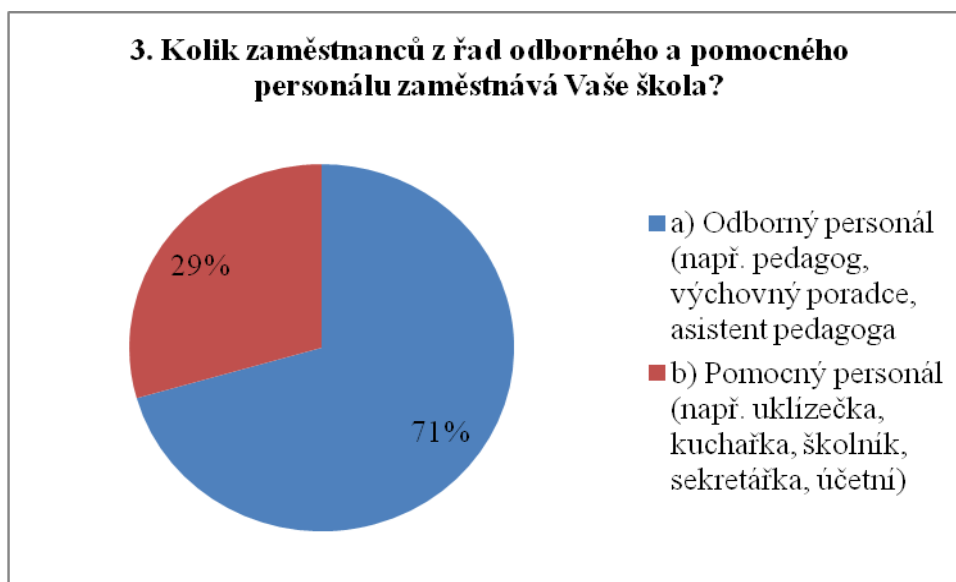
Zdroj: vlastní výzkum

Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že 159 (17 %) zaměstnanců je ve věkovém rozmezí 25 – 35 let, 315 (34 %) zaměstnanců v rozmezí 36 – 45 let, 433 (47 %) v rozmezí 46 – 65 let. Pouze 12 zaměstnanců, což jsou 2 %, se nachází ve věku 66 let a více.

Vyhodnocení otázky č. 3

3. Kolik zaměstnanců z řad odborného a pomocného personálu zaměstnává Vaše škola? (uveďte počet u obou kategorií)

- a) Odborný personál (např. pedagog, výchovný poradce, asistent pedagoga)_____
- b) Pomocný personál (např. uklízečka, kuchařka, školník, sekretářka, účetní)_____

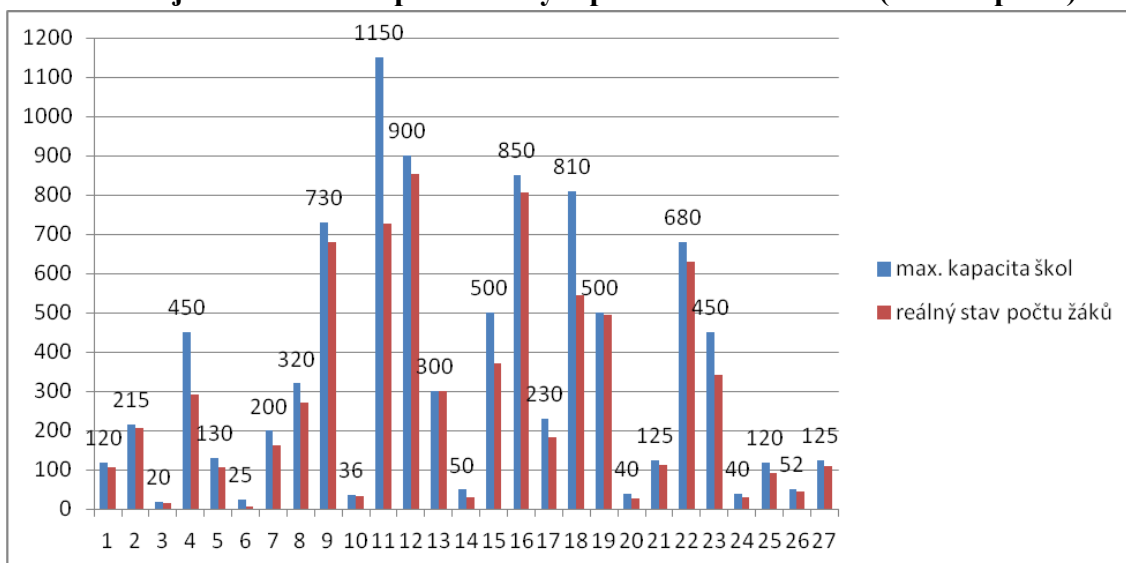
Obrázek 3 Počet odborného a pomocného personálu ve škole

Zdroj: vlastní výzkum

Z výsledků vyplývá, že školy zaměstnávají 674 (71 %) zaměstnanců z řad odborného personálu a 281 (29 %) zaměstnanců z řad pomocného personálu.

Vyhodnocení otázky č. 4

4. Jaká je maximální kapacita školy v počtu žáků Vaší ZŠ? (uved'te počet)

Obrázek 4 Maximální kapacita školy v počtu žáků ve srovnání s reálným stavem počtu žáků

Zdroj: vlastní výzkum

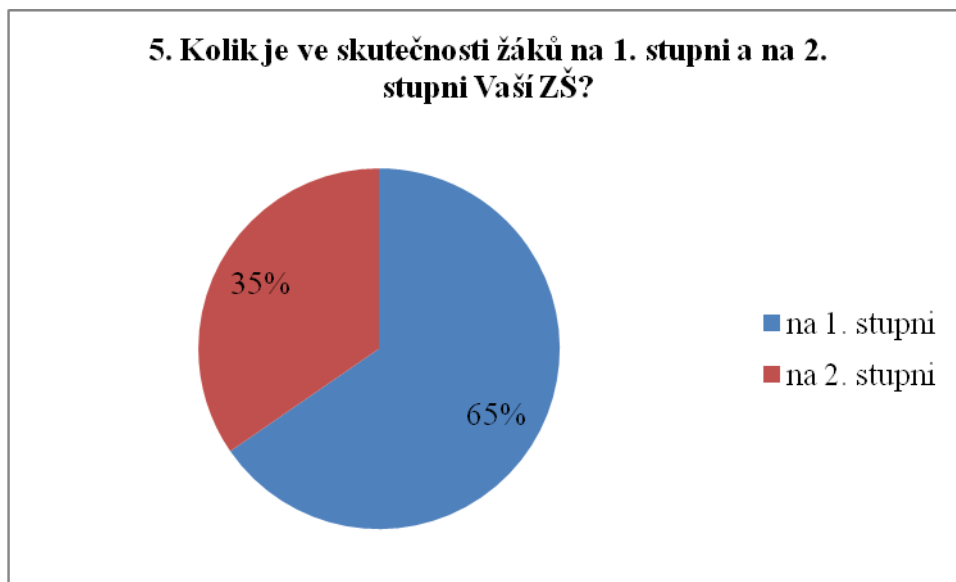
K vyhodnocení otázky č. 4 jsem zvolila jiný typ grafu k vystižení situace pokrytí maximálních kapacit jednotlivých škol žáky. Z obrázku č. 4 vyplývá, že maximální kapacity zkoumaných škol v počtu žáků se pohybují v rozmezí 20 – 1150 žáků (viz modré sloupce) a aktuální počty žáků se pohybují v rozmezí 8 - 853 žáků (viz červené sloupce).

Vyhodnocení otázky č. 5

5. Kolik je ve skutečnosti žáků na 1. stupni a na 2. stupni Vaší ZŠ? (uved'te počet u obou kategorií)

a) 1. stupeň _____

b) 2. stupeň _____

Obrázek 5 Počet žáků na 1. stupni a na 2. stupni školy

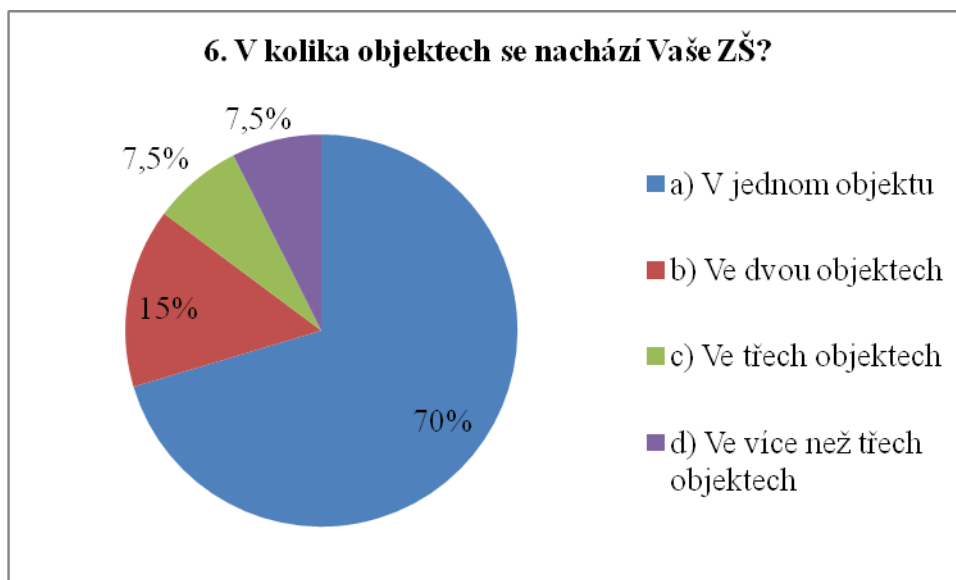
Zdroj: vlastní výzkum

Z obdržených odpovědí vyplývá, že u zjišťovaných škol je na prvním stupni 4958 žáků (65 %) a na druhém stupni 2621 (35 %).

Vyhodnocení otázky č. 6

6. V kolika objektech se nachází Vaše ZŠ?

- a) V jednom objektu
- b) Ve dvou objektech
- c) Ve třech objektech
- d) Ve více než třech objektech

Obrázek 6 Počet objektů školy

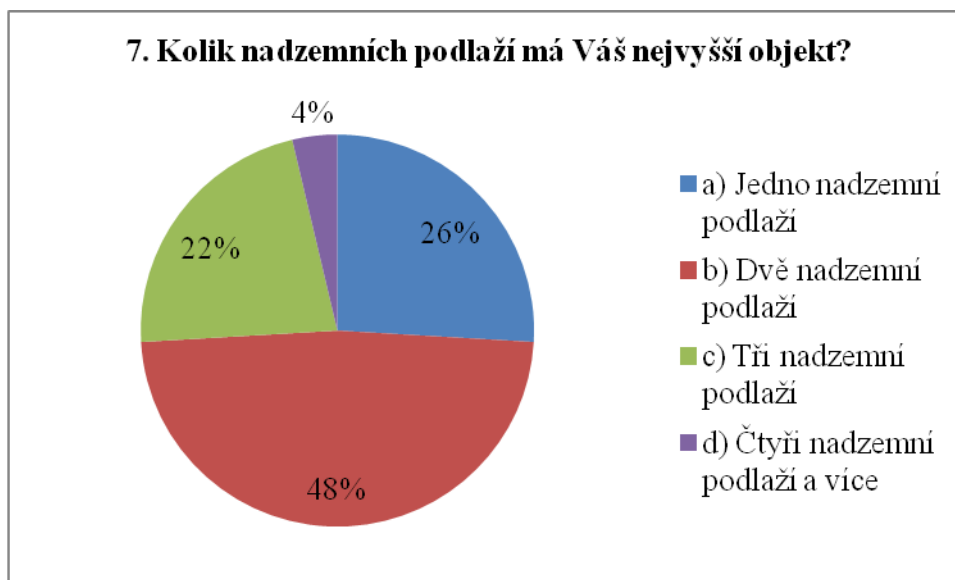
Zdroj: vlastní výzkum

19 (70 %) škol uvedlo, že se jejich objekt nachází v jednom objektu. 4 školy (15 %) se nalézají ve dvou objektech. Ve třech objektech se nachází 2 školy (7,5 %) a další 2 (7,5 %) školy se nachází ve třech a více objektech.

Vyhodnocení otázky č. 7

7. V kolika objektech se nachází Vaše ZŠ?

- a) Jedno nadzemní podlaží
- b) Dvě nadzemní podlaží
- c) Tři nadzemní podlaží
- d) Čtyři nadzemní podlaží a více

Obrázek 7 Počet nadzemních podlaží školy

Zdroj: vlastní výzkum

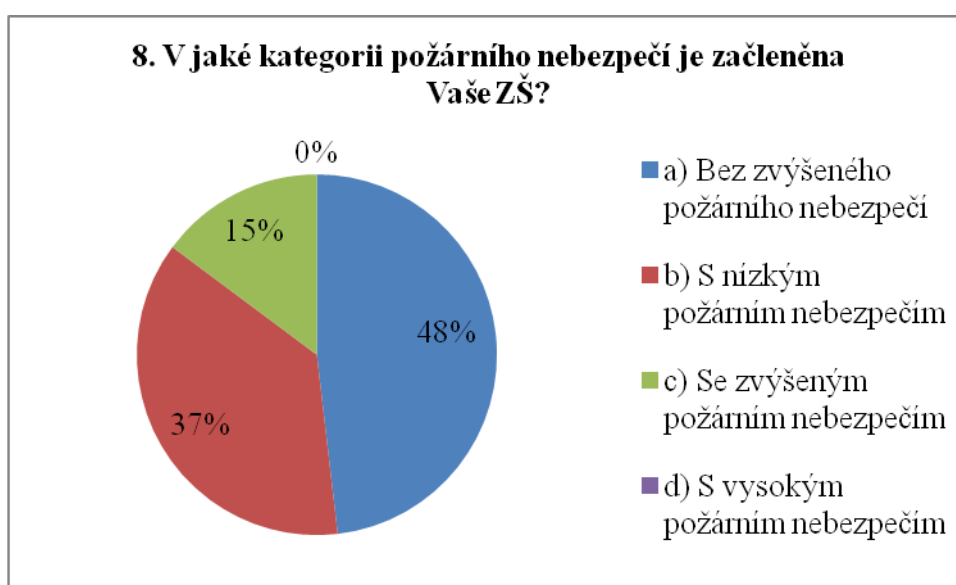
V obrázku je znázorněno, že 7 respondentů (26 %) má nejvyšší objekt školy v prvním nadzemním podlaží. 13 (48 %) respondentů uvedlo, že nejvyšší objekt školy se nachází ve druhém nadzemním podlaží. Tři nadzemní podlaží v nejvyšším objektu školy má 6 respondentů (22 %). Pouze 1 respondent (4 %) odpověděl, že nejvyšší objekt školy se nachází ve čtvrtém nebo vyšší nadzemním podlaží.

PO a BOZP:

Vyhodnocení otázky č. 8

8. V kolika objektech se nachází Vaše ZŠ? (V případě, že Vaše ZŠ spadá do dvou kategorií požárního nebezpečí, uveďte kategorii vyšší.)

- a) Bez zvýšeného požárního nebezpečí
- b) S nízkým požárním nebezpečím
- c) Se zvýšeným požárním nebezpečím
- d) S vysokým požárním nebezpečím

Obrázek 8 Kategorie požárního nebezpečí školy

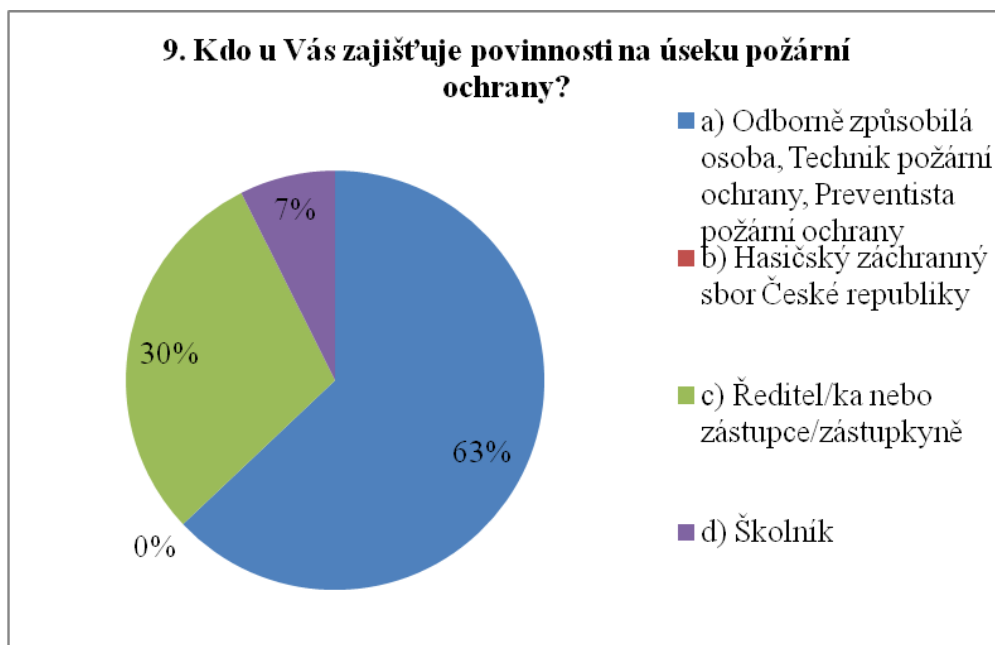
Zdroj: vlastní výzkum

Jako kategorii bez zvýšeného požárního nebezpečí uvedlo 13 (48 %) škol. Odpověď s nízkým požárním nebezpečím zvolilo 10 (37 %) škol. V kategorii se zvýšeným požárním nebezpečím se nachází 4 (15 %) školy. Odpověď s vysokým požárním zabezpečením nezvolila žádná škola.

Vyhodnocení otázky č. 9

9. Kdo u Vás zajišťuje povinnosti na úseku požární ochrany?

- a) Odborně způsobilá osoba, Technik požární ochrany, Preventista požární ochrany
- b) Hasičský záchranný sbor České republiky
- c) Ředitel/ka nebo zástupce/ zástupkyně
- d) Školník

Obrázek 9 Zajišťování povinností PO ve škole

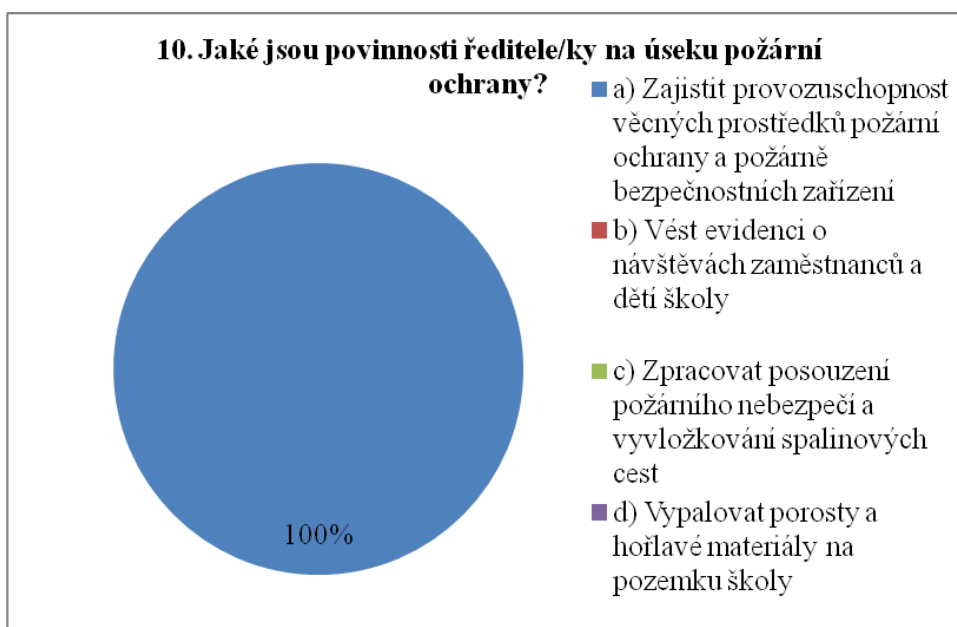
Zdroj: vlastní výzkum

Povinnosti na úseku PO na 17 (63 %) školách zajišťuje odborně způsobilá osoba, technik PO nebo preventista PO. Odpověď Hasičský záchranný sbor ČR nevolila žádná škola. 8 (30 %) škol vybralo odpověď ředitel/ka nebo zástupce/ zástupkyně. 2 (7 %) školy uvedly, že povinnosti na úseku PO zajišťuje školník.

Vyhodnocení otázky č. 10

10. Jaké jsou povinnosti ředitele/ky na úseku požární ochrany?

- a) Zajistit provozuschopnost věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení
- b) Vést evidenci o návštěvách zaměstnanců a dětí školy
- c) Zpracovat posouzení požárního nebezpečí a vyvločkování spalinových cest
- d) Vypalovat porosty a hořlavé materiály na pozemku školy

Obrázek 10 Povinnosti ředitele/ky školy na úseku PO

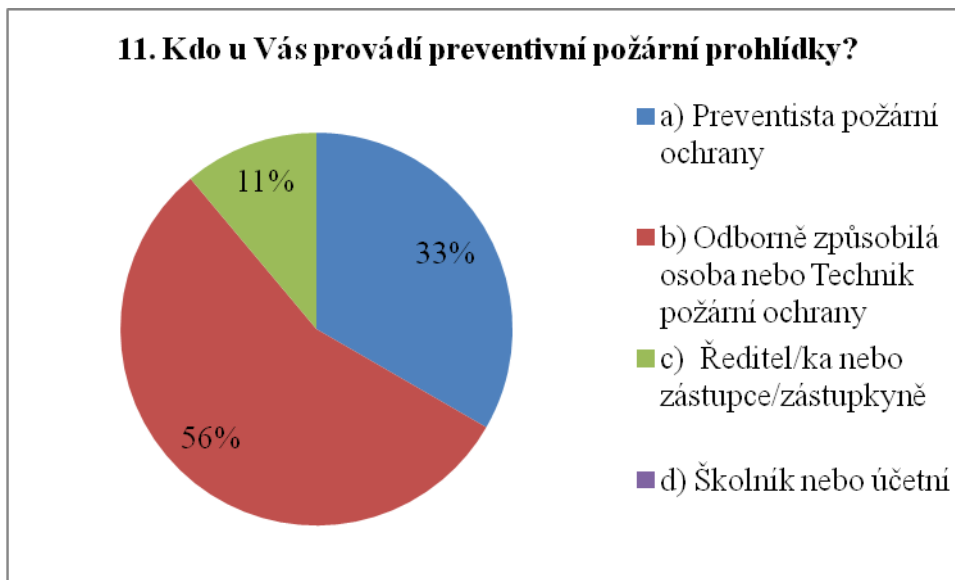
Zdroj: vlastní výzkum

27 (100 %) škol uvedlo, že mezi povinnosti ředitele/ky na úseku PO patří zajištění provozuschopnosti věcných prostředků PO a požárně bezpečnostních zařízení. Žádná škola nevybrala možnost vést evidenci o návštěvách zaměstnanců a dětí školy, zpracovat posouzení požárního nebezpečí a vyvločkování spalinových cest ani vypalovat porosty a hořlavé materiály na pozemku školy.

Vyhodnocení otázky č. 11

11. Kdo u Vás provádí preventivní požární prohlídky?

- a) Preventista požární ochrany
- b) Odborně způsobilá osoba nebo Technik požární ochrany
- c) Ředitel/ka nebo zástupce/ zástupkyně
- d) Školník nebo účetní

Obrázek 11 Provádění preventivních požárních prohlídek

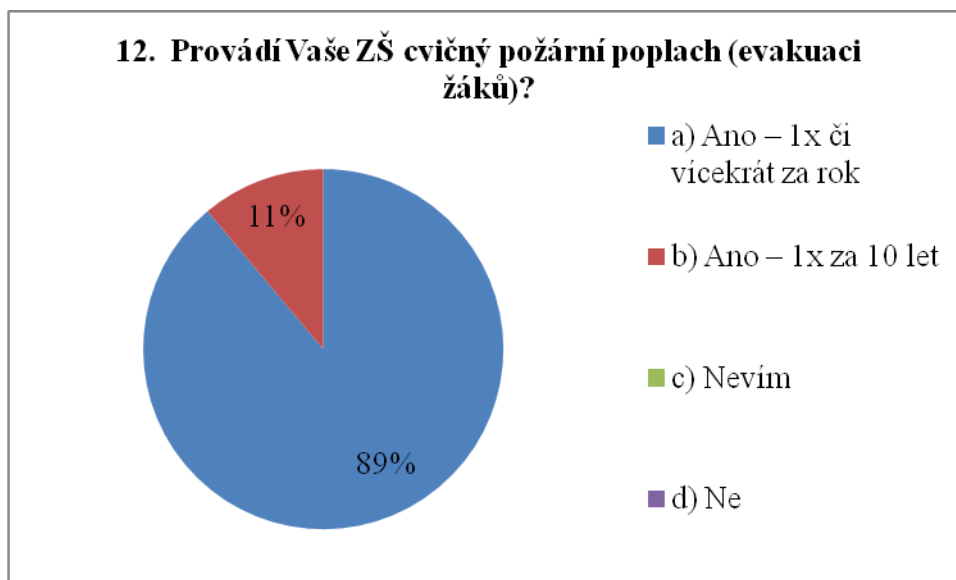
Zdroj: vlastní výzkum

Z grafického znázornění je patrné, že 9 (33 %) škol odpovědělo, že preventista PO provádí preventivní požární prohlídky. U 15 (56 %) škol je provádí odborně způsobilá osoba nebo technik PO. Ředitel/ka nebo zástupce/ zástupkyně provádí požární prohlídky ve 3 (11 %) škol. Žádná škola nevybrala možnost školník nebo účetní.

Vyhodnocení otázky č. 12

12. Provádí Vaše ZŠ cvičný požární poplach (evakuace žáků)?

- a) Ano – 1x či vícekrát za rok
- b) Ano – 1x za 10 let
- c) Ne
- d) Nevím

Obrázek 12 Provádění cvičného požárního poplachu na škole

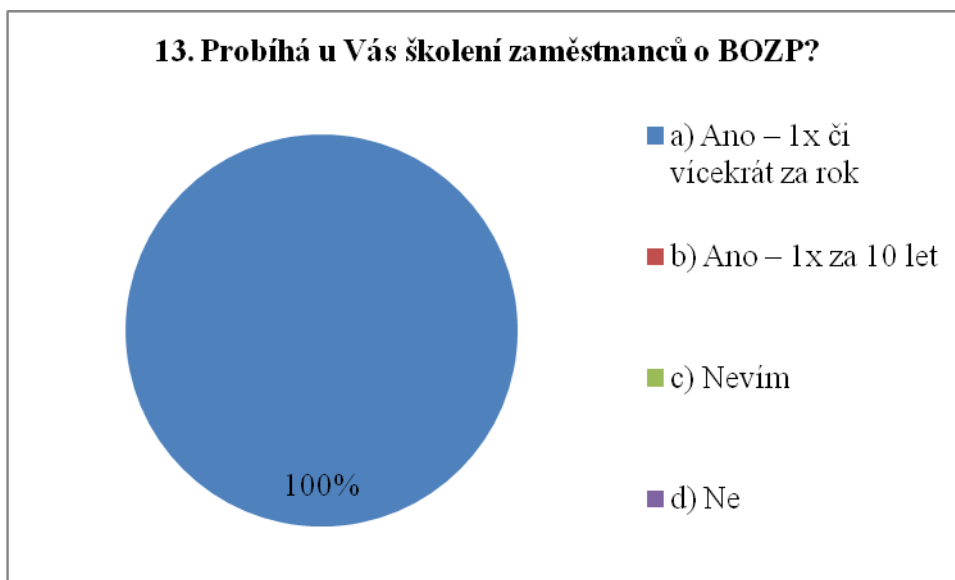
Zdroj: vlastní výzkum

Z odpovědí je patrné, že 24 (89 %) škol provádí cvičný požární poplach 1x či vícekrát za rok. Pouze 3 (11 %) školy uvedly, že provádí cvičný požární poplach 1x za 10 let. Odpovědi „nevím“ a „ne“ nevybrala žádná škola.

Vyhodnocení otázky č. 13

13. Probíhá u Vás školení zaměstnanců o BOZP?

- a) Ano – 1x či vícekrát za rok
- b) Ano – 1x za 10 let
- c) Ne
- d) Nevím

Obrázek 13 Školení zaměstnanců o BOZP na škole

Zdroj: vlastní výzkum

Všech 27 (100 %) škol odpovědělo, že provádí školení zaměstnanců o BOZP. Žádná škola nevybrala možnost „ano – 1x za 10 let“, „nevím“ a „ne“.

Vyhodnocení otázky č. 14

14. Probíhá u Vás školení/ poučení žáků o bezpečnosti a ochraně zdraví např. na začátku školního roku nebo před mimoškolními aktivitami?

- a) Ano – 1x či vícekrát za rok
- b) Ano – 1x za 10 let
- c) Ne
- d) Nevím

Obrázek 14 Školení/ poučení žáků o bezpečnosti a ochraně zdraví ve škole

Zdroj: vlastní výzkum

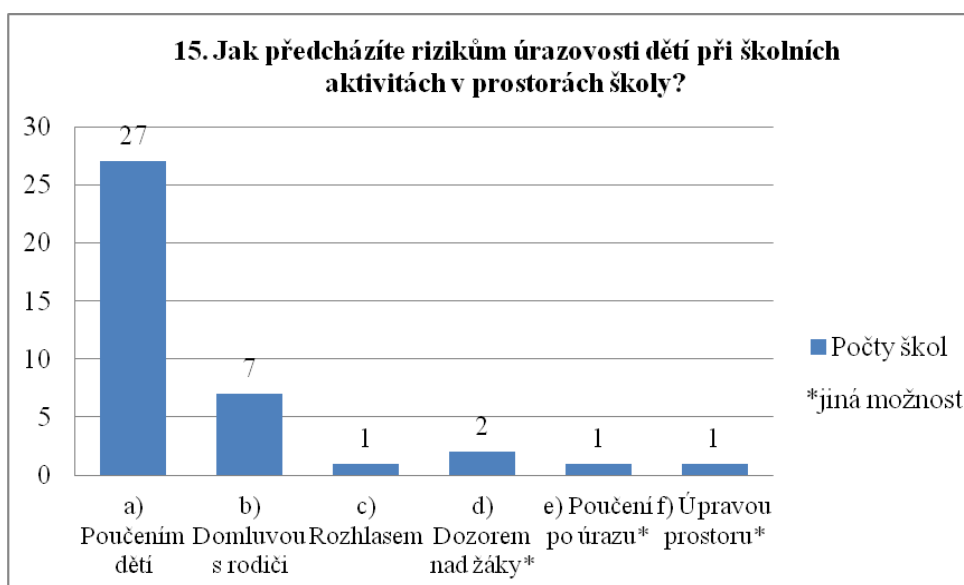
Všech 27 (100 %) škol odpovědělo, že provádí školení/ poučení žáků o bezpečnosti a ochraně zdraví např. na začátku školního roku nebo před mimoškolními aktivitami. Žádná škola nevybrala možnost „ano – 1x za 10 let“, „nevím“ a „ne“.

Zajištění bezpečnosti:

Vyhodnocení otázky č. 15

15. Jak předcházíte rizikům úrazovosti dětí v prostorách školy?

- a) Poučením dětí
- b) Domluvou s rodiči
- c) Rozhlasem
- d) Jiná možnost (doplňte)

Obrázek 15 Předcházení rizikům úrazovosti dětí při školních aktivitách v prostorách školy

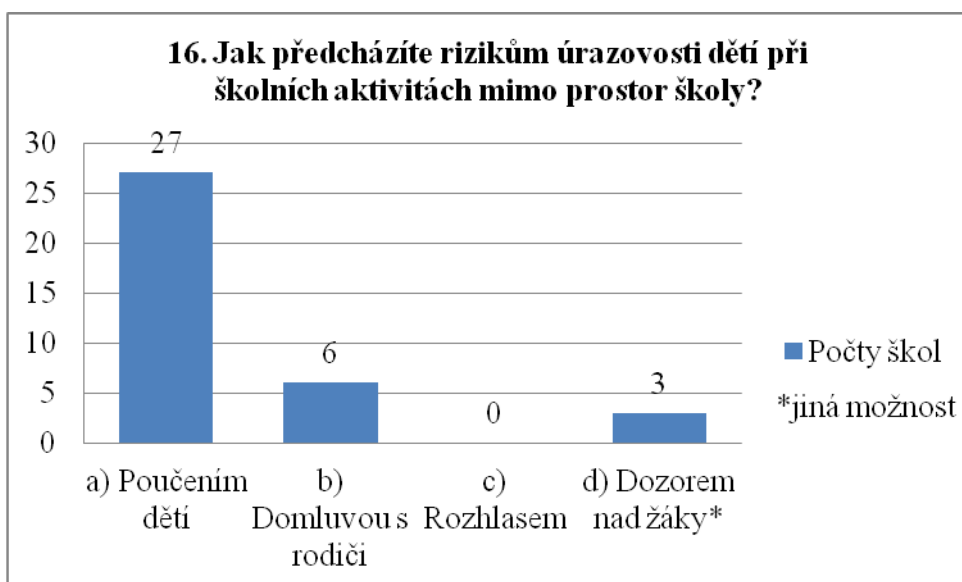
Zdroj: vlastní výzkum

Z obdržených odpovědí je patrné, že všechny školy (27) předchází rizikům úrazovosti dětí při školních aktivitách v prostorách školy a to poučením žáků. Domluvou s rodiči 7 škol a rozhlasem 1 škola. Jinými možnostmi, tj. dozorem nad žáky předchází 2 školy, poučením po úrazu 1 škola a úpravou prostoru 1 škola.

Vyhodnocení otázky č. 16

16. Jak předcházíte rizikům úrazovosti dětí při školních aktivitách mimo prostor školy?

- a) Poučením dětí
- b) Domluvou s rodiči
- c) Rozhlasem
- d) Jiná možnost (doplňte)

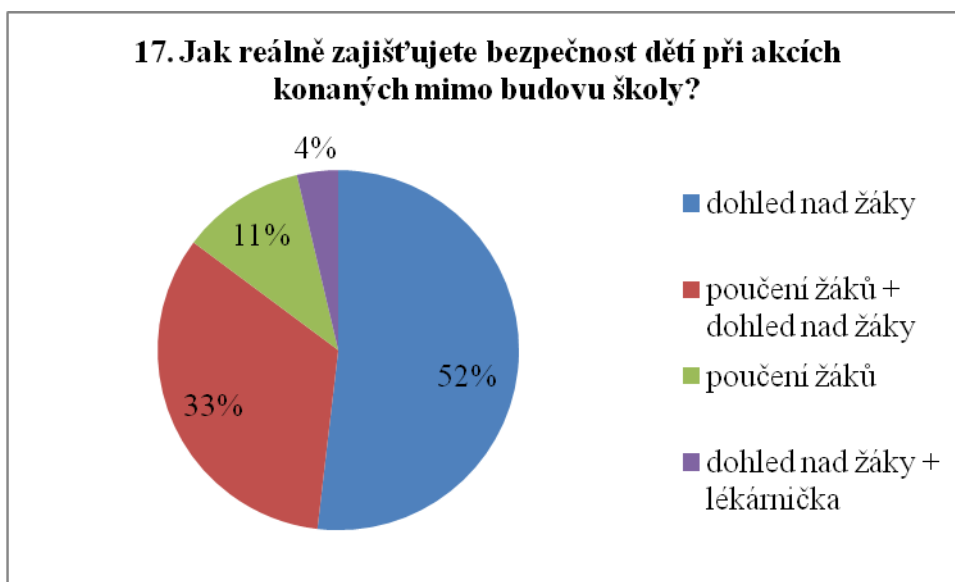
Obrázek 16 Předcházení rizikům úrazovosti dětí při školních aktivitách mimo prostor školy

Zdroj: vlastní výzkum

Jako nástroj pro předcházení rizikům úrazovosti dětí při školních aktivitách mimo prostor školy zvolilo 27 škol poučení dětí. 6 škol vybralo odpověď domluvou s rodiči. Žádná škola neodpověděla možností rozhlasem. 3 školy do kolonky jiná možnost napsaly, že mimo prostor školy rizikům předchází dozorem nad žáky.

Vyhodnocení otázky č. 17

17. Jak reálně zajišťujete bezpečnost dětí při akcích konaných mimo budovu školy? Doplňte.

Obrázek 17 Zajištění bezpečnosti dětí při školních akcích konaných mimo budovu školy

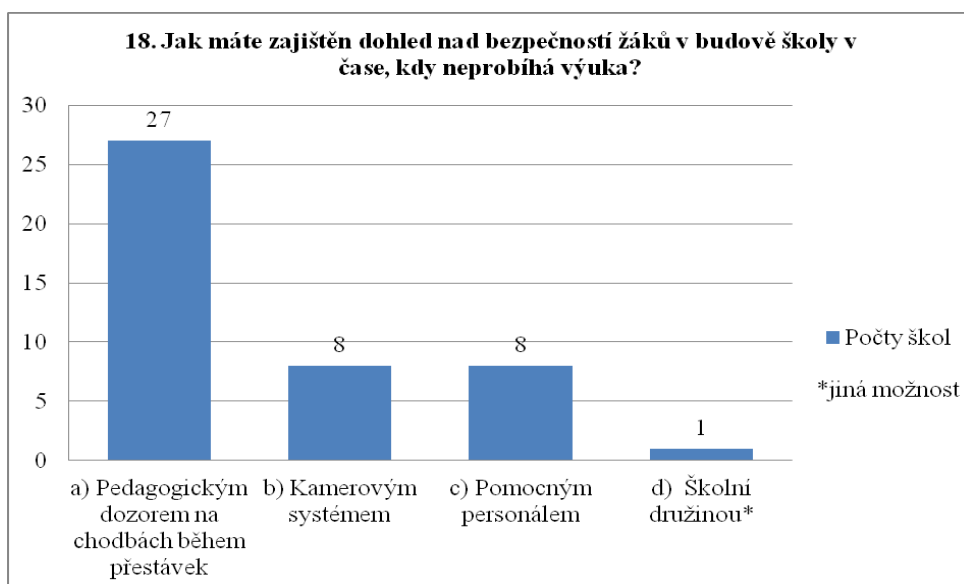
Zdroj: vlastní výzkum

Z uvedených odpovědí vyplývá, že 14 škol (52 %) zajišťuje bezpečnosti dětí při školních akcích konaných mimo budovu školy pouze dohledem nad žáky. Kombinaci dohledu nad žáky a poučení žáků zvolilo 9 škol (33 %). Celkem 3 (11 %) školy uvedlo, že bezpečnost zajišťují poučením žáků. Jen jedna škola (4 %) napsala, že při akcích konaných mimo budovu školy, zkombinují možnosti dohledu nad žáky a lékárníčku.

Vyhodnocení otázky č. 18

18. Jak máte zajištěn dohled nad bezpečností žáků v budově školy v čase, kdy neprobíhá výuka?

- a) Pedagogickým dozorem na chodbách během přestávek
- b) Kamerovým systémem
- c) Pomocným personálem
- d) Jinou možností (doplňte)

Obrázek 18 Zajištění dohledu nad bezpečností žáků v budově školy v čase, kdy neprobíhá výuka

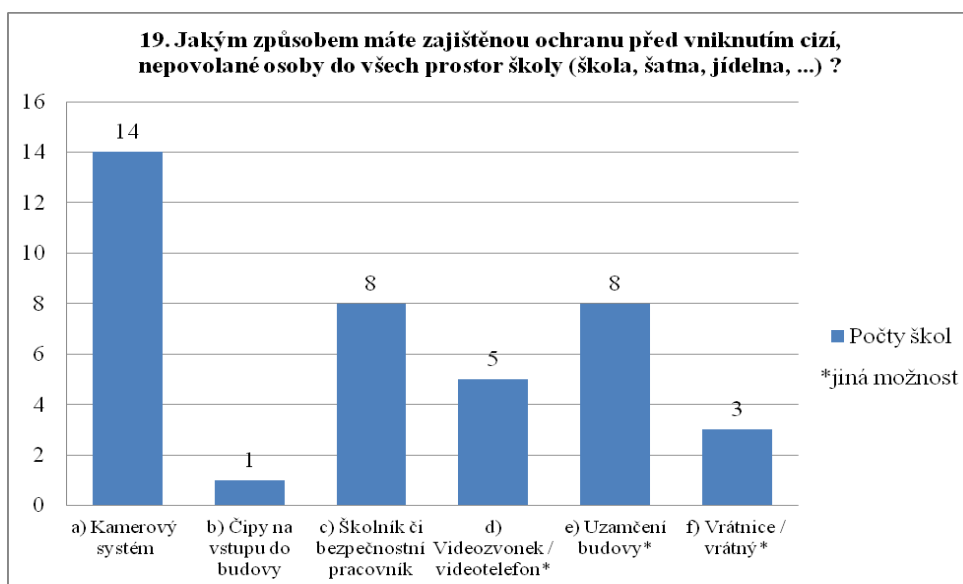
Zdroj: vlastní výzkum

Ze získaných odpovědí je patrné, že 27 škol vybralo možnost pedagogického dozoru na chodbách během přestávek, jako možnost zajištění dohledu nad bezpečností žáků v budově školy v čase, kdy neprobíhá výuka. Kamerovým systémem a pomocným personálem zvolilo jako odpověď shodně 8 škol. 1 škola vepsala jinou možnost a to školní družinou.

Vyhodnocení otázky č. 19

19. Jakým způsobem máte zajištěnou ochranu před vniknutím cizí, nepovolané osoby do všech prostor školy (škola, šatna, jídelna, ...)?

- a) Kamerový systém
- b) Čipy na vstupu do budovy
- c) Školník či bezpečnostní pracovník
- d) Jinou možností (vypište)
- e) Uzamčení budovy*
- f) Vrátnice / vrátný*

Obrázek 19 Zajištění ochrany před vniknutím cizí, nepovolané osoby do všech prostor školy

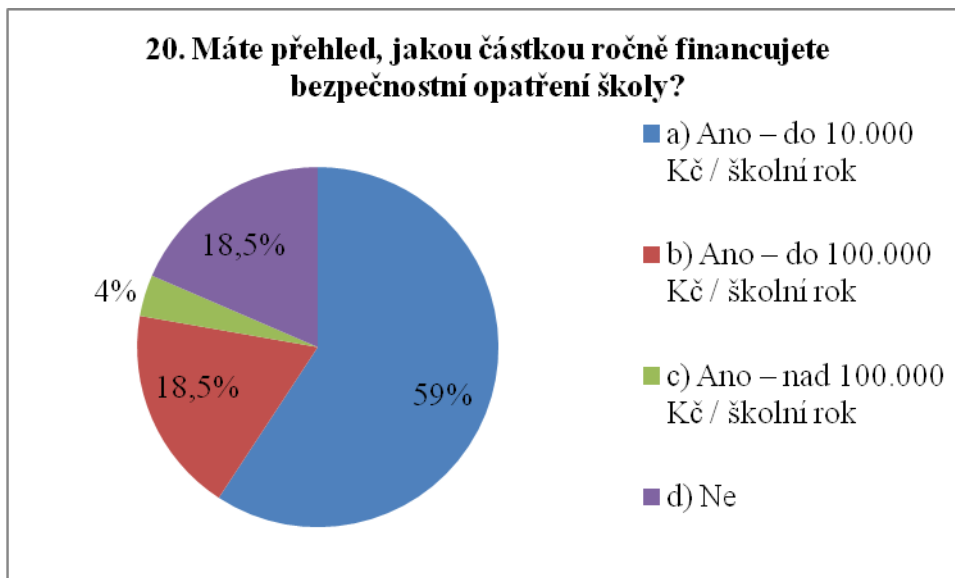
Zdroj: vlastní výzkum

Kamerový systém, jako způsob zajištění ochrany před vniknutím cizí, nepovolané osoby do všech prostor školy vybralo 14 škol. Pouze 1 škola zvolila možnost čipy na vstupu do budovy. Školníka či bezpečnostního pracovníka zakroužkovalo 8 škol. Mezi jiné možnosti spadá následujících 16 odpovědí – 5 zástupců škol vepsalo videozvoněk/ videotelefon, 8 škol napsalo uzamčení budovy, 3 školy odpověděly vrátnice/ vrátný.

Vyhodnocení otázky č. 20

20. Máte přehled, jakou částkou ročně financujete bezpečnostní opatření školy?

- a) Ano – do 10.000 Kč/ školní rok
- b) Ano – do 100.000 Kč/ školní rok
- c) Ano – nad 100.000 Kč/ školní rok
- d) Ne

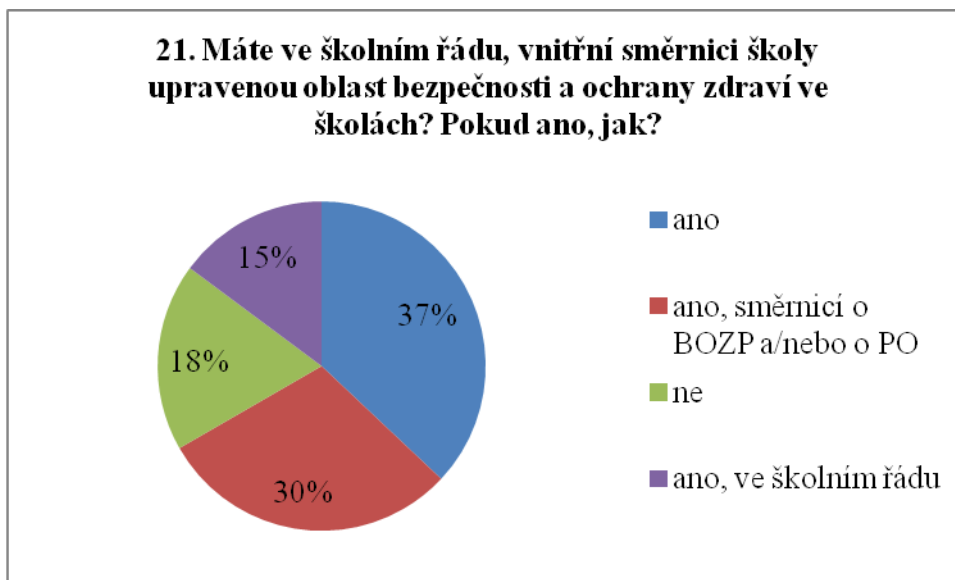
Obrázek 20 Financování bezpečnostních opatření školy

Zdroj: vlastní výzkum

16 škol (59 %) financuje bezpečnostní opatření částkou do 10.000 Kč za školní rok. Částku do 100.000 Kč do bezpečnostních opatření investuje 5 škol (18,5 %). Jedna (4 %) škola investuje více než 100.000 Kč za školní rok. Bez přehledu, jakou sumu vkládají na bezpečnostní opatření, je 5 škol (18,5 %).

Vyhodnocení otázky č. 21

21. Máte ve školním řádu, vnitřní směrnici školy upravenou oblast bezpečnosti a ochrany zdraví ve školách? Pokud ano, jak?

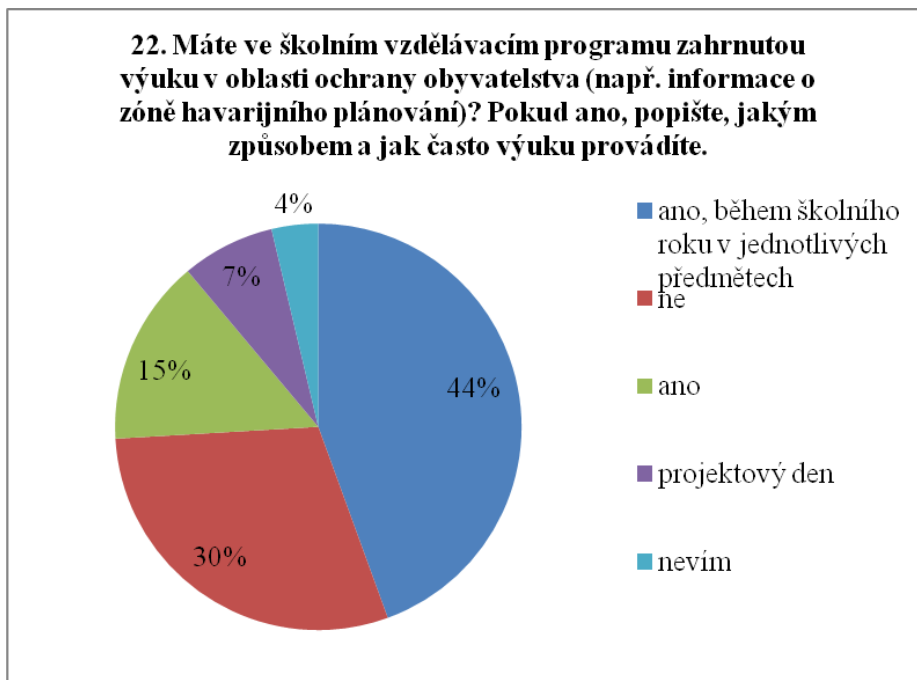

Obrázek 21 Zanesení BOZP do školního řádu či vnitřní směrnice školy

Oblast BOZP má upraveno 10 škol (37 %) bez bližší specifikace, směrnici o BOZP a/nebo o PO ji má upraveno 8 škol (30 %). Dohromady 5 (19 %) škol uvedlo, že tuto oblast nemají ve školním řádu nebo vnitřní směrnici školy zanesenou. V neposlední řadě 4 (15 %) škol vypsalo skutečnost, že problematiku BOZP mají zanesenou ve školním řádu.

Vyhodnocení otázky č. 22

22. Máte ve školním vzdělávacím programu zahrnutou výuku v oblasti ochrany obyvatelstva (např. informace o zóně havarijního plánování)? Pokud ano, popište, jakým způsobem a jak často výuku provádíte.

Obrázek 22 Začlenění oblasti ochrany obyvatelstva do školního vzdělávacího programu

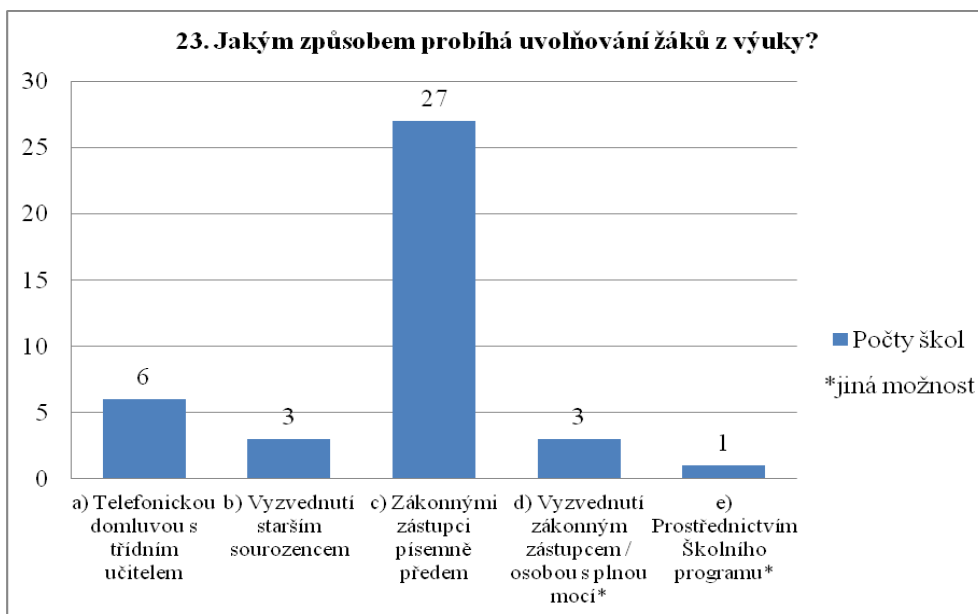
Zdroj: vlastní výzkum

Na otázku k začlenění oblasti ochrany obyvatelstva do školního vzdělávacího programu uvedlo 12 (44 %) škol, že tuto tematiku zahrnují v průběhu celého školního roku do výuky v jednotlivých předmětech. 8 (30 %) škol odpovědělo, že tento obor do výuky vůbec nezačleňují, 4 (15 %) škol, odpovědělo pouze „ano“. Zahrnutí do výuky formou projektových dnů avízovaly 2 (7 %) škol. Pouze 1 (4 %) škol uvedla, že neví, jakým způsobem mají začleněnou tematiku do školních osnov.

Vyhodnocení otázky č. 23

23. Jakým způsobem probíhá uvolňování žáků z výuky?

- a) Telefonickou domluvou s třídním učitelem
- b) Vyzvednutí starším sourozencem
- c) Zákonnými zástupci písemně předem
- d) Jiná možnost (doplňte)

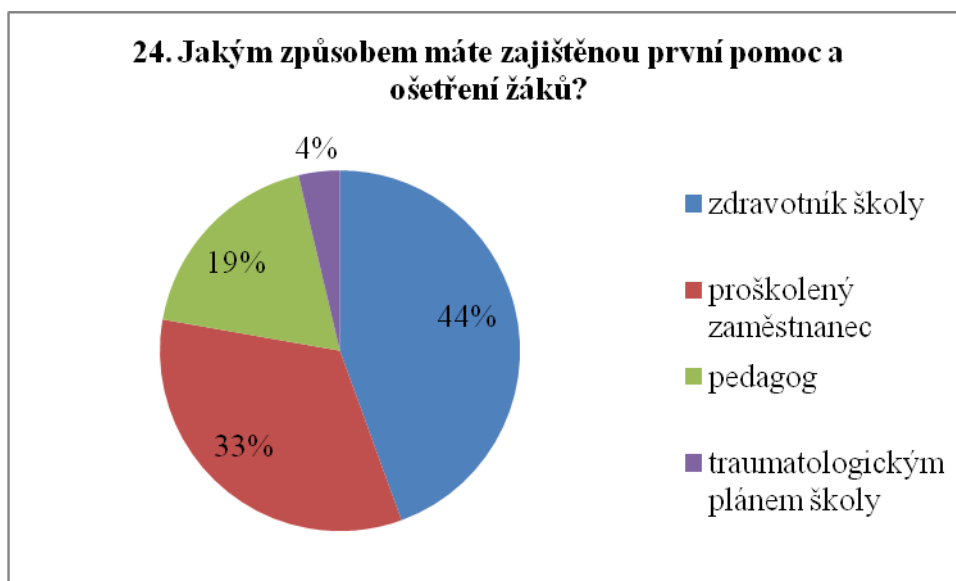
Obrázek 23 Způsob uvolňování žáků z výuky

Zdroj: vlastní výzkum

Na otázku, jakým způsobem probíhá uvolňování žáků z výuky, odpovědělo 6 škol telefonickou domluvou s třídním učitelem, 3 školy vyzvednutí starším sourozencem. Nejvíce odpovědí, tedy 27, bylo zaznamenáno ve variantě zákonnými zástupci písemně předem. Jinou možnost vybraly 4 školy - 3 školy vyzvednutí zákonným zástupcem/ osobou s plnou mocí, 1 škola prostřednictvím školního programu.

Vyhodnocení otázky č. 24

24. Jakým způsobem máte zajištěnou první pomoc a ošetření žáků? Doplňte.

Obrázek 24 Zajištění první pomoci a ošetření žáků

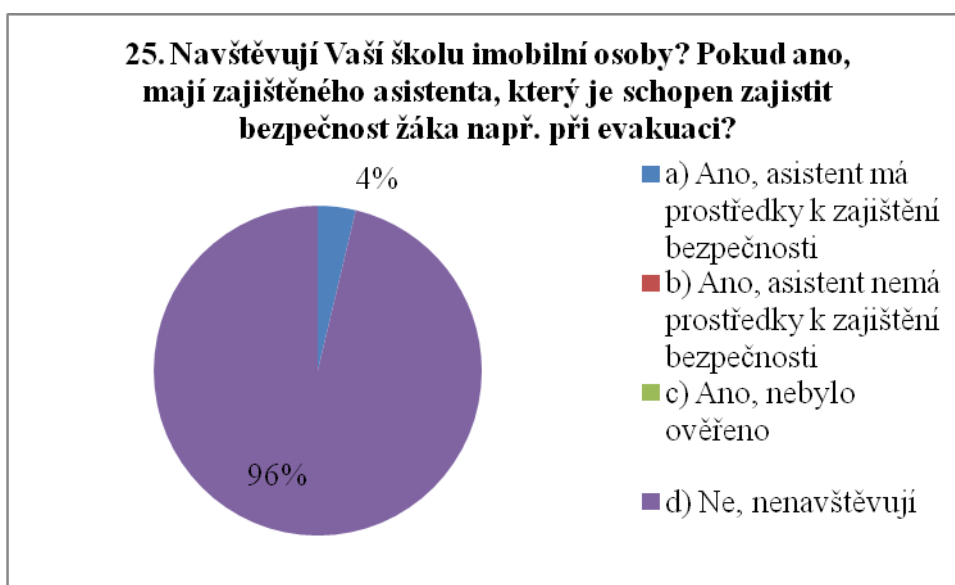
Zdroj: vlastní výzkum

Dohromady 12 (44 %) škol zajišťuje první pomoci a ošetření žáků zdravotníkem školy, 9 (33 %) proškoleným zaměstnancem školy, 5 (19 %) pedagogem a 1 (4 %) škola se řídí traumatologickým plánem školy.

Vyhodnocení otázky č. 25

25. Navštěvují Vaši školu imobilní osoby? Pokud ano, mají zajištěného asistenta, který je schopen zajistit bezpečnost žáka např. při evakuaci?

- a) Ano, asistent má prostředky k zajištění bezpečnosti
- b) Ano, asistent nemá prostředky k zajištění bezpečnosti
- c) Ano, nebylo ověřeno
- d) Ne, nenavštěvují

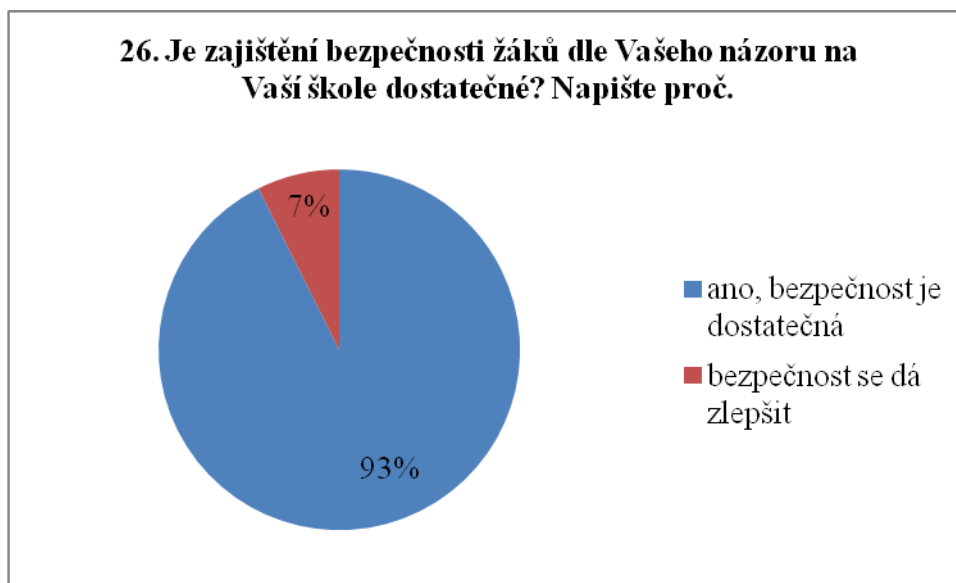
Obrázek 25 Schopnost asistenta zajistit bezpečnost imobilního žáka při evakuaci

Zdroj: vlastní výzkum

K této otázce pouze 1 škola (4 %) uvedla, že školu navštěvuje imobilní osoba, která má zajištěného asistenta, jenž je schopen zajistit bezpečnost žáka např. při evakuaci. Žádná škola nevybrala možnost „ano, asistent nemá prostředky k zajištění bezpečnosti“ a „ano, nebylo ověřeno“. Poslední možnost „ne, nenavštěvují“ zvolilo 26 (96 %) škol.

Vyhodnocení otázky č. 26

**26. Je zajištění bezpečnosti žáků dle Vašeho názoru na Vaší škole dostatečné?
Napište proč.**

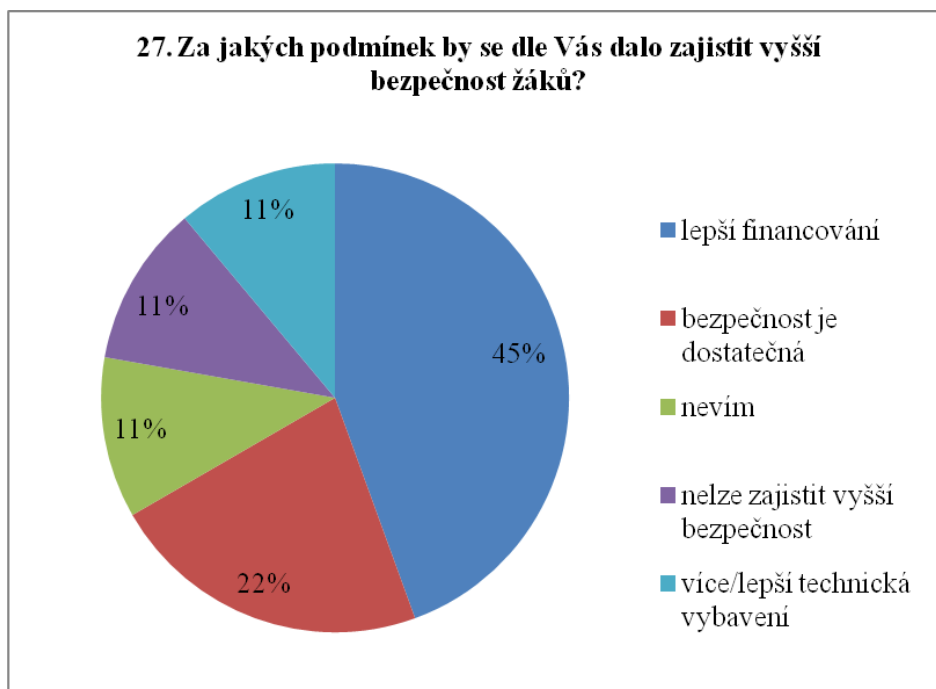
Obrázek 26 Dostatečnost zajištění bezpečnosti žáků

Zdroj: vlastní výzkum

K otázce ohledně dostatečnosti zabezpečení 25 (93 %) škol uvedlo, že je dostatečná. Jen 2 (7 %) školy napsaly, že se bezpečnost dá ještě zlepšit.

Vyhodnocení otázky č. 27

27. Za jakých podmínek by se dle Vás dalo zajistit vyšší bezpečnost žáků?

Obrázek 27 Podmínky pro zajištění vyšší bezpečnosti žáků

Zdroj: vlastní výzkum

Z odpovědí k této otázce je patrné, že 12 (44 %) škol si myslí, že k vyššímu zabezpečení je třeba lepší financování, 6 (22 %) škol uvádí, že bezpečnost je dle jejich názoru dostatečná. Po třech odpovědích, tedy třikrát 3 (11 %) školy uvedly, že neví, jestli je bezpečnost dostatečná, že nelze zajistit vyšší bezpečnost a že by vyšší bezpečnost zajistilo větší množství nebo více technických vybavení jako např. kamerové systémy.

Vyhodnocení otázky č. 28

28. Zaznamenali jste na Vaší škole případy vniknutí či vykázání nepovolané osoby? Pokud ano, jak jste postupovali?

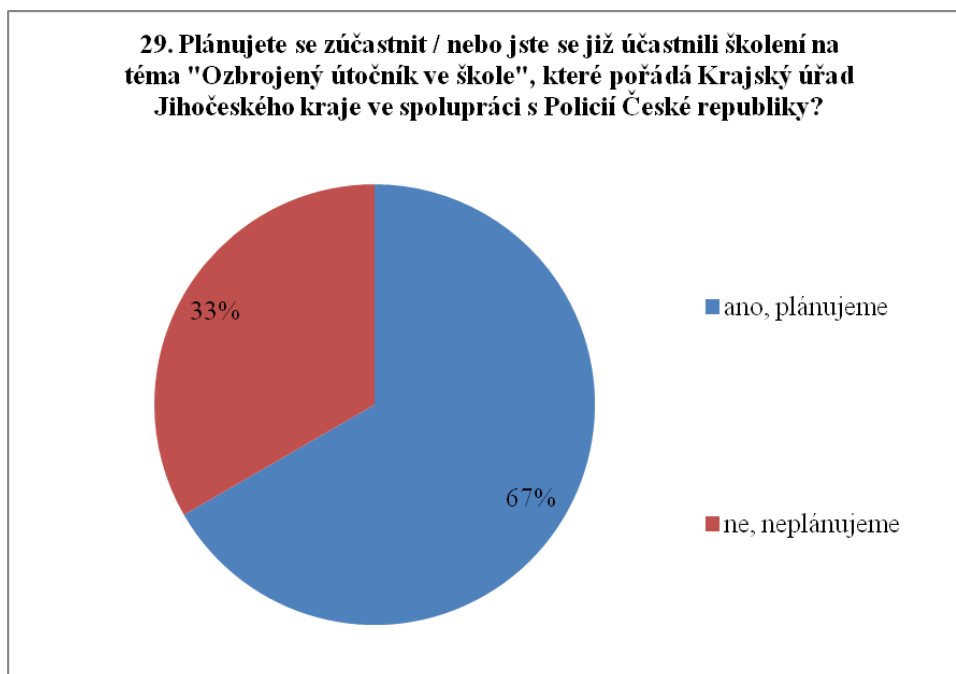
Obrázek 28 Případy vniknutí či vykázání nepovolané osoby

Zdroj: vlastní výzkum

K otázce vniknutí či vykázání nepovolané osoby se 24 (89 %) škol vyjádřilo, že nezaznamenali vniknutí či vykázání nepovolané osoby. Pouze 3 (11 %) škol uvedlo, že do školy vnikla nepovolaná osoba a následně byla kontaktována PČR.

Vyhodnocení otázky č. 29

29. Plánujete se zúčastnit / nebo jste se již účastnili školení na téma ozbrojený útočník ve škole, které pořádá Krajský úřad Jihočeského kraje ve spolupráci s Policií České republiky?

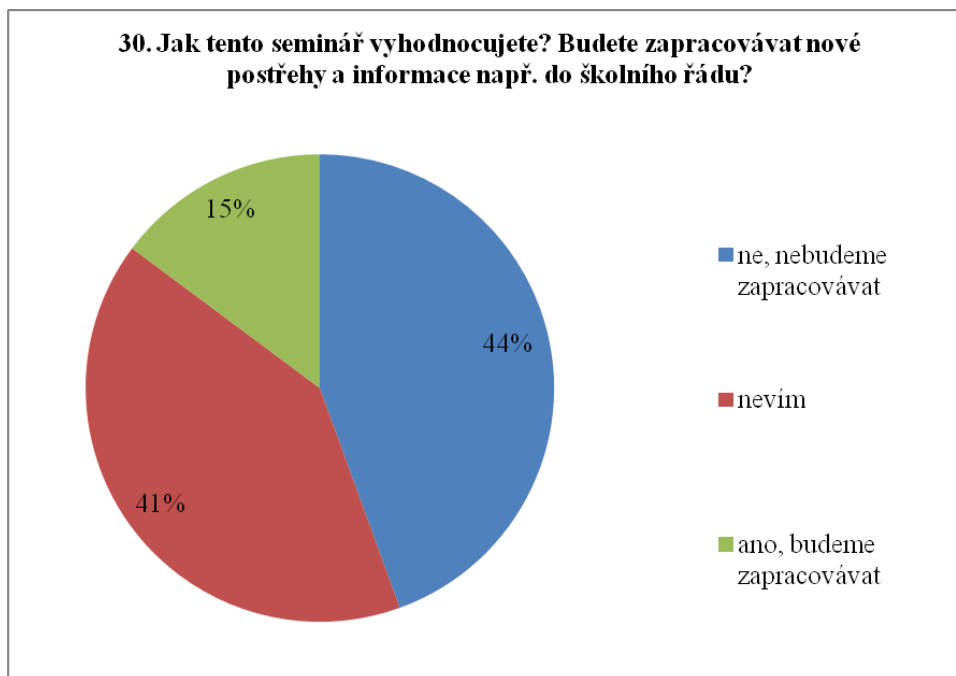
Obrázek 29 Účast na školení „Ozbrojený útočník ve škole“

Zdroj: vlastní výzkum

Školení, které pořádal Krajský úřad Jihočeského kraje ve spolupráci s PČR, se plánovalo zúčastnit 18 (67 %) škol. Oproti tomu 9 (33 %) uvedlo, že se této akce neplánují účastnit.

Vyhodnocení otázky č. 30

30. Jak tento seminář vyhodnocujete? Budete zpracovávat nové postřehy a informace např. do školního řádu?

Obrázek 30 Vyhodnocení semináře a zpracování nových postřehů a informací

Zdroj: vlastní výzkum

Tato otázka byla nepovinná z důvodu, že pravděpodobně většina respondentů vyplňovala dotazník před samotným konáním semináře/ školení na téma *Ozbrojený útočník ve škole*. Nicméně většina škol odpověděla negativně, 12 škol (44 %) „ne“, 11 (41 %) „nevím“. Pouze 4 (15 %) škol odpovědělo, že nové informace plánují zpracovat např. do školního řádu.

3.1.1 Analýza výsledků části PO a BOZP dotazníkového šetření

V níže uvedené tabulce (tabulka 7) je uveden přehled odpovědí jednotlivých škol k otázkám týkajících se PO a BOZP. Protože byl dotazník anonymní, jsou školy označeny jen pořadovým číslem. Z důvodu přehlednějšího grafického zpracování výsledků nejsou uvedeny celé názvy otázek, ani plné znění odpovědí. Správné odpovědi jsou označeny tzv. „fajfkou“ (✓) a špatné křížkem (✗).

Tabulka 7 Graficky zpracované výsledky otázek PO a BOZP

Škola č.	Otázka č. 8	Otázka č. 9	Otázka č. 10	Otázka č. 11	Otázka č. 12	Otázka č. 13	Otázka č. 14	Počet chyb	Úspěšnost školy
1	✓	×	✓	✓	✓	✓	✓	1	86%
2	×	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1	86%
3	✓	×	✓	✓	✓	✓	✓	1	86%
4	✓	✓	✓	×	✓	✓	✓	1	86%
5	×	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1	86%
6	×	×	✓	×	✓	✓	✓	3	57%
7	×	×	✓	✓	✓	✓	✓	2	71%
8	✓	×	✓	✓	✓	✓	✓	1	86%
9	✓	×	✓	✓	✓	✓	✓	1	86%
10	×	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1	86%
11	✓	✓	✓	×	✓	✓	✓	1	86%
12	×	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1	86%
13	×	✓	✓	✓	×	✓	✓	2	71%
14	✓	×	✓	✓	✓	✓	✓	1	86%
15	✓	✓	✓	×	✓	✓	✓	1	86%
16	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	0	100%
17	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	0	100%
18	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	0	100%
19	×	×	✓	✓	×	✓	✓	3	57%
20	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	0	100%
21	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	0	100%
22	×	✓	✓	✓	×	✓	✓	2	71%
23	✓	✓	✓	×	✓	✓	✓	1	86%
24	✓	×	✓	×	✓	✓	✓	2	71%
25	×	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1	86%
26	✓	×	✓	×	✓	✓	✓	2	71%
27	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	0	100%
Úspěšnost otázky	63%	63%	100%	74%	89%	100%	100%	X	X

Zdroj: vlastní výzkum

Ani jednu chybu v odpovědi neudělalo celkem 6 (22 %) škol, jednu chybu provedlo 14 (52 %) škol. Dvakrát špatně odpovědělo 5 (18,5 %) škol, tři špatné odpovědi uvedly 2 (7,5 %) školy.

4 Diskuze

Tato kapitola přibližuje a vyhodnocuje výsledky dotazníkového šetření po jednotlivých částech dotazníku. Dále pak samostatné podkapitoly jsou zaměřeny popis současného stavu zajištění bezpečnosti žáků na školách v ČR a stavu zabezpečení v zahraničních státech – UK a USA včetně jeho porovnání. Poslední část diskuze je zacílena na vyhodnocení výzkumné otázky.

4.1 Popis výsledků dotazníkového šetření

Jak bylo napsáno v kapitolách 2.2 *Metodika* výzkumu a 3 *Výsledky*, dotazník obsahoval 30 otázek a byl rozdělen na tři oblasti - obecnou část, PO a BOZP a poslední část s názvem zajištění bezpečnosti. Samotné dotazníkové šetření probíhalo v měsíci dubnu 2016. Distribuce 38 dotazníků probíhala elektronickou cestou a jejich návratnost činila 71 %.

I. Obecná část

Otázek zaměřujících se na základní identifikační údaje bylo celkem 7 a týkaly se počtu zaměstnanců na ZŠ, jejich věkového zastoupení, maximální kapacity škol v počtu žáků a jejich reálnému stavu, počtu objektů a počtu nadzemních podlaží objektů ZŠ.

Na první otázku k počtu zaměstnanců, 52 % škol uvedlo, že mají do 25 zaměstnanců, 18 % škol uvedlo 26 – 50 zaměstnanců, 26 % škol má 51 – 75 zaměstnanců a jen 4 % škol má 76 a více zaměstnanců. Tuto otázku jsem položila, abych zjistila, s jak velkým počtem zaměstnanců školy pracují a kolik osob ředitel školy vede.

Věkové zastoupení zaměstnanců je v kategorii 25 – 35 let zastoupeno 17 %, což je pro mne překvapivě nízké procento, protože mladé lidi do věku 35 let považuji za perspektivní ve smyslu dodržování právních předpisů, důslednosti a proaktivních přístupů ve vystupování ve školním prostředí. Ve věku 36 – 45 let je 34 % zaměstnanců. Tento výsledek považuji za uspokojivý. Dále 47 % osob zaměstnaných na ZŠ je ve věku 46 – 65 let. U těchto osob ve středním a starším věku se značně zvyšuje

pravděpodobnost výskytu syndromu vyhoření a nízké motivace pro změny. Jen 2 % zaměstnanců škol se pohybují ve věku 66 a více let, což považují z hlediska bezpečnosti za vyhovující.

Z hlediska zastoupení odborného a pomocného personálu z řad zaměstnanců, 71 % respondentů uvedlo, že zaměstnávají odborný personál jako např. pedagogy, výchovné poradce apod. Bylo zaznamenáno 29 % pomocného personálu (uklízečka, kuchařka apod.). Z mého úhlu pohledu se jedná o vyvážené zastoupení personálu na ZŠ.

Maximální kapacity škol v počtu žáků se pohybují v rozmezí 25 – 1150 žáků na škole. Ve vztahu k reálnému počtu žáků na školách, 8 – 853 žáků, jsou kapacity škol průměrně naplněny z 83 %. Výjimkou je jen jedna ZŠ, která je naplněna ze 100 %. I tyto výsledky, jsou dle mého názoru vyhovující, protože pokud by byl naplněn maximální stav počtu žáků u všech škol, bezpečnost by byla zajišťována obtížněji.

Z celkového počtu žáků na ZŠ dosahuje zastoupení žáků na 1. stupni (tj. 1. – 5. třída) 65 %, na 2. stupni (tj. 6. – 9. třída) 35 %. Tento nevyrovnaný stav je dán tím, že některé školy poskytují vzdělávání jen na 1. stupni.

ZŠ se ze 70 % nachází v jednom objektu, 15 % škol se vyskytuje ve dvou objektech. Shodně u 7,5 % škol se objekty školy nachází ve třech nebo ve čtyřech a více objektech, což je z hlediska zajištění bezpečnosti žáků pro ředitele škol velmi obtížné.

Jedno nadzemní podlaží má 26 % škol, dvě nadzemní podlaží má 48 % škol. 22 % škol uvedlo, že nejvyšší objekt školy má tři nadzemní podlaží. Čtyři a více nadzemních podlaží má jen 4 % škol. Z hlediska požární bezpečnosti a dodržování právních předpisů na úseku PO, pro budovy o čtyřech a více nadzemních podlažích plyne více povinností, protože spadají do kategorie činností se zvýšeným požárním nebezpečím.

II. PO + BOZP

Otázek týkajících se PO a BOZP bylo dohromady 7 a byly pokládány jen uzavřené otázky, jejich účelem bylo zjistit znalosti ředitelů škol nebo jejich zástupců o dané problematice. Dotazovaní museli, podle Paretova pravidla 80/20, odpovědět správně na 80 % otázek, což připouštělo možnost pouze 1 chyby. Při splnění tohoto kritéria dotazovaní prokázali dostatečnou znalost ve zmiňované oblasti.

Na otázku týkající se kategorie požárního nebezpečí, odpovědělo správně pouze 63 % respondentů. Z toho počtu 48 % uvedlo, že se nachází v kategorii bez zvýšeného požárního nebezpečí a 15 % v kategorii se zvýšením požárním nebezpečím. Kategorie s nízkým požárním nebezpečím neexistuje a s kategorií s vysokým požárním nebezpečím nelze pro ZŠ dle zákona o PO uvažovat.

Na otázku, kdo zajišťuje povinnosti na úseku PO, odpovědělo správně pouze 63 % respondentů. Z odpovědí na tuto a přecházející otázku usuzují, že ředitelé škol nebo jejich zástupci nemají dostatečné znalosti v této oblasti a je zde prostor pro zlepšení.

Všichni respondenti věděli, jaké jsou povinnosti ředitele/ky na úseku PO. Tedy 100 % uvedlo správnou odpověď zajistit provozuschopnost věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení. U této otázky jsem byla příjemně překvapena 100% úspěšností odpovědí.

U otázky č. 11, kdo provádí preventivní požární prohlídky, odpovědělo správně pouze 74 % respondentů. Odpovědi na tuto otázku byly spjaty s otázkou č. 8 o začlenění do kategorie požárního nebezpečí. Proto, aby správná odpověď byla Preventista požární ochrany, museli v otázce č. 8 uvést, že jejich škola je zařazena do kategorie bez zvýšeného požárního nebezpečí. A proto, aby správná odpověď byla Odborně způsobilá osoba nebo Technik požární ochrany, museli v otázce č. 8 uvést, že jejich škola je zařazena do kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím. Z procentuální úspěšnosti opět vyplývá, že respondenti nemají v oblasti PO jasné a přesné znalosti.

Správnou odpověď, že školy provádí cvičný požární poplach (evakuaci žáků) 1x či vícekrát za rok, zakroužkovalo 89 % respondentů. Fakt, že 11 % škol zakroužkovalo možnost cvičení požárního poplachu 1 x za 10 let, mne zaskočil. A to zejména z důvodu, že povinnost provádět cvičný požární poplach, nejméně jedenkrát za rok, vyplývá z legislativy.

Všichni respondenti uvedli, že na ZŠ probíhá školení zaměstnanců o BOZP. Odpověď, že školení o BOZP probíhá 1x či vícekrát za rok, vybralo 100 % z nich.

Stejná procentuální úspěšnost byla zaznamenána u otázky na školení/ poučení žáků o bezpečnosti a ochraně zdraví např. na začátku školního roku nebo před mimoškolními aktivitami. 100 % respondentů uvedlo, že školení/ poučení probíhá 1x či vícekrát

za rok. U obou otázek na BOZP jsem byla opět mile překvapena 100% úspěšností odpovědí.

Žádnou chybu nebo pouze 1 chybu v otázkách k druhé části dotazníku na PO a BOZP a kritérium Paretova pravidla, splnilo 74 % respondentů. Znalosti ředitelů škol nebo jejich pověřených zástupců o problematice PO a BOZP jsou na celkem dobré úrovni, nicméně osobně jsem očekávala lepší výsledky. Zejména z toho důvodu, že podmínky PO jsou legislativně dané a závazné pro všechny právnické i fyzické osoby a ředitel, který zastupuje školu, by měl mít jasný přehled a podrobné znalosti této problematiky.

III. Zajištění bezpečnosti

V poslední části dotazníku byly pokládány uzavřené, polouzavřené a otevřené otázky k tématu zajištění bezpečnosti. Získané odpovědi měly informativní charakter. Jednalo se o celkem 16 otázek, ve kterých měli respondenti možnost vybrat více možných odpovědí, a některé z nich jim poskytovaly eventualitu subjektivních odpovědí.

V otázce č. 15 se ptám, jak školy předchází rizikům úrazů dětí při aktivitách v prostoru školy, tj. např. při přestávkách nebo při přesunu na oběd. Všech 27 škol uvedlo, že poučují děti. Možnost domluvy s rodiči zvolilo 7 škol, rozhlasem 1 škola. Jinou možností, tj. dozorem nad žáky 2 školy, poučením žáků 1 škola a úpravou prostoru 1 škola. Všechny školy dělají pro předcházení rizikům tj. pro prevenci to nejlepší, co mohou - poučují děti. Odpověď, že škola, upravuje prostor, aby předešla rizikům úrazů, beru jako pozitivum, protože je vidět, že se vedení školy nad prevencí aktivně přemýšlí.

Předcházení rizikům úrazovosti dětí při školních aktivitách mimo prostor školy, kterými byl zamýšlen např. školní výlet, tak byl poměr odpovědí obdobný. Poučením dětí předchází 27 škol, domluvou s rodiči 6 škol a dozorem nad žáky 3 školy. Opět všechny školy vykonávají pro předcházení rizikům tj. pro prevenci to nejlepší, co mohou - poučují děti.

Na otevřenou otázku, jak reálně zajišťují bezpečnost dětí při akcích konaných mimo budovu školy, jako např. venkovní aktivity na školním hřišti, reagovali respondenti velmi podobně. 52 % z nich uvedlo, že dohledem nad žáky, 33 % zvolilo kombinaci poučení žáků a dohledu nad žáky, 11 % vepsalo pouze poučení žáků a 4 % dohledem nad žáky a lékárníčkou. Odpověď, že pro některé školy končí zajišťování bezpečnost dětí při akcích konaných mimo budovu školy jen poučením žáků, mne překvapilo. Můj názor je, že dohled nad žáky by měl být prováděn kontinuálně. Zejména žáci na prvním stupni by měli být pod neustálým dohledem.

Polouzavřenou otázku na zajištění dohledu nad bezpečností žáků v budově školy v čase, kdy neprobíhá výuka, odpovídali respondenti vcelku konzistentně. Všichni respondenti vybrali možnost pedagogickým dozorem na chodbách během přestávek, 8 respondentů bylo pro kamerový systém a 8 dotazovaných pro pomocný personál. Jen 1 škola vyplnila jinou možnost vlastními slovy – školní družinou. Fakt, že některé školy kombinují možnosti dozoru pedagogů a nepedagogů, oceňuji jako dobrý přístup. To, že některé mají navíc k zajištění dohledu nad bezpečností žáků kamerový systém, kvituji s povděkem.

Na dotaz, zajištění ochrany před vniknutím cizí, nepovolané osoby do všech prostor školy, jsem obdržela různorodé odpovědi. Jako ochranu kamerovým systémem vybralo 14 škol, školníkem či bezpečnostním pracovníkem 8 škol, čipem na vstupu do budovy 1 škola. Celkem 16 škol vepsalo vlastní text do volby jiná možnost – 5 škol zajišťuje ochranu videozvonkem/ videotelefonem, 8 škol uzamčením budovy a 3 školy vrátnicí/ vrátným. Podobné šetření provedla v r. 2014 ČŠI, její výsledky srovnané s výsledky této části dotazníku jsou uvedeny v kapitole 4.2 *Stav zajištění bezpečnosti ZŠ v ČR*.

K otázce, zda mají školy přehled, jakou částkou ročně financují bezpečnostní opatření, 59 % respondentů uvedlo, že mají přehled a investují do bezpečnostních opatření částku do 10.000 Kč/ školní rok. Částkou do 100.000 Kč/ školní rok financuje zabezpečení 18,5 % škol a dalších 4 % škol částkou nad 100.000 Kč/ školní rok. Respondentů, kteří nemají přehled, a tudíž nevědí, jakou částkou financují bezpečnost, bylo 18,5 %. Většina škol přehled má, což znamená, že se o zabezpečení školy zajímají, nicméně částka do 10. 000 Kč je dle mého názoru nedostačující. Tato částka nestačí

na nákup kvalitní techniky (kamerový systém, karty/ čipy na vstupu do budovy pro všechny žáky a zaměstnance školy, apod.) ani na personální zabezpečení školy formou vrátného.

K otázce, zda školy mají ve školním řádu, vnitřní směrnici školy upravenou oblast bezpečnosti a ochrany zdraví ve školách celkem 82 % škol odpovědělo kladně. Tato povinnost plyne ze školského zákona, a proto mne negativní odpověď 18 % škol překvapila.

Pro mne překvapivě odpovídali respondenti na otázku, zda mají ve školním vzdělávacím programu zahrnutou výuku v oblasti ochrany obyvatelstva (např. informace o zóně havarijního plánování). Kladně odpovědělo 44 % škol s dovětkem, že výuku mají zahrnutou během školního roku v jednotlivých předmětech. Záporně, prostým „Ne“, odpovědělo 30 % škol. Další kladnou odpověď „Ano“ bez doplňujících informací uvedlo 15 % škol. 7 % škol uvedlo, že výuku mají zahrnutou do vzdělávání prostřednictvím tzv. projektových dnů. Odpověď „Nevím“ uvedly 4 % škol. MŠMT vydalo v r. 2003 pokyn k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů v rozsahu nejméně 6 vyučovacích hodin ročně v každém ročníku (Pokyn MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů, 2003). Nicméně tento pokyn neuvádí, že školy jsou povinné tuto oblast pokrývat a neuvádí ani represe, které by při nedodržení nastaly. Je tedy jen dobrou vůlí školy, že problematiku ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů zanesou.

Na otázku č. 23 Jakým způsobem probíhá uvolňování žáků z výuky, jsem obdržela 27 odpovědí pro možnost zákonnými zástupci písemně předem, 6 odpovědí pro telefonickou domluvu s třídním učitelem a 3 odpovědi pro vyzvednutí starším sourozencem. Další odpovědi spadaly do kategorie jiná možnost – 3 školy vypsaly, že způsob uvolňování žáků z výuky probíhá zákonným zástupcem/ osobou s plnou mocí a 1 škola to provádí přes speciální školní program s jedinečným heslem pro rodiče. Z bezpečnostního hlediska odpovědi telefonickou domluvou a starším sourozencem nejsou správné, protože dítě ze školy si může vyzvednout jen zákonný zástupce nebo

osoba s plnou mocí. Jiný způsob uvolnění dítěte z výuky by neměl být možný, ale jak ukazuje praxe, školy nachází i jiná řešení.

Otázce na zajištění první pomoci a ošetření žáků se dotazovaní vyjadřovali následovně. Zdravotníkem školy ji zajišťuje 44 % škol, proškoleným zaměstnancem 33 % škol, 19 % škol pedagogem a jen 4 % traumatologickým plánem školy. Poskytování první pomoci vychází především ze zpracovaného traumatologického plánu, který musí být umístěn na všech pracovištích s rizikem úrazu. První pomoci a ošetření žáků se věnuje metodický pokyn MŠMT, který říká, že všichni zaměstnanci, by měli být proškoleni se zásadami první pomoci (MŠMT, 2005). Pokud 19 % škol, které uvedly, že první pomoc a ošetření žáků zajišťuje „pedagog“, zajistily proškolení dle pokynu MŠMT, tak všechny odpovědi jsou správné a školy vědí, jak zacházet s poraněným dítětem.

Jak vyplývá z odpovědí na otázku, zda školu navštěvují imobilní osoby, tak 96 % škol tyto osoby nenavštěvují. Pouze ve 4 % škol ji navštěvují a tyto osoby mají zároveň asistenta, který má prostředky k zajištění bezpečnosti žáka např. při evakuaci. Evakuace s imobilní osobou je časově mnohem náročnější, a pokud škola není na takovou situaci dobře připravena, tak vyžaduje také vyšší personální zabezpečení.

Další otázkou jsem se ptala, na subjektivní názor respondentů. Na dotaz, zda je zajištění bezpečnosti žáků na škole dostatečné, reagovalo 93 % škol odpovědí, že škola je podle jejich názoru bezpečná. Že bezpečnost je dostatečná, ale dá se ještě zlepšit, uvedlo 7 % škol.

Navazující otázka, za jakých podmínek by se dalo zajistit vyšší bezpečnost žáků, projevilo 45 % škol zájem o lepší financování. Poté 22 % škol uvedlo, že dle jejich názoru je bezpečnost školy dostatečná. Překvapivě odpovědi „Nevím“, „Nelze zajistit vyšší bezpečnost“ a „Více/ lepší technická vybavení“ získaly shodně po 11 %. Ačkoli všechny školy v předchozí otázce odpověděly, že zajištění bezpečnosti žáků je na jejich škole dostatečné, tak z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že rozhodně vidí potenciál k dalšímu zlepšování.

Na dotaz, zda školy zaznamenaly případy vniknutí či vykazání nepovolané osoby, 89 % z nich uvedlo, že takový případ nezaznamenaly. V 11 % případů škola

kontaktovala PČR s případným kamerovým záznamem. Na první pohled se jedná o nízké procento, ale přesto není radno toto riziko podceňovat.

Předposlední otázka se týkala chystaného školení na téma "Ozbrojený útočník ve škole", který pořádal Krajský úřad Jihočeského kraje ve spolupráci s PČR. Celkem 67 % škol plánovalo svou účast na tomto školení. Překvapivě celých 33 % škol odpovědělo, že se neplánovali účastnit. Realita, že se ředitelé škol nebo jejich zástupci nechystalo přijít na seminář, který zdarma pořádají výše uvedené subjekty, připisují faktu, že toto riziko podceňují.

Poslední otázka se týkala vyhodnocení semináře a zapracování nových postřehů ze školení např. do školního řádu. Jelikož byl dotazník rozeslán před oběma termíny školení, tak byla tato otázka nepovinná.

Z odpovědí na všechny otázky dotazníku vyplývá, že zkoumané ZŠ v rámci ORP České Budějovice, obstojně znají oblast PO a výborně tematiku BOZP. V problematice zajištění bezpečnosti žáků se dobře orientují, nicméně v některých ohledech mají rezervy – jako např. v začlenění okruhu Ochrana člověka za mimořádných událostí do školního vzdělávacího programu.

4.2 Stav zajištění bezpečnosti žáků ZŠ v ČR

Po tragické události, která se stala v říjnu roku 2014 ve Žďáru nad Sázavou, kdy útočnice s nožem napadla a usmrtila jednoho studenta a další dvě studentky a policistu zranila, vydává Vláda ČR úkol pro ČŠI. Ta zajišťovala stav základní bezpečnosti ve školách a školských zařízeních a v listopadu téhož roku vydala tematickou zprávu Bezpečnost ve školách a školských zařízeních. Pracovníci ČŠI navštívili celkem 5 477 škol a školských zařízení, což je 56,4 % škol a školských zařízení zapsaných ve školském rejstříku. Z toho bylo navštíveno 56,1 % ZŠ. V tematické inspekci bylo zjišťováno, jak jsou školy technicky a personálně zabezpečeny proti vniknutí a pohybu cizích osob v prostorách školy (Česká školní inspekce, 2014).

Závěry v části technické zabezpečení proti vniknutí a pohybu cizích osob v prostorách školy, kterých se dobrala ČŠI v roce 2014 (viz. tabulka 8), jsou porovnatelné s výsledky dotazníkového šetření. K technickému zabezpečení se

vztahovala otázka č. 19. přiloženého dotazníku. ZŠ př. 1 popisuje zjištěný stav od ČŠI, ZŠ př. 2 popisuje stav zjištěný dotazníkovým šetřením. V kategoriích elektronické karty/ čipy na vstupu u budovy a jiná technická opatření nebyly zjištěny významné rozdíly. Větší odchylky byly zaznamenány v zabezpečení kamerovým systémem, kde dotazníkové šetření zjistilo o 20 % vyšší ochranu než v celorepublikovém šetření. Tento rozdíl může být dán odlišností ve velikosti výzkumného souboru. Dále pak největší odchylka byla vykázána u zamčených dveří/ uzamčení budovy, kde dotazníkové šetření zaznamenalo o 66 % nižší hodnoty. Takovou skutečnost připisují faktu, že mnou navržená odpověď dotazníku „uzamčení budovy“ mohla v respondentech evokovat situaci kompletního zamčení celé budovy. Tato situace by byla v rozporu s předpisy o PO, a proto si myslím, že většina respondentů tuto odpověď ne zvolila, ač třeba školní dveře u hlavního vchodu zamykají. Nebo zde může být problém v tom, že ČŠI zjišťovala skutečný stav zamykání dveří (např. bez předchozího ohlášení) a dotazník ověřoval stav, který by měl být správný. Kategorii zabezpečení „vstup do školy po zadání kódu“ považuji za absurdní z hlediska věku dětí na ZŠ, který se pohybuje v rozmezí 6 – 15 let. Myslím si, že si ve většině případů nezapamatují kód. Anebo si ho někde poznávají, což je jako v případě platebních karet a pinů uložených na stejném místě, z bezpečnostního hlediska nevyhovující.

Tabulka 8 Technické zabezpečení proti vniknutí a pohybu cizích osob v prostorách školy (podíl škol v %)

způsob zabezpečení zjištěný ČŠI*	ZŠ př.1	způsob zabezpečení zjištěný dotazníkem*	ZŠ př.2
elektronické karty/ čipy	9%	čipy na vstupu do budovy	4%
vstup do školy po zadání kódu	6%	nebylo hodnoceno	x
kamerové systémy	31%	kamerový systém	52%
zamčené dveře (+ případně zvonek)	96%	uzamčení budovy	30%
jiné technické opatření	13%	videozvonek/ videotelefon	19%
nijak	1%	nebylo hodnoceno	x

* součet všech odpovědí převyšuje 100 % z důvodu možnosti výběru více odpovědí

Zdroj: Dle dat ČŠI (Česká školní inspekce, 2014) a vlastní výzkum

Závěry v části personální zabezpečení proti vniknutí a pohybu cizích osob v prostorách školy, kterých se dobrala ČŠI v roce 2014 (viz. tabulka 9), porovnatelné s výsledky dotazníkového šetření nejsou tak dobré. Zejména z důvodu, že dotazník nerozlišoval možnosti technického a personálního zabezpečení jako dvou samostatných oblastí, ale sloučil je v jednu. Tudiž nebyla zaznamenána široká škála odpovědí a je možné porovnat jen 3 body z 9, které prošetřovala ČŠI. K personálnímu zabezpečení se vztahovaly 2 otázky dotazníku - č. 18 a č. 19. ZŠ př. 1 popisuje zjištěný stav od ČŠI, ZŠ př. 2 popisuje stav zjištěný dotazníkovým šetřením. Personálnímu zabezpečení při vstupu do školy se dotazníkové šetření nezaobíralo, proto jsou výsledky v druhé části tabulky proškrtnuté. Žádná škola nepodala informaci, že by personální zabezpečení zajišťovala přítomností městské policie nebo PČR. Překvapivě shodný výsledek 11 % byl zaznamenán u kategorie recepční/ vrátný/ vrátnice. Přisuzuji to faktu, že pouze málo škol má vyčleněné finance na zaplacení pozice vrátného ve školách. Pedagogický dohled/ dozor používá k personálnímu zabezpečení vysoké procento škol. Odlišnost ve významu 19 % v celorepublikovém a místním šetření připisuji rozdílu ve velikosti výzkumného souboru. Nepedagogický dohled, školníka, pomocný personál či bezpečnostního pracovníka jako pomoc při zabezpečení proti vniknutí a pohybu cizích osob v prostorách školy, zajišťuje dle dotazníkového šetření 30 % škol. Opět je zde 19 % rozdíl, který přisuzuji velikostem výzkumných základního souboru.

Tabulka 9 Personální zabezpečení proti vniknutí a pohybu cizích osob v prostorách školy (podíl škol v %)

způsob zabezpečení zjištěný ČŠI*	ZŠ př.1	způsob zabezpečení zjištěný dotazníkem*	ZŠ př.2
pedagogický dohled (při vstupu do školy)	57%	nebylo hodnoceno	x
nepedagogický dohled (při vstupu do školy)	79%	nebylo hodnoceno	x
recepční/ vrátný	11%	vrátnice/ vrátný	11%
služby žáků/ studentů (při vstupu do školy)	1%	nebylo hodnoceno	x
pedagogický dohled (v průběhu dne)	81%	pedagogickým dozorem na chodbách během přestávek	100%
nepedagogický dohled a pracovník bezpečnostní služby (v průběhu dne)	49%	školník, pomocný personál či bezpečnostní pracovník	30%
přítomnost městské policie/ PČR	3%	nebylo hodnoceno	x
jiné personální opatření	2%	nebylo hodnoceno	x
nijak	1%	nebylo hodnoceno	x

* součet všech odpovědí převyšuje 100 % z důvodu možnosti výběru více odpovědí

Zdroj: Dle dat ČŠI (Česká školní inspekce, 2014) a vlastní výzkum

ČŠI v závěru své tematické zprávy doporučuje finančně podpořit školy pro posílení personálního dohledu a pro možnost inovací technických prvků zabezpečení. Dále pak navrhuje připravit vzdělávací programy pro pedagogické pracovníky zaměřené na analýzu rizik a ustanovit mezirezortní pracovní skupinu složenou ze zástupců MŠMT, ČŠI, Ministerstva vnitra ČR, IZS, zřizovatelů škol a případně dalších subjektů s cílem připravit podrobnější strategii bezpečnosti a ochrany zdraví účastníků vzdělávání. Kromě toho doporučuje, aby se školy při přípravě opatření k zajištění bezpečnosti řídily MSB (Česká školní inspekce, 2014).

Tematická zpráva ČŠI má informativní a doporučující charakter. MSB, jenž vydalo MŠMT v roce 2015, a na který ČŠI poukazuje má formu metodického doporučení a opět jen doporučující charakter. Dále Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti

a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách je závazný jen pro školy, které zřizuje MŠMT. To představuje zhruba 1,3 % z celkového počtu základních škol na území ČR. Pro ostatní školy, které čítají 97,7 % je tento metodický pokyn pouze podpůrný.

LZLP říká, každý má právo na vzdělání a školní docházka je povinná a stanovená školským zákonem.

Školy mají dle §29 školského zákona zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání. Nikde ale není napsáno, jakým způsobem. Tudíž by se dalo očekávat, že zřizovatelé škol, kterými může být MŠMT, kraj, obec nebo svazek obcí, církev nebo soukromý subjekt, bude mít více povinností v oblasti bezpečnosti. Ale i v tomto ohledu je legislativa nedůsledná. Kraj a obec jako zřizovatel je povinen školám zabezpečovat pouze podmínky pro uskutečňování vzdělávání. O tom, jak má být zajištěna bezpečnost žáků, legislativa nemluví.

Krizový zákon se tématu bezpečnosti na škole věnuje svou vyhláškou č. 281/2001 Sb. Informuje, že základní péči za cílem ochranu života, zdraví, osobního majetku a základních práv žáků je povinno zabezpečit vzdělávací zařízení po dobu vyhlášení stavu nebezpečí nebo nouzového stavu anebo stavu ohrožení státu a nemohou-li ji vykonat zákonní zástupci. Zákon o IZS definuje široký rámec pro ochranu obyvatelstva na úrovni civilní ochrany, kde IZS má plnit „*další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku*“ (zákon č. 239/2000 Sb.). Konkrétně k bezpečnosti se zákon nevyjadřuje.

Důsledná je legislativa pouze v případě PO, kde jsou jasně definovány podmínky k zajištění PO, lhůty kontrol a definovány pravomoci osob vykonávajících kontrolu dodržování podmínek požární bezpečnosti na úseku PO. V zákoně o PO (zákon č. 133/1985 Sb.) a prováděcí vyhlášce (vyhláška č. 246/2001 Sb.) jsou přesně určené povinnosti právnických osob na úseku PO a jsou zde vymezené postihy. Nicméně PO je jen část bezpečnosti, která má být zajišťována na škole.

Cílem BOZP je předcházet úrazům a dalším újmám na zdraví (Romaněnko, 2006). Z hlediska zákoníků práce § 101 má zaměstnavatel, tedy ředitel školy, povinnost zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci, která se vztahuje na všechny fyzické osoby, jež se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích (zákon

č. 262/2006 Sb.). Toto ustanovení se týká i žáků, kteří se ve škole pohybují. Přesto však jsou tyto dva právní předpisy pro prostředí školy velmi obecné.

PČR jako jeden z orgánů IZS vystupuje k bezpečnosti na školách aktivně také např. formou prevence kriminality, kterou upravuje věstník MŠMT (MŠMT, 2003).

Úloha ředitele školy není snadnou záležitostí z hlediska jeho povinností, které mu plynou z legislativy a které musí splňovat. Jedná se o již zmiňovaný školský zákon, zákon o PO, úmluvu o BOZP a také zákoník práce. Část svých povinností, z hlediska prevence a jejích opatření, může ředitel školy převést na osobu školního metodika prevence.

Bezpečnosti škol po útoku ve Žďáru nad Sázavou se také věnují komerčně založené subjekty. Např. Security magazin se již v roce 2014 zabíral problematikou zajištění vyšší bezpečnosti, kdy navrhoval „bezpečnostní desatero“ pro školy, mezi které zahrnoval zejména provést analýzu bezpečnostních rizik, vytvořit bezpečnostní plán školy, zajistit spolupráci s IZS, autorizovat a kontrolovat osoby, atd. (Security magazin, 2014a; Security magazin, 2014b). Zapojení nevládních organizací do oblasti bezpečnosti škol je chvályhodné, nicméně jejich úloha je v tomto případě pouze podpůrná. Stěžejní zodpovědnost za tuto problematiku dle mého názoru nese vláda, resp. MŠMT.

Právě MŠMT vyhlásilo na již zmiňovaný MSB neinvestiční dotační program „Podpora zabezpečení škol a školských zařízení“. Do oblasti podpory projektu spadal nákup bezpečnostních prvků, montážní práce, drobné stavební a terénní úpravy (Podpora zabezpečení škol a školských zařízení, 2015). Nepodařilo se mi zjistit, kolik škol se do dotačního programu přihlásilo. Nicméně celkový počet škol, které splnily kritéria programu a dotaci dostaly, byl velmi nízký. Jednalo se o 65 škol z celého území ČR, z čehož bylo jen 39 ZŠ. Na území ORP České Budějovice dotaci dostala jen 1 škola. V celorepublikovém měřítku se při celkovém počtu ZŠ (4165 ZŠ) jedná o téměř zanedbatelný úspěch, zejména z důvodu, že na dotaci dosáhlo 0,9 % ZŠ z celé republiky.

Vedení školy nenutí žádná legislativa ani zřizovatel nebo nadřízený subjekt, aby zvyšovaly zabezpečení školy formou technického nebo personálního zabezpečení.

Myslím, že je chybou čekat na další útok a až po něm zdlouhavě zlepšovat prevenci. Tento závěr jsem si odnesla i ze školení Krajského úřadu Jihočeského kraje. Východiskem z této situace by mohla nová Česká technická norma – ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“, která by měla být schválena v červnu 2016. Dle informací, které se ke mně z nejmenovaného zdroje dostaly, by měla být použita jako vhodný metodický návod při posuzování míry bezpečnostních rizik dané školy a kde budou i uvedena opatření k zajištění bezpečnosti škol.

4.2.1 Školení Krajského úřadu Jihočeského kraje

Dne 4. dubna 2016 jsem se v Českých Budějovicích zúčastnila semináře „Amok – ozbrojený útočník ve škole“, který organizoval Krajský úřad Jihočeského kraje (Odbor sociálních věcí a zdravotnictví - Oddělení prevence a humanitních činností) ve spolupráci s krajským ředitelstvím PČR. Jednalo se o první část projektu „Ozbrojený útočník – pilotní projekt prevence útoku ve školním prostředí“, jež byl financován z Krajského programu prevence kriminality 2016. Tento program byl financován z prostředků Ministerstva vnitra ČR nikoli z prostředků MŠMT, jak jsem si původně myslela. Grafické znázornění struktury projektu „Ozbrojený útočník – pilotní projekt prevence útoku ve školním prostředí“ je uvedeno v Příloze C.

Hlavním cílem projektu je realizace preventivní opatření, které povedou ke snížení pravděpodobnosti výskytu hrozby útoku ozbrojeného útočníka ve školním prostředí v Jihočeském kraji, zvýšení schopnosti zaměstnanců školy na případnou krizovou situaci účinně a správně reagovat a zmírnit tak dopady možného útoku. 1. část projektu si kladla za cíl zvýšení informovanosti užšího vedení škol v Jihočeském kraji (cca. 331 subjektů) k tématu ozbrojený útočník, s možnostmi prevence, se základními pravidly chování v případě ohrožení agresorem (možnostmi a limity pedagoga) a vysvětlení zásad spolupráce s PČR a dalšími složkami IZS při takové krizové situaci (Program prevence kriminality 2016 - Ministerstvo vnitra ČR, 2016)

Závěry ze školení nemají ze strany PČR povolení k publikaci pro širokou veřejnost. Nicméně mohu sdělit svůj názor, který jsem si odnesla. Většina ředitelů a pedagogů, kteří se školení zúčastnili, nebyli na takovou informační přípravu zejména psychicky připraveni. Dle mého pozorování, byla většina z nich zaskočena tím, co na semináři viděli a slyšeli. Můj dojem, jenž z atmosféry semináře mám, je ten, že školy a jejich vedení nejsou na ozbrojeného útočníka a podobné situace připraveny. Souvisí to především s nedostatkem informací, které se nyní krajské úřady a PČR snaží na školy celorepublikově přenést. Nicméně účast na školení je dobrovolná, v současném stavu ji nelze nařídit a tudíž i připravenost na ozbrojeného útočníka je dobrovolná.

4.3 Komparace zahraničního zajištění bezpečnosti žáků na ZŠ versus ČR

Jednou z otázek, které ke konci semináře byly položeny, byl dotaz, jak probíhá školení na toto téma v zahraničí. Odpovědí bylo, že i v sousedních státech se teprve učí s danou problematikou pracovat.

K analýze zahraničních států jsem si vybrala dvě země, jednu z Evropské unie a druhou ze zámoří. Spojené království Velké Británie a Severního Irska (dále jen „UK“) jsem si zvolila zejména z důvodu, že se jedná o evropský stát, který se nachází v Evropské unii a z hlediska celkové bezpečnosti je na tom obdobně jako ČR. Naproti tomu Spojené státy americké (dále jen „USA“) jsem vybrala proto, že se jedná o federaci států, která se vyznačuje velkou rozlohou, jinými bezpečnostními problémy a přístupům ke zbraním. Z tohoto hlediska jsem se domnívala, že zajištění bezpečnosti by v porovnání s ČR mohlo být odlišné.

4.3.1 Zajištění bezpečnosti žáků na ZŠ v UK

Zajištění bezpečnosti žáků základních škol v UK je zaručeno jiným způsobem, než je tomu v ČR. Z legislativního hlediska je podpora bezpečnosti výrazně nižší než u nás. Existují pouze dva zákony týkající se bezpečnosti dětí na školách. Prvním je zákon s názvem *Školy (Bezpečnost a dozor nad žáky)*, který byl vydán v roce 1990 vládou, jež říká, že každá vzdělávací instituce by měla přijmout přiměřenou péči o bezpečnost

žáků, pokud jsou v jejím područí. Tato povinnost je vyžadována na managementu každé ZŠ, kterou navštěvuje více jak 50 žáků a speciálních škol. Žáci mají být pod dohledem alespoň jednoho dospělého, pokud se během jakékoli přestávky vyskytují na hřišti (UK. The Schools, 1990).

Druhým zákonem je *Školský zákon* z roku 2011 (UK. Education Act 2011, 2011) se k tématu bezpečnosti na školách přibližuje jen sdělením, že se jedná o záležitost, kterou pokrývá školní inspekce. Chování a bezpečnost žáků ve škole společně s dalšími záležitostmi spadá pod kontrolu vrchního inspektora (UK. Education Act 2011, 2011). Školský zákon se tomuto námětu jinak blíže nevěnuje.

Ministerstvo školství UK vydalo v roce 2015 příručku Zajištění bezpečnosti dětí ve vzdělávání pro všechny pracovníky škol a vysokých škol (Department for Education, 2015). Věnuje se týrání, zanedbávání dětí a také specifickým bezpečnostním opatřením v oblastech šikany a kyberšikany, drog, záškoláctví, násilí mládeže atd. Zároveň upozorňuje na nutnost ochrany dětí před nebezpečím radikalizace a její prevence. Tuto ochranu definuje jako povinnost škol, resp. personálu, který by měl dávat pozor na změny v chování dětí a měl by používat svůj odborný úsudek při identifikaci dětí, které by mohly být v nebezpečí radikalizace (Department for Education, 2015).

Webové stránky britské vlády v sekci Péče o děti a rodičovství a podsekci Zdraví a bezpečnost pro školní děti (Health and safety for school children, 2015) uvádějí, že školy jsou odpovědné za každodenní bezpečnost svěřeného dítěte, zatímco jsou ve škole nebo na školním výletě. Každá škola má svoje zásady bezpečnosti a ochrany zdraví. Neexistuje žádný zákonný limit na počet dětí ve třídě z hlediska zdravotních a bezpečnostních důvodů. Z pohledu standardu existuje pouze norma pro děti ve věku 5 - 7 let, maximální kapacita třídy je 30 dětí. Každá škola, dle těchto stránek, rozhoduje o BOZP dětí má konečnou odpovědnost za zdraví a bezpečnosti dětí na škole (Health and safety for school children, 2015).

Dalším subjektem, který se věnuje bezpečnosti ve školním prostředí je organizace Health and Safety Executive (dále jen „HSE“), v překladu Zdraví a bezpečnost. Posláním HSE je zabránění smrtelným úrazům, zraněním a nemocem při práci a pracovních činnostech, stejně tak jako českého BOZP. HSE spolupracuje se všemi

zúčastněnými stranami vzdělávání v UK s cílem řízení všech rizik vyplývajících z činnosti škol (How we work, 2015). HSE nabízí školám různé návody a příručky rozumné řízení BOZP ve školách. Jedná se například o kontrolní seznam pro třídy, kde se řeší např. uklouznutí, pády, elektrická vybavení, azbest, požár atd. (Health and safety checklist for classrooms, 2015). Dále navrhuje školám řešení BOZP problematiky z hlediska rolí – tzn. zaměstnavatel, řídicí orgán, ředitel školy, ostatní vedoucí pracovníci školy, zaměstnanec (Sensible health and safety management in schools, 2015). Dotýká se také oblasti rozumného a přiměřeného BOZP managementu, kde nastiňuje, co už je za hranou smysluplnosti a co je naopak z hlediska bezpečnosti nedostatečné.

Legislativní rámec je tedy v UK výrazně jednodušší než v ČR a to zejména z hlediska malého počtu zákonných a podzákonných předpisů. Vládní instituce UK se podobně jaké české nevyjadřují, co přesně se rozumí bezpečností dětí ve škole a její ochranou. Připisují to hlavně tomu, že vláda ani její orgány nechtějí uveřejňovat návod, jak zajišťovat bezpečnost dětí, který by byl současně i návodem vedoucím k zneužití ze strany útočníků apod. Zákonodárství dává školám pouze obecný návod a říká jim, že jsou to ony, kdo má za bezpečnost dětí ve škole odpovědnost. Školy mají více pravomocí a je jednoznačně určeno ve všech zásadních dokumentech uveřejněných k tomuto tématu, že pouze školy a její management odpovídá za zdraví a bezpečnosti dětí na škole. České školství by potřebovalo podobnou autonomii k tématu bezpečnosti, jako má UK. Mělo by být jasněji a ve více legislativních i jiných dokumentech řečeno, kdo konkrétně (např. zřizovatel, školy nebo ředitel) má odpovědnost za bezpečnost dětí, tak jako tomu je v jednotném systému školství UK.

4.3.2 Zajištění bezpečnosti žáků na ZŠ v USA

Pravomoci ve vzdělávací politice USA jsou dány státním a místním úrovním. Role federální vlády je omezena, ale ministerstvo školství poskytuje finanční podporu na vzdělávání, shromažďuje údaje o školách, zaměřuje národní pozornost na klíčové školské otázky a legislativu, zakazuje diskriminaci, atd. (Primary and Secondary

Education, 2016). Bezpečnost na školách je v USA řešena na centrální úrovni vládou, ministerstvy, zákony, federálními agenturami a dalšími organizacemi. Poté každý jednotlivý stát federativní republiky pracuje s problematikou samostatně dle předepsané legislativy. Přístupy jednotlivých států k bezpečnosti na ZŠ - neboli bezpečnosti na amerických „K - 12“ se liší. Termín K-12 je používán v oblasti vzdělávání zejména v USA a Kanadě. Jedná se o vzdělávání dětí od školky (K - kindergarten) ve věku 5 - 6 let po střední školy (12. stupeň) do věku 17 - 18 let. Např. 13. stupeň je prvním rokem vysoké školy (K – 12, 2016).

Zákon o základním a středním vzdělávání, známý jako „No Child Left Behind“ z roku 2001 zajišťuje bezpečnost na školách formou národních federálních programů. Tyto programy jsou spoluvytvářeny a financovány Ministerstvem zdravotnictví a sociálních služeb USA, Ministerstvem spravedlnosti USA, Národní protidrogovým úřadem a Generálním prokurátorem k zamezení používání drog, násilí a pro podporu bezpečnosti a disciplíny studentů (USA. No Child Left Behind Act of 2001, 2002). Dále zákon říká, že programy by měly obsahovat pomoc školským systémům zejména k řešení drogových problémů a problémů týkajících se násilí na školách. Vhodná reakce na řešení krizové situace by měla být navržena prostřednictvím osob drogových preventistů a koordinátorů pro školní bezpečnost. Mluví se zde také o nezákonném držení zbraní nebo střelných zbraní ve školách, prevenci nesnášenlivého chování, zneužívání alkoholu. Zákon definuje funkci Národního centra pro školy a bezpečnost mladistvých a Školského centra pro zdroje a bezpečnostní techniku (USA. No Child Left Behind Act of 2001, 2002).

Prezident Obama ve svém plánu k ochraně dětí „Now Is The Time“ z roku 2013 píše, že k zajištění bezpečnosti dětí je nutné snížit popularizaci vojenských zbraní a jejich dostupnosti. Dále uvádí potřebu zajistit vyšší bezpečnost na školách, zejména nouzovou připraveností školy na např. masovou střelbu. Předkládá varianty řešení problému tak, aby každá škola měla svůj obsáhlý nouzový řídicí plán pro řešení krizových situací (Now Is The Time, 2013).

Federální agentura pro zvládání krizí (dále jen „FEMA“), která je podřízena Ministerstvu vnitřní bezpečnosti USA, se tématu bezpečnosti na školách také věnuje

a to zejména z hlediska státních měřítek. Vydává průvodce a pokyny k řešení požární bezpečnosti (Keeping kids safe from fire, 2016) ve spolupráci s Americkou požární správou (The U.S. Fire Administration) a dále např. Průvodce pro zlepšení školní bezpečnosti při zemětřesení, povodních a silných větrech (Risk Management Series, 2004).

Americké ministerstvo školství na svých webových stránkách popisuje cíl a plán na zlepšení bezpečnosti dětí, který navazuje na výše zmiňovaný plán prezidenta Obamy. Zároveň zmiňuje, že nejvíce děti jsou oběti kriminálních činů. Děti ve věku 12 – 17 let jsou, dle ministerstva, druhou nejpočetnější skupinou v obětech trestných činů (Working to Keep Schools and Communities Safe, 2015).

Obrázek 31 Oběti násilných zločinů dle věku

Zdroj: Working to Keep Schools and Communities Safe. 2015. *U.S. Department of Education* [online]. [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.ed.gov/school-safety>

Pro řešení krizových situací zřídilo Ministerstvo školství v roce 2004 Organizaci pro připravenost a nouzový management škol neboli Readiness And Emergency

Management For Schools (dále jen „REMS“). REMS podporuje školy a vzdělávací instituce v rozvoji kvalitních nouzových operačních plánů a napomáhá rozvíjení oblasti krizového řízení. V této oblasti poskytuje školení, technickou podporu, nástroje k řízení nouzového managementu, zkušenosti a zdroje (About Us, 2016). Tato organizace funguje na dvou základních pilířích. Prvním je Průvodce pro rozvoj kvalitních školních nouzových operačních plánů (Guide for Developing High-Quality School Emergency Operations Plans, 2013), který byl vytvořen v roce 2013 ve spolupráci Ministerstva školství, Ministerstva zdravotnictví a sociálních služeb, Ministerstva pro vnitřní bezpečnost, Ministerstva spravedlnosti, Federální bezpečnostní služby a FEMA. Průvodce obsahuje 75 stran, kde popisuje smysl a proces plánování, obsah krizových plánů škol, ale i problematiku „aktivního střelce“. Hlubkově se věnuje se prevenci a způsobu reakce na tuto situaci. Druhým pilířem je Prezidentská bezpečnostní direktiva z roku 2011 (Presidential Policy Directive (PPD) 8, 2011), která představuje chápání národní připravenosti na základě poučení z teroristických útoků, hurikánů, školní incidentů a dalších zkušeností. Direktiva má pět okruhů, jimiž jsou prevence, ochrana, zmírnění, odezva a obnova.

Další subjekt, který vydává stanoviska k bezpečnosti dětí je Ministerstvo zdravotnictví a sociálních služeb. Centrum pro kontrolu a prevenci nemocí, jež funguje pod tímto ministerstvem, prezentuje řadu přístupů a kroků k ochraně mladistvých ve školách. Představuje např. preventivní strategie k násilí mladistvých, zajištění bezpečné cesty do školy apod. (Safe Youth. Safe Schools, 2015).

Důležité jsou také instituce nabízející programy k řešení kriminality mládeže. Ministerstvo spravedlnosti USA, oddělení Justičních programů je zřizovatelem Mezinárodní asociace šéfů policie a Národního institutu spravedlnosti. Obě tyto instituce nabízí proaktivní školám ale i jednotlivcům (studentům) školské programy s cílem snížení trestné činnosti mladistvých, násilí dlouhodobé ochrany zdraví apod. (International Association of Chiefs of Police, 2016; National Institute of Justice, 2016).

Jak již bylo řečeno, bezpečnost dětí na školách je tedy v USA řešena na centrální ale i místní úrovni. Vládní systém, který jsem analyzovala, je oproti českému velmi propracovaný všemi zúčastněnými stranami, ať se jedná o jednotlivá ministerstva a jimi

zřizované asociace, federální agentury, ale i o místní organizace, o kterých se v této práci nezmiňuji. Zejména z toho důvodu, že v každém z 50 států působí jiná nevládní organizace, která má za cíl zlepšit bezpečnost dětí na školách. Oproti českému politickému systému, má prezident v USA široké pravomoci. Díky svým silným kompetencím je oprávněn vyjadřovat se k politickému a společenskému dění v zemi. Proto také na téma bezpečnosti na školách vydal „Now Is The Time“ plán k ochraně dětí na školách a Prezidentskou bezpečnostní direktivu z roku 2011, která je jeden ze základů REMS, jenž je organizací zřizovanou Ministerstvem školství pro řešení krizových situací. V prostředí ČR jsem nezaznamenala, že by se prezident aktivněji věnoval bezpečnosti v českém školství, ani že by jednotlivá ministerstva zřizovala agentury nebo společnosti, které by měli na starost bezpečnost dětí, nebo aby vystupovali k tomuto tématu společně. Každé ministerstvo v ČR funguje zvlášť, což je škoda, protože jak se ukazuje v USA, zde ten systém funguje. Jednotlivá ministerstva a federální agentury jako FEMA ale i FBI nad tímto tématem společně přemýšlí, spolupracují a vydávají společně publikace, jako je vidět např. na Průvodci pro rozvoj kvalitních školních nouzových operačních plánů. Na čem by český vládní systém měl zapracovat, je právě ta spolupráce napříč ministerstvy.

4.4 Vyhodnocení výzkumné otázky

Poznatky, které jsem získala zpracováním diplomové práce a výsledky z provedených výzkumů na zajištění bezpečnosti žáků ZŠ v rámci ORP České Budějovice mi umožnily splnit výzkumnou otázku, která zněla: Je na vybraných základních školách možné realizovat ještě vyšší zabezpečení žáků než je tomu dosud?

Z výše uvedeného vyšlo najevo, že v současném stavu, je možno realizovat ještě vyšší zabezpečení žáků než je tomu doposud, ale jen minimálně. Zejména z důvodu nízké legislativní podpory, centrálního podfinancování této problematiky a nedostatečné spolupráce ústředních správních úřadů se zřizovateli škol a se školami samotnými. Proto bych doporučovala zanést oblast bezpečnosti dětí na školách do zákonné podoby,

zajistit vládní dotační program na zvýšení úrovně zabezpečení ZŠ v ČR a zlepšit spolupráci státní správy a samosprávy v oblasti školství.

Závěr

Diplomová práce byla zaměřena na zajištění bezpečnosti žáků ZŠ v běžném provozu v rámci ORP České Budějovice. Současný stav byl nejdříve zkoumán z hlediska soudobého vnímání bezpečnosti ve školním prostředí. Následně byla řešena problematika legislativní podpory ošetřující bezpečnost na ZŠ, protože bez správně nastavené legislativy nelze očekávat fungující systém v oblasti bezpečnosti na školách. Byla přiblížena problematika zákonných úprav a neexistence jednotného prvního předpisu, který by na jednom místě shrnoval základní a konkrétní opatření na zajištění bezpečnosti dětí. Dále bylo objasněno fungování jednotlivých institucí, které mají co dočinění se zajišťováním bezpečnosti dětí na ZŠ. Byla nastíněna problematika školních dokumentů k prevenci, u kterých bohužel není jasně stanovena jejich struktura.

Úkolem další části práce bylo zjistit odpověď na danou výzkumnou otázku, která zněla: *Je na vybraných základních školách možné realizovat ještě vyšší zabezpečení žáků než je tomu dosud?*

Výzkumná otázka byla zodpovězena prostřednictvím analýzy dostupných právních, literárních a internetových zdrojů a analýzou zajištění bezpečnosti dětí ve školním prostředí v zahraničních zemích. Cíl této práce spočíval v analyzování bezpečnosti vybraných základních škol v rámci ORP České Budějovice, který byl dosažen výsledky z dotazníkového šetření s řediteli škol (nebo jejich pověřenými zástupci). Realizovat ještě vyšší zabezpečení žáků, než je tomu doposud, je možné jen minimálně, protože je nutné některé oblasti zkvalitnit. Těmito oblastmi je legislativa, financování bezpečnosti škol a horizontální spolupráce v této problematice se všemi dotčenými subjekty.

Další zkoumání by si zasloužila nová Česká technická norma – ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“, která má být schválena v červnu roku 2016.

Diplomová práce poukazuje na skutečnou úroveň zabezpečení vybraných základních škol a může být poskytnuta zúčastněným školám jako podklad pro sebereflexi současného stavu. Práce může být použita jako zdroj pro výuku na vysokých školách s obory zaměřenými na problematiku ochrany obyvatelstva.

Seznam použité literatury

1. About Us. 2016. *Readiness And Emergency Management For Schools* [online]. Silver Spring: The U.S. Department of Education, Office of Safe and Healthy Students [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://rems.ed.gov/AboutUS.aspx>
2. CIKLOVÁ, Kateřina. Rizikové chování ve škole s vazbou na legislativní úpravu: rádce školního metodika prevence. 1. vyd. Ostrava: EconomPress, 2014, 160 s. ISBN 978-80-905065-6-5.
3. ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. 2014. Tematická zpráva: Bezpečnost ve školách a školských zařízeních. Čj.: ČŠIG-4027/14-G2. Praha. Dostupné také z: <http://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-Bezpecnost-ve-skolach-a-skolskych>
4. ČESKO. Vyhláška č. 246/2001 Sb., ze dne 29. června 2001, o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci). In: Sběrka zákonů České republiky, str. 5446. 2001, částka 95/2001. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
5. ČESKO. Vyhláška MŠMT č. 263/2007 Sb. ze dne 4. října 2007, kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí. In: Sběrka zákonů České republiky, str. 3285. 2007, částka 86/2007. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
6. ČESKO. Vyhláška MŠMT č. 281/2001 Sb., ze dne 3. července 2001, kterou se provádí § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: Sběrka zákonů České republiky, str. 6526.

- 2001, částka 106/2001. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
7. ČESKO. Vyhláška MŠMT č. 64/2005 Sb. ze dne 2. února 2005, o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů. In: Sbírna zákonů České republiky, str. 388. 2005, částka 17/2005. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
 8. ČESKO. Zákon č. 1/1993 Sb., ze dne 16. prosince 1992, Ústava České republiky. In: Sbírna zákonů České republiky, str. 3. 1993, částka 1/1993. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
 9. ČESKO. Zákon č. 133/1985 Sb., ze dne 17. prosince 1985, o požární ochraně. In: Sbírna zákonů České republiky, str. 674. 1985, částka 34/1985. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
 10. ČESKO. Zákon č. 2/1969 Sb., ze dne 8. ledna 1969, o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky. In: Sbírna zákonů České republiky, str. 16. 1969, částka 1/1969. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
 11. ČESKO. Zákon č. 2/1993 Sb., ze dne 16. prosince 1992, o vyhlášení Listiny základních lidských práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. In: Sbírna zákonů České republiky, str. 17. 1993, částka 1/1993. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
 12. ČESKO. Zákon č. 20/1989 Sb., ze dne 17. února 1989, o úmluvě o bezpečnosti a zdraví pracovníků a o pracovním prostředí (č. 155). In: Sbírna zákonů České republiky, str. 52. 1989, částka 3/1989. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

13. ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., ze dne 28. června 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky, str. 3461. 2000, částka 73/2000. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
14. ČESKO. Zákon č. 240/2000 Sb., ze dne 28. června 2000, o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: Sbíрка zákonů České republiky, str. 3475. 2000, částka 73/2000. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
15. ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb., ze dne 21. dubna 2006, Zákoník práce. In: Sbíрка zákonů České republiky, str. 3146. 2006, částka 84/2006. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
16. ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky. In: Sbíрка zákonů České republiky, str. 4086. 2008, částka 91/2008. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
17. ČESKO. Zákon č. 561/2004 Sb. ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: Sbíрка zákonů České republiky, str. 10262. 2004, částka 190/2004. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
18. ČESKO. Zákon č. 72/2005 Sb. ze dne 9. února 2005, o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. In: Sbíрка zákonů České republiky, str. 490. 2005, částka 20/2005. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
19. DANDOVIÁ, Eva. Bezpečnost a ochrana zdraví dětí ve školách. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008, 171 s. Řízení školy (ASPI). ISBN 978-80-7357-373-7.

20. DEPARTMENT FOR EDUCATION. 2015. *Keeping children safe in education: Information for all school and college staff* [online]. [cit. 2016-04-11]. ISBN DFE-00585-2014. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/publications/keeping-children-safe-in-education--2>
21. Dodržování předpisů z oblasti hygieny a požární ochrany: [praktické rady pro ředitele škol. Praha: Raabe, 2012. Legislativa a management pro ZŠ. ISBN 978-80-87553-45-9.
22. Guide for Developing High-Quality School Emergency Operations Plans. 2013. *U.S. Department of Education: Office of Elementary and Secondary Education, Office of Safe and Healthy Students* [online]. Washington, DC [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://rems.ed.gov/K12GuideForDevelHQSchool.aspx>
23. Health and safety for school children. 2015. *GOV.UK* [online]. Government Digital Service [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/health-safety-school-children>
24. Health and safety checklist for classrooms. 2015. *Health and Safety Executive* [online]. [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.hse.gov.uk/risk/classroom-checklist.htm>
25. How we work. 2015. *Health and Safety Executive* [online]. [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.hse.gov.uk/services/education/how.htm>
26. International Association of Chiefs of Police: Youth Focused Policing. 2016. *Program Directory* [online]. Alexandria, USA: Matrix Group International, Inc.

- ® [cit. 2016-04-09]. Dostupné z:
<http://www.iacpyouth.org/ProgramDirectory.aspx>
27. Keeping kids safe from fire. 2016. *The U.S. Fire Administration: Working for a fire -safe America* [online]. Emmitsburg: FEMA [cit. 2016-04-13]. Dostupné z:
<https://www.usfa.fema.gov/prevention/outreach/children.html>
28. K–12. 2016. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2016-04-18]. Dostupné z:
<https://en.wikipedia.org/wiki/K%E2%80%9312>
29. MARÁDOVÁ, Eva. Ochrana dětí v každodenní práci školy. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007, 36 s. ISBN 978-80-86991-33-7.
30. MŠMT (2000). Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže: Čj.: 14514/2000 - 51. Praha, 29. srpna 2000, 12 s. [cit. 2016-04-08] Dostupné také z:
http://www.msmt.cz/file/7253_1_1/download/
31. MŠMT (2003). Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané. Věstník MŠMT č. 11/2003. Praha: Čj.: 25 884/2003-24, ze dne 13. října 2003. Dostupné také z:
www.msmt.cz/file/7345_1_1/
32. MŠMT (2005). Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT: Č.j. 37 014/2005-25. Praha, 22. Prosince 2005, 17 s. [cit. 2015-11-04] Dostupné také z:
www.msmt.cz/file/14359/download/

33. MŠMT (2015a). Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti: Č.j.: MSMT-1981/2015-1. Praha, 20. února 2015, 5 s. [cit. 2015-11-04] Dostupné také z: www.msmt.cz/file/34795_1_1/.
34. MŠMT (2015b). MŠMT připravilo fond k zajištění bezpečnosti na školách [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-11-27]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-pripravilo-fond-k-zajisteni-bezpecnosti-na-skolach>
35. MŠMT (2015c). Rejstřík škol a školských zařízení [online]. 2015 [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://rejskol.msmt.cz/>
36. Národní akční program bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pro období 2015 – 2016 [online]. Dashöfer Holding, Ltd. a Verlag Dashöfer, nakladatelství, spol. s r. o., 2015 [cit. 2015-11-18]. Dostupné z: http://www2.bozpprofi.cz/33/narodni-akcni-program-bezpecnosti-a-ochrany-zdravi-pri-praci-pro-obdobi-2015-2016-uniqueidgOkE4NvrWuOKaQDKuox_Z4Mys80dL6N2O8DwpRwFLr8/?reltype=2
37. National Institute of Justice: Office of Justice Programs. 2016. *Crime Solutions.gov: School Safety* [online]. [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.crimesolutions.gov/TopicDetails.aspx?ID=314>
38. Now Is The Time. 2013. *The White House* [online]. The White House [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/issues/preventing-gun-violence>
39. Podpora zabezpečení škol a školských zařízení: dotační program MŠMT č. j.: MŠMT-2157/2015-1, Oznámení o schválení projektů. 2015. *MŠMT: Dokument*

ke stažení [online]. MŠMT [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/35316/>

40. Pokyn MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů: Dodatek k učebním dokumentům pro základní školy, střední školy, speciální školy a vyšší odborné školy - Ochrana člověka za mimořádných událostí. 2003. *MŠMT: Č. j. 12 050/03-22* [online]. Praha [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/pokyn-msmt-k-zacleneni-tematiky-ochrany-cloveka-za-mimoradnych-udalosti-do-vzdelavacich-programu-a-dodatek-k-ucebnim-dokumentum-pro-zakladni-skoly-stredni-skoly-specialni-skoly-a-vyssi-odborne-skoly-ochrana-cloveka-za-mimoradnych-udalosti-1>
41. Presidential Policy Directive (PPD) 8. 2011. *Readiness And Emergency Management For Schools: The U.S. Department of Education, Office of Safe and Healthy* [online]. Silver Spring [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://rems.ed.gov/K12IntroandPurpose.aspx#>
42. Primary and Secondary Education. 2016. *USA.gov* [online]. [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <https://www.usa.gov/school>
43. KRAJSKÝ ÚŘAD JIHOČESKÉHO KRAJE, *Program prevence kriminality 2016 - Ministerstvo vnitra České republiky: Žádost do dotačního programu Ministerstva vnitra České republiky "Program prevence kriminality 2016 - Ministerstvo vnitra České republiky", Projekt Jihočeského kraje*. 2016. České Budějovice. Interní dokument.
44. Risk Management Series: Design Guide for Improving School Safety in Earthquakes, Floods, and High Winds. 2004. *Department of Homeland Security*:

- FEMA* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://www.fema.gov/pdf/plan/prevent/rms/424/fema424_cvr-toc.pdf
45. ROMANĚNKO, Jan a kol. Legislativa BOZP ve školství: kompletní přehled, úplná dokumentace, výklady, příklady pro praxi, bezpečnost a ochrana zdraví při práci ve školství, BOZ dětí, žáků a studentů, požární ochrana ve školství, spisová služba ve školství. Praha: Sondy, 2008. 403 s. ParaObrázky do kapsy. ISBN 978-80-86846-26-2
46. ROMANĚNKO, Jan. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci ve školské praxi. 1. vyd. Karviná: Paris, 2006, 316 s. ISBN 80-903817-0-7.
47. Safe Youth. Safe Schools. 2015. *Centers for Disease Control and Prevention* [online]. Atlanta: Office of the Associate Director for Communication, Digital Media Branch, Division of Public Affairs [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.cdc.gov/features/safeschools/>
48. *Security magazin: Bezpečnost škol po útoku ve Žďáru nad Sázavou* [online]. 2014a. Copyright © 2014-2016 Security Media, s.r.o. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.securitymagazin.cz/zpravy/bezpecnost-skol-po-utoku-ve-zdaru-nad-sazavou-1404043287.html>
49. *Security magazin: Bezpečnost ve školách - jak dál? Řešení existuje* [online]. 2014b. Copyright © 2014-2016 Security Media, s.r.o. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.securitymagazin.cz/kalendar-akci/bezpecnost-ve-skolach-jak-dal-reseni-existuje-1404043448.html>
50. Sensible health and safety management in schools. 2015. *Health and Safety Executive* [online]. [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.hse.gov.uk/services/education/sensible-leadership/index.htm>

51. Statistická ročenka školství: výkonové ukazatele. 2016. *MŠMT: odbor školské statistiky, analýz a informační strategie* [online]. [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>
52. Učitelské noviny. Bezpečnost a ochrana zdraví dětí a žáků ve školách [online]. Učitelské noviny, 2006 [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=2947>
53. UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND, *Education Act 2011*. 2011. Legislation.gov.uk, ročník 2011, 2011 c. 21, s. 159. Dostupné také z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/21/contents>
54. UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND, *The Schools: (Safety and Supervision of Pupils) (Scotland) Regulations 1990*. 1990. In: Edinburgh: Legislation.gov.uk, ročník 1990, No. 295 (S.28). Dostupné také z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/1990/295/contents/made>
55. USA, No Child Left Behind Act of 2001: The Elementary and Secondary Education Act. 2002. In: . 107th Congress: Senate and House of Representatives of the United States of America, ročník 2001, Public Law 107–110, s. 670. Dostupné také z: <http://www2.ed.gov/policy/elsec/leg/esea02/107-110.pdf>
56. VALENTA, Jiří. Právní rámec řízení škol a školských zařízení: základy práva pro školský management. 1. vyd. Karviná: Paris, 2010. 340 s. ISBN 978-80-87173-16-9
57. VESELÁ, Michaela. 2014. Jak zvládnout extrémní násilí ve škole. *Společně k bezpečí, o.s.* [online]. s. 16 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://izdravi.info/soubory/files/jak_zvladnout_extremni_nasili_.pdf

58. Working to Keep Schools and Communities Safe. 2015. *U.S. Department of Education* [online]. [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.ed.gov/school-safety>

Seznam obrázků

Obrázek 1 Počet zaměstnanců ve škole	44
Obrázek 2 Věkové zastoupení zaměstnanců školy	45
Obrázek 3 Počet odborného a pomocného personálu ve škole.....	46
Obrázek 4 Maximální kapacita školy v počtu žáků ve srovnání s reálným stavem počtu žáků.....	47
Obrázek 5 Počet žáků na 1. stupni a na 2. stupni školy	48
Obrázek 6 Počet objektů školy	49
Obrázek 7 Počet nadzemních podlaží školy	50
Obrázek 8 Kategorie požárního nebezpečí školy.....	51
Obrázek 9 Zajišťování povinností PO ve škole	52
Obrázek 10 Povinnosti ředitele/ky školy na úseku PO.....	53
Obrázek 11 Provádění preventivních požárních prohlídek.....	54
Obrázek 12 Provádění cvičného požárního poplachu na škole.....	55
Obrázek 13 Školení zaměstnanců o BOZP na škole.....	56
Obrázek 14 Školení/ poučení žáků o bezpečnosti a ochraně zdraví ve škole.....	57
Obrázek 15 Předcházení rizikům úrazovosti dětí při školních aktivitách v prostorách školy.....	58
Obrázek 16 Předcházení rizikům úrazovosti dětí při školních aktivitách mimo prostor školy.....	59
Obrázek 17 Zajištění bezpečnosti dětí při školních akcích konaných mimo budovu školy	60
Obrázek 18 Zajištění dohledu nad bezpečností žáků v budově školy v čase, kdy neprobíhá výuka.....	61
Obrázek 19 Zajištění ochrany před vniknutím cizí, nepovolané osoby do všech prostor školy.....	62
Obrázek 20 Financování bezpečnostních opatření školy.....	63
Obrázek 21 Zanesení BOZP do školního řádu či vnitřní směrnice školy.....	64

Obrázek 22 Začlenění oblasti ochrany obyvatelstva do školního vzdělávacího programu	65
Obrázek 23 Způsob uvolňování žáků z výuky.....	66
Obrázek 24 Zajištění první pomoci a ošetření žáků	67
Obrázek 25 Schopnost asistenta zajistit bezpečnost imobilního žáka při evakuaci.....	68
Obrázek 26 Dostatečnost zajištění bezpečnosti žáků	69
Obrázek 27 Podmínky pro zajištění vyšší bezpečnosti žáků	70
Obrázek 28 Případy vniknutí či vykázaní nepovolané osoby.....	71
Obrázek 29 Účast na školení „Ozbrojený útočník ve škole“	72
Obrázek 30 Vyhodnocení semináře a zpracování nových postřehů a informací	73
Obrázek 31 Oběti násilných zločinů dle věku	94

Seznam tabulek

Tabulka 1 Přehled o počtech ZŠ v ČR řízených jednotlivými zřizovateli (ke dni 4. 11. 2015)	17
Tabulka 2 Oblasti k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví	18
Tabulka 3 Právní předpisy týkající se bezpečnosti v oblasti školství.....	36
Tabulka 4 Knižní publikace týkající se bezpečnosti v oblasti školství.....	37
Tabulka 5 Internetové prameny týkající se bezpečnosti v oblasti školství.....	38
Tabulka 6 Seznam ZŠ na území ZŠ ORP České Budějovice	39
Tabulka 7 Graficky zpracované výsledky otázek PO a BOZP	75
Tabulka 8 Technické zabezpečení proti vniknutí a pohybu cizích osob v prostorách školy (podíl škol v %)	84
Tabulka 9 Personální zabezpečení proti vniknutí a pohybu cizích osob v prostorách školy (podíl škol v %)	86

Přílohy

Příloha A – Minimální standard bezpečnosti

Příloha B – Dotazník

Příloha C – Struktura projektu „Ozbrojený útočník – pilotní projekt prevence útoku ve školním prostředí“

Příloha D – Odpovědi dotazníků (pouze v elektronické formě a na CD)

Metodické doporučení
k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních –
Minimální standard bezpečnosti

Č.j.: MSMT-1981/2015-1

Minimální standard bezpečnosti právnické osoby vykonávající činnost školy nebo školského zařízení (dále jen „škola“) zahrnuje opatření prostorová, organizačně-technická, personální a opatření v oblasti zpracované dokumentace. Jeho význam je metodický, ne normativní. Mimo tato opatření, která směřují především k zajištění fyzické bezpečnosti dětí, žáků a studentů (dále jen „žáků“), má škola na zřeteli rovněž psychické bezpečí žáků, a proto opatření k zajištění fyzické bezpečnosti ve škole nesmí snížit psychické bezpečí a komfort žáků.

Problematiku zajištění minimálního standardu bezpečnosti je třeba vnímat v těchto rovinách:

4. **Prevenčí předcházet mimořádným událostem** (technická opatření, poučení zaměstnanců a žáků, nácvik řešení mimořádných událostí dle specifických podmínek škol, přehled o cizích osobách v objektu, spolupráce se složkami Integrovaného záchranného systému,...).
5. **Účinně a efektivně reagovat na mimořádnou událost**, která nastala a snažit se o omezení škod na životech a zdraví zaměstnanců i žáků.
6. **Vyhodnotit mimořádnou událost a přijmout opatření**, aby se nemohla opakovat ze stejných příčin i v budoucnu).

1. Prostorová a organizačně-technická opatření

- Škola určí a využívá pro vstup žáků, zaměstnanců a cizích osob (návštěv, kontrol, atp.) zpravidla pouze jeden vchod, který je zabezpečen proti vniknutí cizích osob a vstup do něj je kontrolován (monitorován); ostatní možné vstupy do budov jsou

zabezpečeny (nesmí však bránit bezpečnému úniku osob v případě požáru) a užívají se případně jako vstupy pro zaměstnance nebo pro cizí osoby, které se účastní dalšího vzdělávání v jiných prostorách školy (např. odborný výcvik, kurzy, školení, atp.), přičemž i v tomto případě má škola zajištěnu kontrolu vstupu. Školy pavilonové dispozice přijímají tato opatření přiměřeně podle svých podmínek.

- Škola vpouští cizí osoby do prostor školy až po ověření účelu jejich vstupu do budovy (doprovod žáka, návštěva pedagoga či ředitele školy, apod.); to platí též v případě vjezdu dopravním prostředkem do areálu školy. Vstupy a vjezdy do areálu školy jsou kontrolovány (monitorovány).
- Škola má uzamykatelné vstupy do budov i dalších prostor v areálu školy (např. školní zahrady, školního dvora, parkoviště, apod.), má zabezpečená okna a dveře proti volnému vniknutí osob. Na začátku, v průběhu dne i na jeho konci škola vstupy zabezpečí (klíčový režim musí být vyřešen tak, aby byly únikové cesty trvale volné a umožňovaly bezpečný únik z budovy).
- Škola zamezuje nepovolaným osobám přístup do dalších prostor, budov i areálu školy, které nejsou určeny pro poskytování vzdělávání (např. sklepy, půdy, sklady, kotelny, apod.), s výjimkou specifických, zvláště provozních případů (revize, kontroly, prohlídky, stavební úpravy, apod.).
- Škola má provedenu úpravu zeleně pro zvýšení přehlednosti prostor v okolí přístupových cest i další okolní terénní úpravy.
- Škola má ve svém areálu funkční venkovní osvětlení (nejlépe ovládané pohybovým čidlem) přístupových cest, a to i v době mimo provoz školy.

Ke splnění těchto požadavků se předpokládá zajištění a provedení například:

- bezpečnostních zámků,
- závor,
- oplocení,
- osvětlení,
- drobných stavebních a terénních úprav.

2. Personální opatření

- Škola zajišťuje průběžný dohled nad žáky ve všech prostorách, a to od okamžiku vstupu do prostor školy po celý průběh výchovně-vzdělávacího procesu i po jeho ukončení až po dobu opuštění budovy či areálu školy. O zajištění náležitého dohledu rozhoduje ředitel školy. Vychází přitom z konkrétních podmínek a přihlíží zejména k charakteru vykonávané činnosti, věku žáků a jejich rozumovému rozvoji (vyspělosti), dopravním a jiným rizikům. Ředitel školy zpravidla pověřuje dohledem pedagogického pracovníka, stanoví rozvrh dohledu nad žáky a vyvěsí ho na takovém místě, aby bylo možné při kontrolní činnosti snadno rozpoznat, který pedagogický pracovník dohled vykonává.
- Škola má zajištěnu vzájemnou zastupitelnost pedagogických či nepedagogických pracovníků vykonávajících dohled nad žáky.
- Škola zajišťuje dohled nad žáky i při akcích souvisejících se vzděláváním, které jsou realizovány mimo školu. Při pravidelném využívání budov či místností (např. tělocvičen obcí), které nejsou v majetku školy, je nutné vyžadovat od pronajímatele ujištění o bezpečném stavu budovy či místnosti (např. doložením revizních zpráv se závěrem „schopno bezpečného provozu“).
- Škola v případě avizovaného nebezpečí využívá možnosti posílení ostrahy budovy městskou či státní policií, případně hlídkami bezpečnostních agentur (dle místních zvyklostí).

Ke splnění těchto požadavků se předpokládá zajištění:

- finančních prostředků pro vrátné nebo jiné osoby vykonávající ostrahu školy,
- finančních prostředků na nárůst pracovních úvazků na zajištění dohledu.

Jednou z možností, jak získat finanční prostředky pro zajištění činnosti vrátného, je vytvoření tzv. společensky účelného pracovního místa (za stanovených kritérií pro výběr zaměstnance) na základě dohody s Úřadem práce České republiky. V rámci systému aktivní politiky zaměstnanosti tak může škola čerpat finanční příspěvek na úhradu mzdových nákladů.

3. Vnitřní předpisy, dokumentace školy

- Škola, ve spolupráci s osobami odborně způsobilými v prevenci rizik a osobami odborně způsobilými v oblasti požární ochrany, analyzuje rizika podle podmínek a charakteru své činnosti a má zpracovány dokumenty pro mimořádné události (např. neoprávněné vniknutí do objektu, přítomnost neznámého nebo nebezpečného předmětu nebo látky ve škole, útok vedený zvenčí či zevnitř, braní rukojmí, vandalismus, šikana,...).
- Škola má zajištěny mechanismy ověřování účinnosti výše uvedené dokumentace, včetně periodických zkoušek technických prostředků a zařízení a spolupracuje se složkami integrovaného záchranného systému a s orgány místní správy.
- Škola má v pracovním řádu, školním řádu/vnitřním řádu a v dokumentaci podle jiných právních předpisů, upraveny i další zvláštní povinnosti zaměstnanců, např. povinnosti a postupy při zajišťování dohledu, povinnost informovat zaměstnavatele o vzniku mimořádných událostí, povinnost důsledně dbát na účinnost technických a jiných prostředků chránících bezpečnost budov, povinnost seznamovat zaměstnance a žáky školy s opatřeními zajišťujícími bezpečnost a ochranu zdraví (na začátku školního roku, průběžné opakování dle vyhodnocených rizik, povinnost provedení záznamu o poučení).
- Škola má vymezen formální rámec bezpečnosti a ochrany zdraví, včetně pojmenování nebezpečí, rizik možného ohrožení života a zdraví žáků, spolu s přijetím adekvátních opatření. Škola seznamuje žáky a zaměstnance s ustanoveními předpisů a pokynů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, včetně pojmenování nebezpečí, rizik možného ohrožení života a zdraví, pokud se vztahují k příslušné činnosti, akci nebo pracovišti a průběžně také s ustanoveními školního nebo vnitřního řádu, řádů dílen, laboratoří, odborných pracoven, sportovních zařízení, tělocvičen, hřišť a jiných pracovišť a s dalšími opatřeními, jež mohou mít bezpečnostně preventivní význam při uplatňování základních pravidel bezpečného chování (např. cizí osoby ve školách, technické zabezpečení vstupu do budov, dohled pedagogických pracovníků, způsob příchodu a odchodu, zabezpečovací

prvky ve škole). Škola má popsány a uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví, má stanovena zvláštní pravidla při některých činnostech – tělesné výchově, plavání, koupání, lyžařském výcviku, sportovně-turistickém kurzu, soutěžích, přehlídkách, výletech, škole v přírodě, zahraničních výjezdech, apod.

- Škola informuje zákonné zástupce žáků o vydání a obsahu školního nebo vnitřního řádu.

Od výše uvedeného minimálního standardu by se měla škola odchýlit jen v nezbytně nutných a odůvodněných případech, budou-li to vyžadovat místní podmínky. V případě jakýchkoli odchylek je však třeba přijmout taková opatření, aby byla bezpečnost a ochrana zdraví žáků i zaměstnanců zajištěna jinými konkrétními způsoby, aniž by byly v rozporu s výše uvedenými principy. Současně musí škola plnit povinnosti, které jí vyplývají z právních předpisů.

Školy mají možnost zajistit bezpečnost osob v areálu školy také dalšími, např. technickými prostředky, které jdou nad rámec výše vymezených minimálních požadavků (např. vstup na čipy, turnikety, kamerový systém, čipy, elektronický vrátný, alarm s tísňovými tlačítky napojený na dispečink, apod.); tyto technické prostředky však nemohou plně nahradit dohled prováděný fyzickou osobou, a jde-li o kamerový systém, bere škola před jeho zavedením v úvahu i ochranu soukromí žáků i zaměstnanců školy.

Školy při eliminaci bezpečnostních rizik spolupracují se zřizovatelem, se zákonnými zástupci žáků, zletilými žáky, policií, složkami integrovaného záchranného systému a se školskou radou.

Další předpisy související se zabezpečením budov:

Mechanické zábrany

- ČSN EN 1627 Dveře, okna, lehké obvodové pláště, mříže, okenice.
 - Požadavky a klasifikace, odolnost proti násilnému vniknutí (požadavky na odolnost dveří a oken včetně kování, cylindrických vložek a skel).

Kamerové systémy

- ČSN EN 62676 (řada) Dohledové videosystémy pro použití v bezpečnostních aplikacích

Poplachové systémy (alarmy)

- ČSN EN 50131–1 (ed. 2) Poplachové zabezpečovací a tísňové systémy
- ČSN EN 50132-5 Poplachové systémy - CCTV sledovací systémy pro použití v bezpečnostních aplikacích - Část 7: Pokyny pro aplikaci

Systémy kontroly vstupu

- ČSN EN 60839-11-1 Poplachové a elektronické bezpečnostní systémy - Část 11-1: Elektronické systémy kontroly vstupu - Požadavky na systém a komponenty.
- ČSN EN 50133-1 Poplachové systémy – Systémy kontroly přístupu pro použití při bezpečnostních aplikacích.

Doporučené kvalifikační požadavky na vrátného

Vrátný by měl být kvalifikován pro bezpečnostní činnosti. Nejblíže je to kvalifikace Strážný (kód: 68-008-E) z národní soustavy kvalifikací.

<http://www.narodnikvalifikace.cz/kvalifikace-315-Strazny>

Ochrana soukromí při nasazení kamerových systémů

- Zákon 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů
- Vyjádření a doporučení Úřadu pro ochranu osobních údajů k možnosti instalovat kamerový systém v prostorách školy ze dne 12. března 2007
https://www.uoou.cz/files/vyjadreni_a_doporuceni_uoou.pdf

Příloha B – Dotazník

Vážený respondente,

Jsem studentkou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích studijního programu Ochrana obyvatelstva - studijního oboru Civilní nouzová připravenost. Tímto bych Vás ráda požádala o vyplnění výše uvedeného dotazníku. Dotazník bude sloužit k získání informací k diplomové práci s názvem **Zajištění bezpečnosti žáků základních škol v běžném provozu v rámci obce s rozšířenou působností České Budějovice** a je určen pro ředitele škol nebo jejich zástupce. Cílem práce je analyzovat bezpečnost základních škol v rámci obce s rozšířenou působností České Budějovice.

Prosím Vás o jeho pravdivé vyplnění. Dotazníky budou zpracovány naprosto anonymně.

Děkuji Vám za spolupráci.

Bc. Renata Stoklasová

Obecná část: (vyplňte u všech kategorií)

1. Kolik zaměstnanců má Vaše škola?
 - a) Do 25 zaměstnanců
 - b) 26 – 50 zaměstnanců
 - c) 51 – 75 zaměstnanců
 - d) 76 a více zaměstnanců

2. Jaké je věkové zastoupení zaměstnanců Vaší školy? (uved'te počet u všech kategorií)
 - a) 25 - 35 let _____
 - b) 36 - 45 let _____
 - c) 46 - 65 let _____
 - d) 66 a více let _____

3. Kolik zaměstnanců z řad odborného a pomocného personálu zaměstnává Vaše škola? (uved'te počet u obou kategorií)
 - a) Odborný personál (např. pedagog, výchovný poradce, asistent pedagoga) _____
 - b) Pomocný personál (např. uklízečka, kuchařka, školník, sekretářka, účetní) _____

4. Jaká je maximální kapacita školy v počtu žáků Vaší ZŠ? (uved'te počet)
5. Kolik je ve skutečnosti žáků na 1. stupni a na 2. stupni Vaší ZŠ? (uved'te počet u obou kategorií)
- a) 1. stupeň _____
 - b) 2. stupeň _____
6. V kolika objektech se nachází Vaše ZŠ?
- a) V jednom objektu
 - b) Ve dvou objektech
 - c) Ve třech objektech
 - d) Ve více než třech objektech
7. Kolik nadzemních podlaží má Vaše ZŠ?
- a) Jedno nadzemní podlaží
 - b) Dvě nadzemní podlaží
 - c) Tři nadzemní podlaží
 - d) Čtyři nadzemní podlaží a více

PO + BOZP: (zakroužkujte vždy jednu možnost)

8. V jaké kategorii požárního nebezpečí je začleněna Vaše ZŠ? (V případě, že Vaše ZŠ spadá do dvou kategorií požárního nebezpečí, uveďte kategorii vyšší.)
- a) Bez zvýšeného požárního nebezpečí
 - b) S nízkým požárním nebezpečím
 - c) Se zvýšeným požárním nebezpečím
 - d) S vysokým požárním nebezpečím
9. Kdo u Vás zajišťuje povinnosti na úseku požární ochrany?
- a) Odborně způsobilá osoba, Technik požární ochrany, Preventista požární ochrany
 - a) Hasičský záchranný sbor České republiky
 - b) Ředitel/ka nebo zástupce/zástupkyně
 - c) Školník

10. Jaké jsou povinnosti ředitele/ky na úseku požární ochrany?
- a) Zajistit provozuschopnost věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení
 - b) vést evidenci o návštěvách zaměstnanců a dětí školy
 - c) Zpracovat posouzení požárního nebezpečí a vyvložkování spalinových cest
 - d) Vypalovat porosty a hořlavé materiály na pozemku školy
11. Kdo u Vás provádí preventivní požární prohlídky?
- a) Preventista požární ochrany
 - b) Odborně způsobilá osoba nebo Technik požární ochrany
 - c) Ředitel/ka nebo zástupce/zástupkyně
 - d) Školník nebo účetní
12. Provádí Vaše ZŠ cvičný požární poplach (evakuace žáků)?
- a) Ano – 1x či vícekrát za rok
 - b) Ano – 1x za 10 let
 - c) Ne
 - d) Nevím
13. Probíhá u Vás školení zaměstnanců o BOZP?
- a) Ano – 1x či vícekrát za rok
 - b) Ano – 1x za 10 let
 - c) Ne
 - d) Nevím
14. Probíhá u Vás školení / poučení žáků o bezpečnosti a ochraně zdraví např. na začátku školního roku nebo před mimoškolními aktivitami?
- a) Ano – 1x či vícekrát za rok
 - b) Ano – 1x za 10 let
 - c) Ne
 - d) Nevím

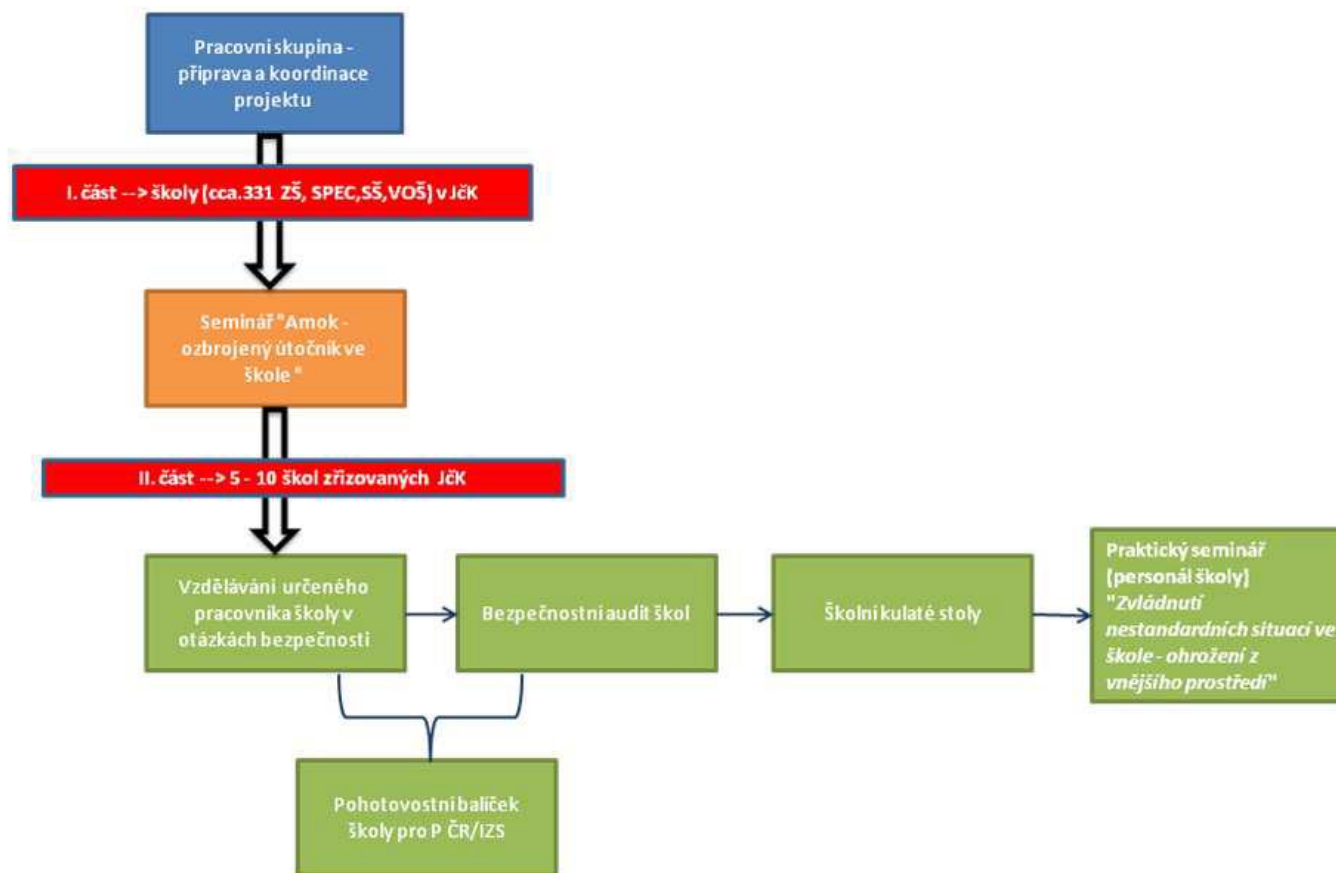
Zajištění bezpečnosti: (možno zakroužkovat více možností)

15. Jak předcházíte rizikům úrazovosti dětí v prostorách školy?
- a) Poučením dětí
 - b) Domluvou s rodiči
 - c) Rozhlasem
 - d) Jiná možnost (doplňte)
16. Jak předcházíte rizikům úrazovosti dětí při školních aktivitách mimo prostor školy?
- a) Poučením dětí
 - b) Domluvou s rodiči
 - c) Rozhlasem
 - d) Jiná možnost (doplňte)
17. Jak reálně zajišťujete bezpečnost dětí při akcích konaných mimo budovu školy?
Doplňte.
18. Jak máte zajištěn dohled nad bezpečností žáků v budově školy v čase, kdy neprobíhá výuka?
- a) Pedagogickým dozorem na chodbách během přestávek
 - b) Kamerovým systémem
 - c) Pomocným personálem
 - d) Jinou možností (doplňte)
19. Jakým způsobem máte zajištěnou ochranu před vniknutím cizí, nepovolané osoby do všech prostor školy (škola, šatna, jídelna, ...)?
- a) Kamerový systém
 - b) Čipy na vstupu do budovy
 - c) Školník či bezpečnostní pracovník
 - d) jinou možností (vypište)

20. Máte přehled, jakou částkou ročně financujete bezpečnostní opatření školy?
- a) Ano – do 10.000 Kč / školní rok
 - b) Ano – do 100.000 Kč / školní rok
 - c) Ano – nad 100.000 Kč / školní rok
 - d) Ne
21. Máte ve školním řádu, vnitřní směrnici školy upravenou oblast bezpečnosti a ochrany zdraví ve školách? Pokud ano, jak?
22. Máte ve školním vzdělávacím programu zahrnutou výuku v oblasti ochrany obyvatelstva (např. informace o zóně havarijního plánování)? Pokud ano, popište, jakým způsobem a jak často výuku provádíte.
23. Jakým způsobem probíhá uvolňování žáků z výuky?
- a) Telefonickou domluvou s třídním učitelem
 - b) Vyzvednutí starším sourozencem
 - c) Zákonnými zástupci písemně předem
 - d) Jiná možnost (doplňte)
24. Jakým způsobem máte zajištěnou první pomoc a ošetření žáků? Doplňte.
25. Navštěvují Vaší školu imobilní osoby? Pokud ano, mají zajištěného asistenta, který je schopen zajistit bezpečnost žáka např. při evakuaci?
- a) Ano, asistent má prostředky k zajištění bezpečnosti
 - b) Ano, asistent nemá prostředky k zajištění bezpečnosti
 - c) Ano, nebylo ověřeno
 - d) Ne, nenavštěvují

26. Je zajištění bezpečnosti žáků dle Vašeho názoru na Vaší škole dostatečné?
Napište proč.
27. Za jakých podmínek by se dle Vás dalo zajistit vyšší bezpečnost žáků?
28. Zaznamenali jste na Vaší škole případy vniknutí či vykazání nepovolané osoby?
Pokud ano, jak jste postupovali?
29. Plánujete se zúčastnit / nebo jste se již účastnili školení na téma ozbrojený útočník ve škole, které pořádá Krajský úřad Jihočeského kraje ve spolupráci s Policií České republiky?
30. Jak tento seminář vyhodnocujete? Budete zpracovávat nové postřehy a informace např. do školního řádu?

Příloha C – Struktura projektu „Ozbrojený útočník – pilotní projekt prevence útoku ve školním prostředí“

Zdroj: KRAJSKÝ ÚŘAD JIHOČESKÉHO KRAJE, *Program prevence kriminality 2016 - Ministerstvo vnitra České republiky: Žádost do dotačního programu Ministerstva vnitra České republiky "Program prevence kriminality 2016 - Ministerstvo vnitra České republiky"*, Projekt Jihočeského kraje. 2016. České Budějovice. Interní dokument.